

OHIX 30 anys

1994 | 2024

Ximo Guardiola Cano

1a Edició: agost 2025 (Callosa d'en Sarrià)

© Dels textos: Ximo Guardiola Cano

© Del pròleg: Lluís Fornés i Pérez-Costa

© De l'edició: Ajuntament de Callosa d'en Sarrià

© De les fotografies: els propietaris

Edita: Ajuntament de Callosa d'en Sarrià

Disseny i maquetació: Joan-Ives Pasqual Menaches

Impressió: Quinta Impresión, SLU

Dipòsit Legal: A 450-2025

Prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta
publicació en qualsevulla de les seues formes, gràfica
o audiovisual, sense l'autorització prèvia del propietari
dels textos, dels propietaris de les fotografies i de l'editor.

A l'Ajuntament de Callosa per editar el llibre.

A Maite Cano, directora de la Casa de Cultura,
editora i correctora del llibre per tan gran esforç i paciència.

A Joan-Ives Pasqual pel disseny, la paciència i per posar tantes fotos.

A Lluís El Sifoner pel pròleg tan afectuós i l'amistat compartida.

A les músiques i estimades que heu fet possible les peripècies d'OWIX.

I a Aixa, Pau i Antonella per tot.

ÍNDEX

PRÒLEG | 6

PREFACI | 7

1. OWIX: ELS DISCS | 9

- 1.1 TIRANT DE ROCK (1994) | 11
- 1.2 LA SENDA DEL CEL (1995) | 15
- 1.3 AL PAÍS VALENCIÀ (2002) | 17
- 1.4 BULLIRÀ EL MAR (2006) | 20
- 1.5 OWIX 15 ANYS (2009) | 22
- 1.6 SALUT! (2019) | 25
- 1.7 BRUIXES (2021) | 27
- 1.8 RARESES (2024) | 30
- 1.9 OWIX, LES VERSIONS (2024) | 31

2. OWIX: CONCERTS

MEMORABLES | 33

- 2.1 TRÀILER A LES BEDUÏNES (1995) | 33
- 2.2 EL TRO (2008) | 34
- 2.2 SANT ROC A ALTEA (1994) | 36
- 2.3 SALA AIXARÀ (1996) | 37
- 2.4 FESTIVAL ACAMPADA JOVE CARRASCAR (2001) | 38
- 2.5 SENGLAR ROCK A MONTBLANC (2002) | 40
- 2.6 CONCERT A LA PLAÇA DEL DIAMANT (2004) | 41
- 2.7 OWIX A CARNESTOLTES (2005) | 43
- 2.8 ESCUDELLA, L'EMPELT I EL NYESPROROCK | 44
- 2.9 FRANJA ROCK I GRANOLLERS (2008) | 45
- 2.10 OWIX A LA PRESÓ DE VILLENA (2010) | 47
- 2.11 OWIX AL PALAU DUCAL DE GANDIA (2010) | 48
- 2.12 OWIX PER L'ORGUE (2011) | 49
- 2.13 ROCK A LA TASCA DE POLOP (2012) | 51
- 2.14 CONCERT AL CALVARI DE CALLOSA (2015) | 52

3. LA FILOSOFIA D'OWIX | 54

4. PERSONATGES

I PERIPÈCIES | 58

- 4.1 ELENA OBRATZSOVA | 59
- 4.2 DE LES DESVENTURES DE PERE I XIMO | 60
- 4.3 DELS MÀNAGERS JOSEP CLIMENT I NINO MASFERRER | 62
- 4.4 LLUÍS EL SIFONER | 64
- 4.5 MANOLO MIRALLES | 66
- 4.6 MARÍA CRISTINA MARTÍNEZ I EL FILM VOL VEREMOS | 68
- 4.7 PACO TRINIDAD | 69
- 4.8 UNA NIT SOPANT AMB AL TALL | 70
- 4.9 UNA CONVERSA AMB OVIDI MONTLLOR | 72

5. TRIBULACIONS PER RÀDIO

I TELEVISIONS | 74

- 5.1 DOCUMENTAL A NYDIA (TV3) | 75
- 5.2 OWIX AL PROGRAMA ENCONTRES DE CANAL 9 | 76
- 5.3 DE RIURE'S PER LES RÀDIO I AMÀLIA GARRIGÓS | 77

6. GIRES | 78

- 6.1 GIRA PER CATALUNYA DEL DISC AL PAÍS VALENCIÀ | 79
- 6.2 GIRA SIMFÒWIX (2009) | 81
- 6.3 GIRA EN ACÚSTIC (2011) | 83
- 6.4 GIRA BRUIXES I L'ÒPERA ROCK INÈDITA | 85
- 6.5 OWIX I LA BANDA LA PRIMITIVA DE CALLOSA AL PALAU ALTEA | 87

7. MÉS ANÈCDOTES	89
7.1 BURRUTXA I L'HIMNE DE L'HÈRCULES	90
7.2 RADIO FUTURA AL VALÈNCIA ARENA	90
7.3 RASPUTIN, TEMPLAT I MIMOSO II	91
7.4 DE FANS I GROUPIES	91
7.5 COSETES DEL FESLLOCH	92
7.6 DIR QUE NO A LA CAP 3000, A CANAL 9, A LA QUINTA ESTACIÓ...	
ELS SANTS PRINCIPIS	93
7.7 A SKA-P, DIR-LOS QUE NO?	94
7.8 NINO BRAVO I SALVADOR GUARDIOLA	94
7.9 ELS SARAUS A L'ALGAR D'EUGE	95
7.10 OWIX AL "CAMÍ DE SANTIAGO"	96
7.11 EL LOCAL D'ASSAIG D'OWIX	96
7.12 OWIX ALS LLIBRES DE TEXT DE L'ESO	96
7.13 LA VALSA DEL BALL MORO (LA DELS FANLETS)	97
7.14 OWIX I ALTRES GRUPS	98
7.15 LA MANTA AL COLL AFFAIRE	100

8. EL DISSENY A OWIX	101
8.1 LA SENDA DEL CEL (1994)	102
8.2 AL PAÍS VALENCIÀ (2001)	102
8.3 BULLIRÀ EL MAR (2006)	103
8.4 OWIX 15 ANYS (2009)	103
8.5 SALUT! (2019)	103
8.6 RARESES 1994-2024	104
8.7 PACO TRINIDAD	104
8.8 OWIX, LES VERSIONS 1994-2004	104

9. EL CORRAL DEL BURRO PRODUCCIONS	105
9.1 DISCOGRAFIA I AUDIOVISUALS D'OWIX	106
9.2 TREBALLS FETS AL CORRAL NO PRODUÏTS PER OWIX	109

10. HAN DIT D'OWIX...	111
------------------------------	-----

EPÍLEG	116
--------	-----

ANNEX I.	
NOTES BIOGRÀFIQUES	119

ANNEX II.	
MÉS AGRAÏMENTS	122

ANNEX III.	
ÍNDEX ONOMÀSTIC	123

30 anys

1994 | 2024

PRÒLEG

Lluís Fornés (alter ego d'El Sifoner)

Ximo Guardiola (alter ego d'OWIX) em pregunta si podria pegar una ullada al llibre que està escrivint sobre el grup. Li dic que sí de seguida. I mirar-li estil i ortografia i etc. I això he fet. I mirant mirant, m'han entrat ganes de posar negre sobre blanc les meues impressions sobre la lectura. I he decidit fer el pròleg. Primer volia explicar algunes coses a peu de pàgina, i, finalment, no he pogut resistir el dir la meua obertament a pàgina plena.

— *Favor per favor: jo t'ho mire i tu em deixes que diga com ho veig.*

I Ximo, que és tan gran d'esperit com tímid, no ha gosat dir-me que no. I aixina hem quedat.

En la primera aproximació, em va paréixer que era una obra escrita en el caos. Després vaig comprovar que era totalment al revés: hi ha un orde total: uns apartats amb els seus subapartats corresponents. Ara bé, l'autor vol -ha decidit- expressar-se tal com és, i escriure 'tal com raja', que diuen els catalans. I fa bé de ser sincer i natural.

La lectura, especialment en valencià, peca massa voltes de viure en una cotilla angoixant que obliga a patir a qui llig. En la prosa de Ximo passa tot el contrari. I només per això ja cal donar-li l'enhorabona pel treball. L'autor escriu, i descriu, a colp d'emoció dibuixada i espentada pel record que es torna viu i vibra, i fa vibrar, d'una forma contundent. A voltes al lector li pareixerà que estan contant-li una anècdota, però espai! Cal mirar amb atenció, no vaja a ser una categoria! Ximo enganya: quan creus que està nadant en la superfície, busseja en la profunditat. És el seu estil.

A continuació d'este modest pròleg que m'han permés escriure, el lector (o la lectora, i segur que n'hi haurà més d'elles) trobarà els apartats següents:

Un Prefaci. Els discs, nou fins ara. Els concerts -qualificats de 'memorables' per l'autor. Els dos apartats primers són el corpus o estructura owixiana, en la base de la qual està **La filosofia d'OWIX**, amb subapartat: **Les dones**, -on s'expressa el pensament profeminista del grup.

Personatges, relata la relació del grup amb diverses persones destacades.

Tribulacions explica el pas del grup per diverses ràdios, TVs, etc. **Gires** conta les peripècies del grup rodant pel món. **OWIX I LA BANDA** aixina,

La Banda, per antonomàsia, escrit en majúscula, no cal dir que parla de la Banda La Primitiva de Callosa d'en Sarrià. **OWIX i l'Òpera** explica les relacions amb l'alta expressió musical. Anècdotes o categories, relata, entre divertiment i ploreres, coses diverses que els han passat. **Han dit d'OWIX**, informa sobre totes les persones -especialment els i les periodistes- que han parlat sobre el grup. **El disseny a OWIX**, parla de les portades. **El Corral del Burro Produccions** és un compendi dels treballs realitzats en l'estudi de nom ídem. Biografies breus del grup expliquen, de forma modestíssima, la gran experiència professional, i de vida, que tenen els i les membres owixianes. **Epíleg** relata què és d'OWIX 30 anys després, i **l'Annex** completa el treball amb la discografia, documentals, videoclips, lletres, etc.

El llibre, OWIX 1994-2024, deixa escrit, il·luminat amb fotografies i ben explicat per a la posteritat tot el corpus professional del grup, des del naixement a l'actualitat. Dels treballs que estan per vindre, ja vorem... De moment, tenim una bona base, sòlidament estructurada i escrita amb la senzillesa de la llengua viva. Ara, qui vullga conèixer el grup OWIX, un dels més importants del panorama valencià i universal, té ací una arma imprescindible.

PREFACI

OWIX som una família (musical) que hem prioritzat la comoditat a la incertesa, evitant viure de la música per viure amb la música. Amb nou discos editats, un en directe i una filosofia 100% amateur, OWIX som una *rara avis* dins la música en valencià.

Este llibre és un anecdotari d'experiències, destrellatades algunes i precioses altres, profundament humanes totes. Un homenatge a la família OWIX i a tantes persones que desinteressadament van dedicar temps a esta peripècia musical.

La nit del 21 de maig del 1994, OWIX, per votació popular, vàrem guanyar el concurs **Tirant de Rock**. D'allí s'enceten els fets que relatarem -si pot ser- de manera amena i divertida.

En este llibre es contenen coses que probablement membres d'OWIX no saben, com per exemple quan s'han preguntat: Per què toquem als principals festivals de Catalunya? Com és que gravem discos? Què fem tocant ací?

OWIX hem tocat a la presó de Villena, a la serra Bènia o en un tràiler. En platges, coves, basses o palaus. A tots els auditoris de la comarca (al de Callosa, no). Dalt la barra del Jimmy Jazz o a l'església de Callosa.

Hem fet concerts *punk* en companyia d'**Inadaptats** o en clubs de *jazz*. Hem xarrat amb **Gorka** de **Berri Txarrak** sobre **Nirvana** i hem fet anàlisi de "La Processó" d'**Al Tall** amb **Banda Bassoti**. A Granollers **Betagarri** devoraren les coques farcides de Blanca (la iaia d'Euge i de tots nosaltres).

Hem pogut compartir escenari i amistat amb gent que admiràvem com **Ovidi Montllor**, **Al Tall**, **El Sifoner**, **Carraixet**, **Paco Muñoz** o amb quantitat de grups que igualment respectem i esmentarem.

Hem tocat malalts: Pere, de l'hospital a l'auditori. Lesionats: Euge amb tendinitis o Tòfol amb crosses al Carrascar. O bé torrant-nos al sol a les Trobades o plovent i a punt d'electrocutar-nos en Carnestoltes. Hem tocat prenyades, Marieta d'Anna, de Xandre i de Mercé, Inma de Pau, Euge de Nina i Coloma i Antonella, d'Aixa i Pau. Ens han cremat a les Falles de València i a Girona. Hem tocat per a quatre persones, a l'auditori d'Ibì; i a festivals multitudinaris compartint cartell amb: **Sepultura**, **Lluís Llach**, **Dover**, **Lax'n'Busto**, **Skatalites**, **Orishas**, **Obrint Pas**, **Els Pets**, **Albert Pla**... Entre 2002 i 2007 vam estar quatre vegades a l'Acampada Jove, tres a Barna (dos d'estes a Gràcia), al Senglar Rock, a la Franja Rock, Vic, Igualada, Manresa, Granollers, Mataró, Girona...

Hem tocat en soterraments i bodes, omplint dos voltes el Palau d'Altea i l'Aixarà. I a l'Any Tio Canya als principals Teatres del País Valencià, en companyia d'Al Tall. Ens han fet propostes increïbles com fer de teloners d'una gira d'**Ska-P** per Mèxic.

Vam dir que NO a "telonear a **La Quinta Estación**" a Benidorm. Que NO, a tocar al Festival de Benidorm "en castellano" ni a eixir en Canal 9 a fer l'aranya. Sí que hem eixit en TV3, Canal 9 o À Punt, en programes culturals (Nydia, Encontres). I sempre hem dit que sí a propostes solidàries i reivindicatives.

Al desembre de 2011 vam fer dos super concerts dràsticament diferents en tan sols vint dies de diferència: el dia 9 l'OWIX per l'Orgue amb **Benantzi Bilbao**, i el dia 29 l'OWIX i la **Banda la Primitiva de l'AAM de Callosa** dirigida per **Juansa Berenguer** al Palau Altea.

Pensat en perspectiva, no s'entén d'on vam traure temps, però van ser un èxit.

Ens van proposar fer l'himne per al **Club de Rugbi la Vila** i l'SGAE ens va demandar per "La Manta'l Coll". Vam produir la reedició del disc en valencià més venut de la història Tinc un mànec MÉS d'El Sifoner.

Al Corral del Burro (estudi d'OWIX) hem gravat al voltant de trenta discos; a **Musicians**, produït per **Manolo Miralles** (Premi Ovidi 2016), els deu discos i documentals gravats a El Sifoner, a **Soca en Arrel**, **Benantzi Bilbao**, **InSemiNació** i per supost els d'OWIX. Música per a documentals o la B.S.O de la pel·lícula **Volveremos** (Perú 2014) de **Maria Cristina Martínez**, o cançons de **Coque Malla**.

Han fet servir cançons d'OWIX en programes de TV3 i Canal 9. Hem sonat en festivals internacionals de danses; li vam cantar a **Mecano** en el Ferri Dénia-Eivissa. La connexió OWIX-Mèxic encara és un misteri: Ska-P, **Kaos Etilico**, **Skà Mexicà**...

Ens han encomanat música renaixentista per al Palau Ducal de Gandia i clàssica per a ser interpretada per **Elena Obratzszo**, diva del *Bel Canto* mundial, que va participar durant molts anys al Festival Líric de Callosa.

La vida és una comèdia.

A la Poètica d'Aristòtil

triomfen les peripècies més

destrellatades. Esperem

que vos agraden les d'OWIX.

el País Valencià
OWIX

OWIX 15 anys

País Valencià

OWIX

OWIX

Bullirà el mar

BRUIXES
OWIX

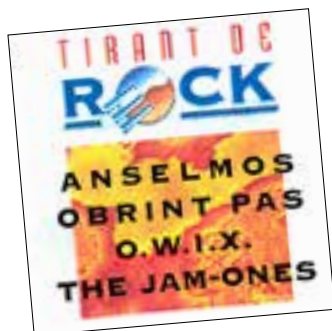
**OWIX:
ELS DISCS**

Owix. Aquesta formació improvisada fa, en boca de Ximo Guardiola (centre), el pare de l'invent, "rock mediterrani, música en català amb sabor del país en què vivim".

ven poques setmanes per a l'actuació i Owix no
existia. Aleshores, decidí a comprovar fins on
pot arribar la cara neta del destí, el jove estu-
diant es planteja de formar una banda per a po-
der actuar. S'assegué i repassà mentalment. Re-
cordava que al poble hi havia dos joves que to-
caven en un grup anomenat Código Gris. Tam-
bé hi havia un jove net que estudiava trombó al
conservatori. I un altre, molt afeccionat a la bu-
terria. I restava ell mateix, que dominava els se-
cretos de la guitarra, el violí i el clarinet. L'argi-
massa era llesta per a unir les peces. I del desig
i la velocitat d'una sola persona naixia un grup.
Arribaren els assaigs al mateix temps que l'e-
poca de la collita de la nespita, producte fructi-
cola que fa el paper de fill predilecte del poble
i que salva la majoria de les economies domès-
tiques de Callosa. I els Owix conjugaren les
cistelles i la terra amb els amplificadors i la
potència. El dia del concert, la gran sorpresa:
resultaren guanyadors. I Ximo Guardiola enca-
ra no sap si qualsevol nit, quan al campanar de
la vila toquen les dotze, la carrossa amb que
cavalca des que envia l'enregistrament a Acció
Cultural no es transformarà en carabassa.

Del metall al blues. En l'altre punt del superespai sònic viuen els Anselmos, quadre musical provinent de l'Aleúdia. Són el tercer grup afortunat i varen fer seua la victòria a la final de Vila-real. Ben distints d'Obrint Pas i d'Owix, els components Enric Castelló, Fernan-

1.1 TIRANT DE ROCK (1994)

L'any 1993 comença l'aventura musical d'OWIX, en presentar-se al concurs de la revista Rockdelux. La peripècia va ser portar dos maquetes: **OWIX** i l'**Igor Linsky Blues Band** amb les mateixes cançons, però OWIX cantant en valencià i Igor Linsky en castellà. La contradicció era que la Igor Linsky va aplegar a les finals i la que estava en valencià (OWIX) va ser desestimada des del primer moment.

Anaven telefonant del concurs **Rockdelux** cada ronda que la Igor Linsky passava:

— *Enhorabuena pasáis a la siguiente fase, mucha calidad, id preparando las finales.*

Abans de les finals, vaig preguntar per OWIX, dient que eren un grup amic del poble del costat:

— *Nada que ver, flojos musicalmente...*

Allò em va volar el cap, no entenia per què en castellà era fantàstic i en valencià tot el contrari. A la fi, els vaig explicar que OWIX i Igor Linsky era el mateix grup. Un en castellà i l'altre en valencià. Es va fer el silenci.

Els guanyadors d'aquell any van ser **Australian Blonde** (produïts per **Pacoloco** a qui conec i del qual parlaré més avant), i en segon lloc **Los**

Planetas. La Igor Linsky Blues Band (OWIX en castellà), vista l'arbitrarietat, no es va presentar a les finals.

A l'any següent, 1994, la revista **El Temps** i **Acció Cultural del País Valencià (ACPV)** crearen el concurs **Tirant de Rock** per animar els jòvens a crear grups de música en valencià. En enviar la maqueta, vaig comprovar que el talent de la gent del Tirant de Rock era l'antítesi a l'experiència amb Rockdelux. ACPV era gent que s'estimava la llengua i cultura del País.

Per a entendre què era el Tirant de Rock cal contextualitzar el panorama musical de l'època. El rock català va esdevindre un autèntic fenomen a finals dels 80 i principis dels 90, i va traspasar cap al País Valencià i les Illes. El Tirant de Rock representava allò tan bàsic com que calia cantar en valencià.

Agustí Cerdà, homenot immens i clau per entendre l'èxit del Tirant, aleshores membre d'ACPV, em va telefonar i confirmar que OWIX seria finalista al Tirant de Rock (1994) de Sant Vicent del Raspeig.

En revistes com **El Temps**, **Saó** i en **Canal 9**, havia vist publicitat. Recorde estar davant la tele i dir: Mireu! OWIX.

Les meues germanes em miraven amb estranyesa:

— *Què diu este?*

Els vaig haver d'explicar que OWIX era XIMO al revés. I que allò era el concurs on aniríem a participar.

La realitat era més surrealista encara. Veure't anunciat en la tele i al moment reflexionar... -no tinc ni

músics ni instruments!

I allò més gros, el concert era el mateix dissabte.

El mes de maig de 1994 va ser el naixement d'OWIX, en bona part, gràcies a l'alcalde d'aleshores **Vicent Berenguer**.

Vaig anar a la casa de tots, o siga, a l'Ajuntament, a informar-los que a **Canal 9** parlaven de Callosa:

— *OWIX, des de Callosa d'en Sarrià!*

Vaig pensar que Vicent Berenguer com a mínim m'atendria. I tant que em va atendre i em va ajudar! Va ser fonamental perquè OWIX aplegara a aquell concurs i el guanyara.

Dilluns 16: tire cap a l'Ajuntament i li explique la situació a l'alcalde:

— *Vicent, estic eixint a la tv cada dia i no sé què fer. No tinc res, ni lloc per assajar, ni músics.*

— *Preocupa't dels músics que jo busque local per a assajar, em va dir ell.*

Entrada del concert del Tirant de Rock de 1994 a Sant Vicent del Raspeig

Imatges del concert Tirant de Rock 1994 extretes d'una gravació de vídeo

La visió de tot un senyor alcalde, de Norbert, el regidor, i de **Pepa Solbes**, arromangats traent runes i malesa de l'actual biblioteca municipal a les tantes de la nit, la tinc gravada al cor.

Dimarts 17: havia quedat per assajar amb dos xicons de Callosa (bateria i baix). Però... no es van presentar. El pitjor de tot: havia perdut un dia... Eixa nit no vaig dormir. Només tenia el local. I músics?

Dimecres 18: veig la llum! Busque **Pere** i **Cayuela** (baix i bateria del grup callosí Código Gris). Avise **Canterer** (guitarra) i **Juansa** (teclat i trombó) als quals coneixia de l'Acadèmia de la música; tenia el grup armat. Eixa nit vam començar a traure les cançons.

Dijous 19: vam demanar instruments. **V. J. Espasa Blasco** em va deixar una Fender Mustang (la de Kurt Cobain de Nirvana) i el **tio Xiclero** ens va deixar l'equip de veus (avi de Vicent Benimeli, l'actual director de l'Acadèmia de Música de Callosa - AAM).

Vam assajar tota la vesprada fins a altes hores de la nit (vam sopar al mateix local).

Divendres 20: vam assajar també vesprada i nit. Van vindre amics i es van fer les tantes del matí assajant i xarrant. Recorde preguntar-li a Pere, que era el més expert: *Qui ha de parlar al públic?*

Dissabte 21: de matí ja ens van telefonar diverses emissores de ràdio de la comarca preguntant pel concert. Enfilem cap a Sant Vicent i allí trobem un escenari professional. El concert va ser memorable.

El concurs consistia a tocar sis cançons cada grup i el públic decidia el guanyador. OWIX vam tocar:

1. *Verdugo Calamitat*

Li encantava a Agustí Cerdà perquè s'imaginava la Revolució Francesa, a la valenciana.

2. *Descansar*

Dedicada als amics **Sescu Arilla** i **J. Antonio Guardiola** companys del grup **The Poble**, que malauradament van faltar molt jòvens. Sols la vam tocar els primers anys. S'ha editat al disc *Rareses* d'OWIX 1994-24.

3. *Blus del Pus*

Va ser el punt de qualitat amb els solos de trombó de Juansa. Era un blues divertit i fàcil.

4. *El Temple d'OWIX*

La vam rescatar per a l'OWIX 15 anys a la manera simfònica. Tota la cançó és un mega solo de guitarra i també conté un solo de baix. La preferida de **Tòfol** (bateria d'OWIX a partir de 2000).

5. *Carvajal*

Cançó balladeta a la manera d'una rumba catalana amb "tumbao" de piano i guitarra com **Santana**.

6. *La Manta'l Coll*

En versió reggae que va triomfar. La gent la bramava com si no hi haguera un demà.

A la vesprada, les proves de so van ser un pas de comèdia. Provant la bateria, el tècnic de so deia, "hi ha un acoble agut a la bateria". No era altra cosa que Cayuela xiulava quan tocava la bateria. El tècnic li deia que deixara de xiular i ell, xiula que xiula, encara més fort. Cayuela si tocava, xiulava...

El sopar ens va sentar com un tir, estàvem nerviosos, tot eren rots i pets... Almax, Frenadols, vi...

Abans de pujar a l'escenari, vaig parlar amb **Papa Juls** del grup **Sangtrait**, i en posar-me la cinta al cap, em va dir:

— Hòstia! Eres Ximi Hendrix!

L'organització d'aquell concert era professional, teníem cada músic un assistent per ajudar-nos.

Et canviaven la guitarra, t'ajudaven a ajustar l'amplificador si necessitaves més veu als monitors, etc

Quan estàvem a punt de començar, **Canterer** (guitarra) s'arrima i em diu;

— Ximo, tinc un tio darrere i no para de tocar-me la guitarra. Dis-li que se'n vaja o li pegaré una "tamborinà" al cap.

Li vaig explicar pixant-me de riure, que aquell home sols volia ajudar-lo...

Allò preciós és que vaig començar a tocar feliç. Com que Juansa i Pere em veien rient-me, ells també reien. Cayuela seguia xiulant i Canterer ataüllant el tècnic.

En el concert es va crear aquella màgia entre públic i músics que no es pot explicar, sols viure. Només va començar OWIX, la resposta de la gent ja era de connexió incondicional.

Aquella inconsciència i bon humor, va fer que pareguérem un grup experimentat i vam acabar guanyant el concurs per votació popular. Els mitjans es van fer ressò en premsa, ràdio, Canal 9 ...

L'OWIX d'aquella nit del 1994 érem **Pere Samblas** al baix, **Juansa Berenguer** als teclats i trombó, **Pepe Cayuela** a la bateria, **Juan Andrés Mas** (Canterer) i jo guitarra i veu. Aquella formació vam guanyar el concurs Tirant de Rock 1994 i després gravàrem el disc *Tirant de Rock* als **Estudis La Lluna** de Puçol.

Als grups guanyadors del Tirant, a més del disc compartit, ACPV ens va muntar una gira per festivals i trobades al llarg del País Valencià. A més firmem amb l'Ajuntament de Callosa un conveni a canvi de concerts per gravar el disc *La Senda del Cel*. Ara tu, ves a qualsevol ciutat i demana-li al teu alcalde un local per assajar o que et finance per gravar un disc. Privilegis de ser de poble.

Vicent Berenguer i com ell molts alcaldes de principis dels 80 van

revolucionar els nostres pobles. La implicació política era grandíssima. Al 2021 vaig produir el documental Vicent Berenguer i Solbes, per a mostrar les coses fetes a Callosa durant aquells anys.

Gravació del primer disc: *Tirant de Rock a Puçol*

La Generalitat i Acció Cultural van premiar els guanyadors amb un disc compartit. El disc es va gravar als Estudis La Lluna d'**Aitor Duñabeitia** a Puçol. Es van assignar dos productors: **Fermí Larrondo** (periodista a Ràdio 9) i **Joan Bibiloni** (guitarrista top) que no van estar a les sessions. **The**

Ximo i Juansa a l'Estudi La Lluna de Puçol

Jam-Ones, més experts, van portar de productor **Graham Foster**, guitarrista anglès que havia treballat amb **Elton John** o **Etta James** i amb ell sí que es va notar la qualitat.

Anselmos amb un rock contundent van fer molt bon treball. En canvi **Obrint Pas** i **OWIX** érem tècnicament precaris i inexperts. Jam-Ones (amb Graham Foster) sonen de luxe en el disc.

Així i tot en el cas d'Obrint Pas ja s'endevinava la gràcia de **Xavi Sarrià** per escriure bones cançons.

A dia de hui és un disc molt referenciat, amb uns Obrint Pas adolescents (de València), Anselmos (d'Albaida), Jam-Ones (d'Oliva) i OWIX (de Callosa).

Agustí Cerdà va vindre a moltes sessions de gravació i ens aconsellà que per a tindre èxit era important l'actitud i el missatge. Necessitaven grups en valencià i ens "adoctrinava" a llegir **Fuster**, escoltar Ovidi, Al Tall : — *Aquell grup que no pare de fer concerts, serà el que aplegarà al gran públic". Aquella frase va ser lapidària.*

Vaja per davant l'homenatge a Agustí Cerdà i tot el que va fer. Anys després seria un diputat brillant.

Cobertes del disc Tirant de Rock de 1994

De la gravació del disc Tirant de Rock hi ha una anècdota preciosa.

En aplegar OWIX als Estudis de Puçol, els propietaris, Aitor i Nekane es van trobar una gateta a la qual van posar de nom "OWIX". I es va quedar "la gata OWIX". Em va semblar un detall tendríssim. Coincidències de la vida, el veterinari de Puçol era un callosí, **Pedro J. Galiana**. Anys més tard vaig rebre una sentida telefonada d'Aitor en què m'explicava entre llàgrimes que "la gata OWIX" havia faltat.

Aquella nit vaig pensar d'escriure una cançó a "la gata OWIX" però m'eixia la història d'un mariner. Anys després, un altre basc il·lustre, Benantzi Bilbao, en acabar un concert d'OWIX, amb els ulls plorosos, em va dir que en la cançó del mariner acabava de contar la vida de son pare.

Intranscendència i diversió, defineixen aquells anys 90. Tot era pres a broma.

Esta comèdia ens va passar dinant en un restaurant, a Puçol: De postres, Cayuela volia tallar la taronja com els rics (amb ganivet i forquilla). Li va demanar al cambrer "por favor, pero... cuchillo y tenedor..." Li porten la taronja que ballava en el plat i a la primera "sarpà", salta la taronja volant i cau al plat de sopa de l'home del costat. Imagineu-vos: el va fer un amero. L'home es va girar i Cayuela assenyalava amb el ditet per tirar-li la culpa al de darrere...

Pere i jo, amagats davall la taula pixant-nos de risa.

De la primera etapa d'OWIX (1994-1999) les vivències estel·lars eren de Pep Cayuela (bateria). Perquè vos feu

Fullet promocional del grup

una idea de com anava el tema polític al primer OWIX... A la Xara, reunits els grups, **Vicent Xavier Contrí** (director del festival) ens proposa cantar *Al Vent* de **Raimon**:

Estàvem els músics en rogle i Contrí proposa cantar *Al Vent*. Assentíem que ens semblava bé – i de sobte Cayuela crida en veu alta: - “*Al Vent*”? No serà millor al solet, per a què patir?

1.2 LA SENDA DEL CEL (1995)

L'anècdota de la compra d'instruments a Alacant és de pel·lícula. Cinc jòvens de poble, "ambercocats" en una tenda d'instruments. Cayuela, només entrar a la tenda, va seure darrere d'una bateria verda espectacular:

— *Palillos? Tienes más grandes?*

Esta es la mejor?...

El xicon de la tenda, li va dir que no tocara res. Cayuela seguia tocant amb els dits; jo despenge una guitarra, Pere un baix, Juansa provant teclats:

— *Quina és la guitarra més cara de la tenda? Tens amplificadors de baix? El millor teclat?*

El xicon es va fer nerviós:

— *No toquéis los instrumentooooo!*

Al moment ix l'amo de la tenda i li diem:

— *Hola, anem a comprar molts i bons instruments. Tenim este xec en blanc. Dis-li al xicon, que ens faça cas, molt de cas, com si fórem Pretty Woman...*

— *iTú! (cridant-li al xicon) ¡Bájales las guitarras y todo lo que quieran! Pero yaaaa!*

Código Gris (d'on venien Pere i Cayuela) era un grup top. Van firmar

Etape 1994-1998

En principi vam formar OWIX sols per concursar al Tirant de Rock, però en guanyar, la perspectiva va canviar. Va eixir un reportatge a Canal 9, al diari Información, a les ràdios, etc. Vista la repercussió, **Vicent Berenguer**, l'alcalde, volia que presentàrem el grup a Callosa. Sols teníem les sis cançons del concurs i li vam demanar temps per fer un concert sencer.

Aquells mesos següents van ser trepidants de concerts organitzats per part d'ACPV (**Rosabel Gumbau** i **Agustí Cerdà**). Al ser festivals, ens donava temps per traure noves cançons. Ens enviaven als guanyadors del Tirant: Obrint Pas, Anselmos, Jam-Ones, OWIX i també a **Dropo** (**Borja Penalba** i **Francesc Pedroche**) per acompanyar **Sau**, **Els Pets**, **Lax'n'Busto**, **Ocults**.

Ja amb més cançons i signat el conveni amb l'Ajuntament de Callosa (sis concerts a canvi de gravar el disc *La Senda del Cel*), comencem a comprar instruments i buscar productor.

Cartell d'un concert del Tirant de Rock a la Vila Joiosa

Assajant al local cedit per l'Ajuntament al carrer Jaume Roig

Concert a la plaça del Convent de Callosa d'en Sarrià, any 1995

per EMI, van ser teloners d'**Héroes del Silencio** i participaren al **Festival de Benidorm** entre altres coses. Ovidio López, guitarra solista en Código Gris, era el millor músic del grup, va tocar amb Víctor Manuel, Miguel Ríos, etc. Pere i jo vam estar d'acord de proposar-li produir el disc *La Senda del Cel*.

Veníem d'una gravació a Puçol on vam gravar allò que vam voler i com vam voler. La gravació de *La Senda* seria tot el contrari.

Les condicions / consells per fer un bon disc, segons Ovidio eren:

1. Ell faria els arranjaments.
2. Gravarien músics professionals o experimentats, als **Hollywood Studios** de Benidorm.
3. Pere i jo que érem els autors de les cançons podríem estar en la gravació, la resta, millor no.

D'estar una setmana per Puçol participant tots en concòrdia, a no poder gravar, la diferència era gran.

Recorde que ningú d'OWIX es va queixar. No haguera costat massa fer-los participar. Més endavant ha sigut una premissa clau en OWIX: significar els músics.

Es va gravar amb un Studer 24 pistes i una taula Amec que venia de l'estudi d'**Emilio Aragón**. Cosa que li va fer tanta gràcia a Cayuela que li va posar "Miliki" al seu gos. Anys després el productor PacoLoco va comprar el mateix multipistes Studer, per muntar-lo al seu estudi a Cadis.

El disc, exceptuant les bases que sonen "programades" com era moda en l'època, va sonar tècnicament professional. Les mesclades les vam fer a sis mans i en directe. Artesania pura.

El Festival de Benidorm del 1994 va estar a punt de desfer un OWIX recentment nascut.

Código Gris, aquell any s'havien presentat al festival, emés per Tele 5. Recorde que Pere em va comentar que si guanyaven reprendrien el contracte amb EMI. No van guanyar i al 1995 ens van proposar, a OWIX, participar al Festival, però cantant en castellà. No hi vam anar.

Per a la portada de *La Senda del Cel*, **Salvador Fotògraf**, va fer sessió de fotos a Algar. Aquell fet, va inspirar Vicent Berenguer perquè componguérem una cançó sobre Algar i que la interpretara la mezzo **Elena Obratszova** al **Festival Líric de Callosa**.

El poble de Callosa va omplir la plaça del Convent en la presentació de *La Senda del Cel* (estiu de 1995). Apadrinats per **Lluís El Sifoner**, **Vicent Torrent** i **Vicent Pons** entre altres. Després, el disc es va presentar al llarg del País.

Al 1994, es van fer 4.000 còpies de *La Senda del Cel* (2.000 CD i 2.000 cassettes).

Una altra curiositat, el disc més venut de la música en valencià és **Tinc un Mànec de tres pams i mig** de Lluís El Sifoner (1976), que va vendre 100.000 còpies (havent-se distribuït sols al País Valencià). Tanquem el cercle: si OWIX vam demanar, el 1994, que ens apadrinara Lluís El Sifoner i Al Tall; la insultant fortuna en forma de justícia poètica ha fet que 30 anys després, OWIX apadrinem la reedició de **Tinc un mànec MÉS**. I a més, Euge (violí d'OWIX a partir de 2000) i jo acabem formant part de **Musicants** (hereus d'Al Tall).

1.3 AL PAÍS VALENCIÀ (2002)

Etapa 2000-2005 **Nova etapa, nova gent**

Les experiències dels primers anys (1994-1999) van ser molt potents. D'estar a casa, a tocar en escenaris impressionants. Però més colpidor va ser veure caure aquell castell.

Un detall que va sumar al declivi del primer OWIX:

Al 1996 no hi havia mòbils. Telefonaven al fix de casa. Ma mare, cansada de fer de mànager, decidix contestar que el grup ho havia deixat, que jo estava a la Universitat i que no molestaren més.

Casualitats de la vida, anys després em vaig trobar amb Agustí Cerdà el qual em va recriminar:

— **Però Ximo! què va passar amb el grup?**

Jo no sabia res...

Vegeu per on, passem de fer molts i ben pagats concerts, entre 1994-1997 i compartint cartell amb grandíssims artistes, a fer-ne només una desena entre 1998 i 1999. Este fet i altres van fer que el grup a poc a poc anara difuminant-se. Jo havia acabat Magisteri i tenia treball i Juansa acabava trombó al Conservatori. Poc després, Cayuela va vendre la bateria. El darrer concert de la primera època d'OWIX va ser al Consulado juntament amb **Brams**, **Sabotatge** i **Sant-Gatxo**, organitzat per **Josep Climent**.

Aleshores, li plantege a Pere repensar el grup. Si ell tirava avant, jo també. Veníem d'experiències traumàtiques en discogràfiques i promeses d'èxits efímers i buits. A

Inicis d'Eugènia i Tòfol al grup

partir d'ara, prioritzaríem les persones i sobretot, la diversió.

El concepte de grup seria amb violí, estil folk-rock. Jo tocava el violí a *La Senda del Cel* i volia una violinista al grup.

Li vaig parlar a Pere d'una jove que tocava el violí com els àngels, **Euge Saval**. Ara només faltava buscar bateria.

Al 1999, **Marieta Soler** ens va presentar un amic, **Tòfol Pla**, que tocava la percussió a la Banda d'Altea, em va agradar el seu talent i li vaig proposar ser bateria a OWIX. Recorde que Tòfol em va dir:

— ***Si jo no sé tocar la bateria! i jo contestar-li: millor.***

Al 2000 OWIX érem: **Ximo Guardiola** (guitarra i veu), **Pere Samblás** (baix i veu), **Euge Saval** (violí i teclat) i **Tòfol Pla** (bateria).

Imatge promocional d'OWIX al parc del Llaureador

1.3 AL PAÍS VALENCIÀ (2002)

La primera cosa era decidir si seguïem com a OWIX o canviàvem el nom del grup. Per tres vots a favor i una abstenció (òbviamment, la meua) vam decidir seguir com a OWIX. Els plantege un OWIX més combatiu i conscienciat políticament.

El directe va canviar radicalment a OWIX. La força i l'alegria d'Euge al violí encara no l'he vista per ahí. D'haver estat en un grup de més repercussió que OWIX, Euge estaria considerada la millor violinista d'estil rock. Així vam crear un llenguatge violí-guitarra que ha quedat com l'essència d'OWIX.

Al 2000, Euge estava acabant el superior de violí (va acabar amb premi especial del conservatori d'Alacant). Poc abans d'entrar a gravar el disc **Al País Valencià**, patix una tendinitis. Els metges li aconsellen un any sense tocar. Per descomptat, decidim esperar-la. Mentre Euge es recuperava (prop d'un any) anàvem experimentant en l'estudi, **El Corral del Burro**. L'essència del disc va ser: tenim temps, provem-ho tot. Algunes flipades van ser èpiques, sumant pistes, que venia Pere i deia:

— **Ximo, serà precís?**

Ho esborrava tot i a començar de nou. Cosa impensable en qualsevol altre estudi.

Concert a les Trobades d'Escoles en Valencià de l'Alacantí, any 2001

El 2002, Antonella ja formava part "musical" d'OWIX. Primer ens gravava en vídeo, ens acompanyava a tots els concerts, fins que vam comprovar que cantava molt millor que jo. **Marieta** i **Inma**, que feien els cors, també van participar en la gravació del disc. Moltes peripècies d'OWIX són gràcies a la cançó *Història de Joglars* que obri el disc *Al País Valencià*.

Història de Joglars és el fil conductor amb **Eduard Torres**, **Samuel Sebastian** i **Esperança Costa**, realitzadors que em demanaren permís per posar la cançó als seus

documentals de tall històric. A partir d'ahí naix una col·laboració bonica. Ells ens feien videoclips o gravaven concerts d'OWIX i a canvi posàvem música als seus projectes, documentals, etc.

També *Història de Joglars* ens porta a un altre fet, difícil de digerir. **Juan José Pasqual**, un jove fan d'OWIX, sempre ens preguntava als concerts si tocaríem *Història de Joglars*.

— **És la millor cançó d'OWIX, per què no la toqueu mai?**

La raó és que era difícil, amb violins, vents, cors...

El grup al local d'assaig

Una nit en festes de Callosa, em vaig quedar al·lucinat -mai millor dit a aquelles hores- quan escoltava *Història de Joglars* cantada per veus, com que venien de lluny. Incrèdul d'allò que escoltava, em vaig girar i eren Juan José Pasqual i la seua quadrilla d'amics/amigues, cantant: "Un viatge per sentir, descobrir la llum de gent que ens ensenya a viure, als que anem perduts..."

Malauradament, més endavant, Juan José Pasqual va faltar en un accident de moto.

Fa poc em conta Antonella que Marieta, sempre que cantàvem *Història de Joglars* li recordava sa mare, que va faltar també. Com no, si la cançó diu: "Com és que s'emporten a la bona gent del món?".

El disc *OWIX 15 anys* (i les gires 2009-11) comença amb *Història de Joglars* en memòria de Juan José Pasqual. I ara, sabent el sentiment de Marieta en escoltar la cançó, recordem també sa mare, **Ana Martínez**.

Història de Joglars també ens porta al Palau Ducal de Gandia. Esperança Costa ens demana col·laborar al projecte *La Ruta dels Clàssics* i a fer un concert de tall renaixentista rememorant **Ausiàs March** i **Joanot Martorell**.

Història de Joglars és una cançó que pot sintetitzar l'esperit OWIX, amb una introducció renaixentista que ataca una tarantella-rock amb el violí per damunt i un tema final que és una xicoteta simfonia de colors *in crescendo*.

La introducció renaixentista d'*Història de Joglars* ens haguera costat un dineral en un altre estudi, per quantitat i complexitat d'instruments

Juansa, Ivan i José Luis enregistrant els vents al Corral del Burro

i cors que fan Antonella, Marieta i Inma. **Mabel Berenguer** va gravar el flautí, **Ivan Mestre** la trompeta, Juansa Berenguer el trombó i **José Luis Galiana** el saxo alt i el baríton, un luxe.

Tècnicament, per la qualitat del so, el disc *Al País Valencià* és inferior a *La Senda del Cel*, però aquelles flipades de cançons com: *Skà Mexicà* o *Història de Joglars* mai hagueren sigut gravades en un estudi convencional. El disc anava a ser gravat a l'**Atomic Studio** de **Marc Dasousa** però, quan li vam enviar les maquetes, es va negar a gravar tantes flipades instrumentals, ja que ell pensava que no funcionarien comercialment. De seguida vaig entendre que la música que tenia al cap sols la podria gravar al meu estudi. Moltes de les cançons que més hem tocat OWIX als directes són del disc *Al País Valencià*: *Karpanta Diem*, *Recordant els estels* o *El Mossèn*. Va ser un divertiment agosarat de disc.

Els saxos de la cançó *Història d'un Mariner* van ser gravats per **Josep Bataller** i José Luis Galiana. I ja al directe està la improvisació jazzística de **Joan Saldanya**. La nota inicial que simula la sirena del vaixell la va gravar **Miquel Roselló** al violoncel.

Les cançons *Recordant els estels*, *Karpanta* o *Tarantella*, exemplificaven l'estil folk-rock amb el violí d'Euge com a protagonista. Recorde insistir-li perquè es pintara el violí de colors. Li vaig plantejar pintar el meu, però no tocava tan còmoda.

Lliure és una preciositat de cançó de Pere que parla d'una xica que ha quedat en cadira de rodes. *Metafísica de l'emoció* és una cançó maleida, sempre desestimada als directes i sols interpretada una vegada en directe, en À Punt Ràdio, al programa de **Vicent Contrí**.

Al País Valencià va ser el primer disc gravat al Corral del Burro, amb temps, paciència (esperant Euge) i molta sobreproducció. El va mesclar el productor **RoberFlash** als **Onelia Gallas** d'Elx, que havia treballat amb **Mónica Naranjo**.

Joan Vilaplana (exdirector gerent de la Cooperativa Agrícola de Callosa), físic, astrònom i guitarrista (com **Brian May** de **Queen**) em va deixar un amplificador Vox Ac30 del qual van eixir totes les guitarres del disc.

1.4 BULLIRÀ EL MAR (2006)

Concert a la sala Aixarà a Callosa d'en Sarrià, any 2006

Ressenya de **Joan Camp Fontcuberta** a **Tirabol.cat**:
Bullirà el Mar, és el títol del nou treball discogràfic d'OWIX. Un disc eclèctic i crític on trobem memòria històrica, política i cultural a més d'un sentit homenatge als joglars. Podem intuir les influències d'Ausiàs March (a *Bullirà el Mar*), Ibn Kafhaja (*Aixa*), Dowland (*Flow my Tears*), Marcabru (*Fes!*), Guillem d'Aquitània (*No tindràs Cel*), Ovidi (*Estime l'Ovidi*)... Enregistrat a l'estudi de Ximo Guardiola (cantant i compositor) i mesclat per Jordi Solé a Music Lan de Girona. A la sonoritat, destaca la connexió entre el violí i la guitarra. Escolteu-lo!

Joan Camp ens va portar a presentar el disc a Granollers juntament amb **Betagarri**, **Oprimits** i **Los Draps**.

Bullirà el mar es va presentar a l'Aixarà (sala mítica de Callosa) davant de mil persones que la van omplir per última volta.

De vesprada vam entrar en directe al programa d'**Amàlia Garrigós** (Ràdio 9) i li vam explicar les cançons del disc:

1. *Brut 36*

Cant a la memòria històrica: Ja ha aplegat l'hora, d'alçar la cara.

2. *Estime l'Ovidi*

L'Ovidi em va dir al 94: Si jo fora jove em penjaría una guitarra elèctrica i em cagaría en Déu i la creu.

3. *Bullirà el mar*

Fent de color roig, res mal. El pont / joc violí - guitarra i la tornada, són perfectes.

4. *Aixa*

Conta la història des del punt de vista dels qui vivien al Xarq Al Andalus i van ser envaïts pels cristians. Aixà era una reina mora que encantava recitant poemes.

5. *Dis-me*

És un poema d'amor: Igual que el foc quan s'apaga la pluja, queda una flama que no té color"

6. *Flow my tears*

Adaptació de John Dowland. Es poden lluir Antonella, Inma i Marieta.

7. *Història de Pau*

Eres alegria, eres la llum que cada dia m'alimenta. No calen riqueses, que la vida i estima no es compra.

8. *La Mare*

És la defensa, la que dona, la que penca, la que tira de la corda, la millor victòria.

9. *L'Estaca*

Versió del cant de llibertat per excel·lència. Habitual als directes en companyia de *Bella Ciao*.

10. *Fes!*

És un esperpent, sense estructura, de vegades atonal, gravada com una xaranga (bombo i plats) i fent corets sobre les notes de l'escala musical. Experiment sonor inclassificable.

11. *No tindràs Cel*

És una crítica a l'església i les pors: que el pròxim Papa, siga Mama, que els creients ataquen el banc mundial i afonen el capital. Que eliminin l'armament i el tercer món siga el primer.

12. *Xarlestó*

Simpàtiques melodies del clarinet i crítica als polítics que se senten retratats. Són l'Espanya nacional, els que no troben coses mal... És tot un gran solo de clarinet a més d'una crítica visceral a la dreta.

Antonella, Marieta, Inma i Pere a l'Aixarà

Concert al festival Escudella

Una anècdota d'este disc és que al 2006 no havien nascut **Aixa i Pau Guardiola Llorens** (fills d'Antonella i Ximo) i ja tenien cançó dedicada a ells: *Aixa i Història de Pau*. Com més recentment cantem estes cançons, adquireixen una significació més especial encara. És complicat d'expressar en paraules com una cançó produïda fa 20 anys pareix feta fa dos dies i expressament per als fills dels membres de la família OWIX. Són els xicotets misteris de la música que no es poden explicar i sí sentir, com quan Inma i Óscar (d'OWIX) escolten *Història de Pau* i senten reflectida la història del seu fill, també Pau.

Estilísticament, si el disc *Al País Valencià* tirava cap al folk, *Bullirà el Mar* és més rock. Però sense deixar d'experimentar al Corral. Curiosament el clarinet és prou protagonista, amb dissonàncies i *glisandos* per jugar amb les fantasies d'Euge al violí. Els errors del disc anterior van ser millorats i ara sonava més contundent. Va ser mesclat als estudis Music-Lan de Girona per **Jordi Solé** a proposta de **Nino Masferrer**, després de visitar Garate Studios de **Kaki Arcarazo** (Kortatu).

Els estudis Music-Lan estan considerats dels millors d'Europa, de fet allí s'han gravat grans èxits internacionals. OWIX vam poder gravar allí en dies festius de Nadal. Acabaven de gravar a Music-Lan **Bunbury, Franz Ferdinand i Ojos de Brujo** a uns preus de 1.000 € per dia, però Jordi Solé i els pares de **Joan Trayter** (persones amabilíssimes) ens van fer un preu especial.

Per a preparar el disc Tòfol va omplir la nostra casa de bombos, plats i xaranges per a fer comparatives de so.

— **Tinc el cap com un bombo!! Em recriminava Antonella.**

— **Normal.**

La cançó *Història de Pau* està coproduïda per **Miquel Gil** després de mostrar-li sis versions.

Presentant *Bullirà el Mar* a la **Gira d'Escola Valenciana** (2006), a la mateixa hora tocaven **The Cult**. Anàvem tocant ràpidament les cançons perquè volíem anar a escoltar els anglesos però la cosa es va embrutar i animar, no hi vam aplegar. **Marc Pinet** va rapejar i **Neus Saval** es va estrenar substituint Euge.

Actuació al festival Escudella

Del disc *Bullirà el mar*, **Samuel Sebastian** va fer el videoclip de *Brut 36*. Vam pujar al Calvari i a la font Santa per gravar imatges amb el Ponotx de fons. Va ser molt divertit. També vam gravar imatges al local d'OWIX, al Corral del Burro i a l'Aixarà. Al Corral es veu el moment en què les xiques d'OWIX brinden i Inma, farta de repetir "Ja ha aplegat l'hora..." es va posar a cantar "Li xorra a ella..." , moment en el qual començava a xorrar-li el cava.

El grup a la Gira d'Escola Valenciana

1.5 OWIX 15 ANYS (2009)

CD/DVD en directe al Palau Altea

La Gira SimfOWIX 2009 ens porta a tocar pels auditoris de la comarca, la qual esdevé el colofó a un Palau Altea ple, on gravem en directe el millor concert de la nostra trajectòria: el CD/ DVD OWIX 15 anys.

OWIX mai ens hem pres seriosament els directes, gravar un DVD era de grups tops, però la vam encertar. Vam preparar el concert del Palau al llarg d'un any (cada mes un concert). Experimentàvem en cada concert la millora, tant tècnicament com artísticament, i descartàvem allò que no funcionava. Per exemple *Estime l'Ovidi*, més roquera, no funcionava en conjunt i la vam desestimar.

Aquella nit de setembre de 2009 va ser màgica. Era com tornar als primers concerts d'OWIX, al Tirant, al Convent o a la Tasca, en què connectàvem amb la gent. Quinze anys després, el nostre públic va omplir el Palau Altea i va crear el millor ambient desitjable.

A la Gira SimfOWIX 2009, es van gravar (àudio i vídeo) per veure errades, anar millorant i tindre imatges per al documental que aniria al DVD. Va ser una despesa econòmica molt gran.

Ressenya al diari El País

Al primer concert a la Nucia teníem excel·lent acústica però els músics estàvem estàtics. A finals d'any, al Palau Altea, el grup estava dinàmic, segur i amb millor producció de so i llums.

La il·luminació va ser programada per **Toni Alós** (tècnic del Palau). A nivell de so, **Sergio S. Bou** (Hen's House Studios) es va encarregar de la gravació i la P.A. (so del públic). Als monitors va estar **Kevin Adkinson**, ajudat per **Dani Squittieri**. L'acústica del Palau no ajudava molt i vam amagar amplificadors al bany, aïllats de l'escenari per destacar cordes i vents. A més Tòfol, el bateria, va gravar amb auriculars.

En aquell concert al Palau, OWIX, estàvem en les millors mans tècniques. La prova és que hui, quinze anys després, Sergio i Kevin són dos grans professionals. Sergio gira pels millors teatres de l'estat i Kevin ha fet la gira del Circ du Soleil, per tot el món.

A nivell visual, com que era una gravació en estricte directe, hi havia huit càmeres distribuïdes pel Palau:

Samuel Sebastian (super 8mm i lateral), **Toni Ferri** (lateral), **Kay Abaño**

Gravació del DVD en directe al Palau Altea

(públic), **Elena Navarro** (central), **Jordi Sugranyes** (baix l'escenari) i **Eduard Torres** (dalt l'escenari). Eduard i Elena van fer seguiment de tota la gira SimfOWIX. Gràtitud i consideració per a ells.

La fotografia la va fer **Diego Coello** (fotògraf de capçalera d'Altea) i **Xelo Sánchez**.

Diego va vindre amb prou temps per a preparar la sessió i des del Palau Altea va telefonar a la dona:

— *Vine al concert que serà impressionant!*

En arreplegar les fotos, ens va contar que portava anys cobrint espectacles al Palau i que el concert d'OWIX va ser el que més el va impressionar. Les fotos d'aquell concert van conformar el llibret del DVD.

Per a mesclar el CD, editar i muntar DVD + documental, vaig necessitar un any. Eren 24 pistes d'àudio i huit càmeres de vídeo multiplicat per vint cançons que van acabar al DVD.

La mescla d'àudio la vaig fer al Corral del Burro i el *mastering* a càrrec de Sergio Sánchez Bou a Hen's House Studios.

Moments del concert del Palau Altea

El vídeo, el vaig delegar a professionals i en les proves que m'enviaren, quan sonava la trompeta, posaven imatges del trombó. Perdia molt de temps explicant la diferència de so entre instruments.

Li ho vaig comentar a Eduard Torres i em va dir:

— *Ningú millor que tu sap el que vols. Fes un curset d'edició de vídeo i quedarà al teu gust.*

Les imatges en super 8mm es van enviar a Nova York per fer el telecinat, el qual va costar un dineral, clar. L'etalonatge i crèdits, els va fer Virtualart i els renders màsters del dvd, **Paco Rico**, d'Avant Imatges d'Ibì.

En cada concert teníem despeses fixes: lloguer d'equip, tècnics, sopars. Fent càlculs en febrer i tenint per davant huit concerts, ens eixia més barat comprar equip que llogar. El més car va ser el multipistes Adat Hd24xr per tindre els instruments del concert per separat.

En una entrevista vaig llegir el que deia **Santiago Auserón** respecte a la gravació del directe *Escuela de Calor*:

La idea original era grabar diferentes conciertos durante la gira 1988 para reunir, el material del álbum. Pero, el elevado coste y la complejidad técnica del proyecto hacen que se descarte.

Què t'ha paregut? Això, **Radio Futura**. No van poder gravar la gira sencera, sols dos concerts a l'Arena de València, on, per cert, hi vaig estar i al costat dels tècnics (es relata en anècdotes).

Cosa que em reafirma en la barbaritat que vam fer gravant tots els concerts de la gira 2009.

Una altra qüestió - hui en dia impensable - és que **Alícia Garijo**, directora en aquell moment del Palau Altea, ens va deixar tota la setmana per a fer proves acústiques. En aquells moments encara el gestionava l'Ajuntament.

Pere va estar ingressat dies abans del Palau per una coseta de cor. Sense Pere haguérem suspés el concert. Es va recuperar, o almenys això va dir ell. Pense que va vindre malalt i va voler tocar, malgrat el perill. Hores abans, vam parlar que la salut era el més important i no va doblegar. Admiració absoluta cap a Pere.

El compromís de tots els músics que ens van fer costat a la Gira 2009 va ser incondicional.

Per fer justícia a l'esforç dels músics, vam fer una edició acurada del CD/DVD, posant moltes fotos al llibret i fent un documental a més del directe de dos hores.

Este llibre, també és una excusa perquè quinze anys després puguem tornar a agrair-los l'esforç.

Col·laboradors del concert al Palau Altea

Cadascú va aportar: **Sam** i **Albert** posaven les furgonetes, **Óscar Samper** s'esperava fins al final per ajudar-nos a descarregar, com **Àlex Fayos** i **Óscar Guiu**, que a més va portar lampadetes per als faristols. **Antonella** es va encarregar que no faltara un bon sopar, a més de tocar la viola i cantar al costat d'**Inma** i **Marieta**. **Jaume Power** va tocar la bateria en *Carvajal* perquè **Tòfol** poguera ballar amb **Euge**. **José Vte. Fuster** ens va portar un clavecí per a Euge i **Maria Fuster**. **Aaron** i **Alba Avellà Colston** i **Les Xarlestonetes** dirigides per Raquel Doménech van fer les coreografies. La millor *Manta'l Coll* de **Vicent Valls Solbes**, la secció de cordes i vents, impecables: **Neus**, **Inma**, **Marieta**, **José Vte. Fuster**, **Ivan Mestre**, **Paco Calvo**, **Joan Saldanya**, **Juansa Berenguer**, **Óscar Samper**, **Jordi Such** i **Raúl Galvañ**.

Tòfol va fer el millor concert de la seua vida. Euge va estar magistral i Pere mereix capítol a part.

Només jo sabia que Pere estava malalt, i el cor no és per a fer bromes. Es va encabotar a tocar i jo estava pendent d'ell (m'arrimava a preguntar-li), fins que em va dir:

— *Ximo, no vingues més!*

Abans de començar el concert, en camerins, vaig pujar damunt una taula i els vaig dir unes paraules d'ànim que no van entendre, perquè es referien a Pere, però sense anomenar-lo. Els vaig demanar que ho passaren el millor possible, que no feren cas dels errors, que l'únic error és no tindre salut i que

foren valents. I a la fi em va eixir una cosa ridícula:

— *Anem a gravar el millor concert d'OWIX!*

El final del concert va ser una festa amb tots ballant en l'escenari i el públic de peus. Després del concert, vam fer bona festa en casa de Marieta, músics, tècnics i amics.

Vaja per davant l'agraïment sincer a tots i en particular a Pere que se la va jugar per OWIX.

1.6 SALUT! (2019)

Amb el naixement l'any 2012, d'**Aixa i Pau**, fills d'**Antonella** i meus, torna a parar OWIX. **Euge** i jo, el 2014, entrem en un projecte il·lusionant de **Manolo Miralles**, membre d'Al Tall: **Musicants**. OWIX, pràcticament vam deixar de tocar entre 2014 i 2019. Aquell 2019 OWIX féiem 25 anys i ens proposen tocar al NyesproRock. Vam baixar al Corral per fer un disc, així vam lligar el NyesproRock i el 25 aniversari d'OWIX per a crear el nou disc, *Salut!*

En 2019, després de sospesar-ho moltíssim i amb mal de cor, li comunique a Manolo que havia de deixar Musicants, ja que Aixà i Pau eren xicotets i no era fàcil conciliar família i concerts. La família vam fer un sobreesforç durant 5 anys, perquè Musicants per a mi era més important que els **Beatles**.

A més, seguir en Musicants haguera significat la fi d'OWIX, però els temes que estàvem preparant per al disc *Salut!*, volíem compartir-los.

Salut! contenia els ideals de fraternitat, rebel·lia i llibertat en forma de cançons.

Pep Saval, aleshores alcalde i **Lumi Puigcerver**, regidora de Joventut, mamprenen el NyesproRock 2019 amb **Eva Giménez** al càrrec de la producció del concert. El cartell: **Rebeca Mut**, OWIX i **La Fúmiga**, divers i divertit. Vam passar una nit la mar de bé i a OWIX van vindre col·laboradors. Aquella nit, acompanyant Rebeca Mut, estàvem **Josep Puigcerver** (bateria en **Vaire**), jo a la guitarra i **Josel Delgado** al baix, substituint **Xavi Aspenbass** que es trobava de gira amb **Dakidarría**.

Després de la presentació de *Salut!*, Euge va escriure al seu mur de Facebook:

Cap de setmana amb la família OWIX, més intens del que podria haver imaginat, la celebració dels 25 anys... Gràcies. Compartint escenari amb preciositats del món musical valencià, la immensa calidesa del públic, de la gent del meu poble, les forasteres de pobles propers i de més enllà, els reencontres inesperats tan tendrament desitjats... esgotada i de ressaca, però satisfeta dels esforços que fem, a la cua de l'avió em trobe, per emprendre una nova odissea. No podria ser d'altra manera.

Era, i és, l'esforç d'Euge, que viu a Suïssa, per mantindre encesa la flama d'OWIX.

Antonella també va escriure en Facebook per agrair a tots:

Una volta més, un concert d'OWIX ha sigut una festa de música i amistat. Gràcies al públic per recolzar-nos, a la Muixeranga de la Marina Baixa, Colles El Pinyol, L'Algar i Turquesa. A Jordi Sugranyes, Marc Martí i Marta Asensi per vindre des de Catalunya, Múrcia i Madrid a gravar-nos, a l'Ajuntament, a Agustina Kesselman, Óscar Guiu, Albert Saval, Inma Ortuño, Àlex Fayos, Sam Sanchis, Tòfol Pla, Ivan Mestre, Jordi Such, Óscar Samper, Raúl Galvañ, Gerard Tomàs, Euge Saval, Dani Montiel, Cristina Tolosa, Tomàs Avellà, Ivan Gregori, Lluís Solbes, Pere Samblás i Ximo Guardiola per fer-me feliç. SALUT!!!!

Vam estar a la ràdio i **Amàlia Garrigós**, al seu programa **Territori Sonor**, es va "Àpuntar" a les felicitacions:

OWIX compleix 25 anys fent rock en valencià, quan pocs s'animaven a fer-ho. Ens presenten el seu nou treball Salut! en exclusiva i en acústic per a celebrar els 300 programes del Territori Sonor. Et proposem delectar-te amb OWIX, que és una de les bandes pioneres del rock en valencià. Escoltem el tema Pluja de tardor en estrena exclusiva. El disc Salut! es presentarà al NyesproRock 2019. Gràcies i Salut, Ximo Guardiola i cia!

Actuació al Nyespro Rock l'any 2019

Brindis al concert de presentació del disc Salut! al NyesproRock 2019

Salut! per un gran futur. Per cançons

Els títols del disc ja són una declaració d'intencions:

1. Salut!

Brindem per recordar la gent que ja no està, brinda perquè les dones porten més humanitat.

2. Cridem a la pau

Cridem a la pau perquè respecten la gent, no més violència, que al poble donen la veu.

3. Si no m'acompanyes tu

Al final d'aquesta vida tot passa per damunt, la pau no m'acompanya si no m'acompanyes tu.

4. Mort al Mediterrani

Algú ha decidit que migrar és delictes, convertint la Mediterrània en un lloc de terror.

5. Pluja de tardor

L'aliment està molt malament, viure és un lament. La llet ja no sap a llet, perquè et faces malaltet.

6. Noves vides

Tens el privilegi de ser testimoni de primera mà de la meravella més gran.

7. Vicent

Basada en expressions populars: l'home que es posa mudat, o va de boda o va de putes o va al jutjat.

8. Callosa SOS

Cal generar xarxes més naturals. No invertir en asfalt, ni en rajola moderna i especulativa.

9. Diables a la batalla

Adaptació instrumental d'Euge per a OWIX, en què aplica la influència de Musicants.

10. Penya la Comilona

Perquè he nascut al Calvari d'este poble "creminal", diuen que soc un borratxo d'eixos de got i punyal. Si visquera en el Convent i vestit de senyoret per molt borratxo que fora guardarieu bé el secret.

11. Càntic a la mar i somni

Càntic a ritme rock i somni, peça en clavecí (Benantzi Bilbao) extreta de l'OWIX per l'Orgue.

12. Brindis per la salut

Introducció rock molt potent i al final gravació d'Orquestra Clàssica i cors (dirigida per Juansa Berenguer).

Les col.laboracions al disc van ser:

• Manolo Miralles

Bouzuki en *Diables a la batalla*.

• Jaume Power Galiana

Bateria en *La Comilona*.

• Josep Puigcerver

Bateria en *Brindis per la Salut*.

• Abel García

Viola de Roda

• Eduard Navarro

Sac de gemecs, gaites i xirimia

• Dora Cano i Ximo Guardiola (pare)

Cors a *La Comilona*.

• Aixà i Pau Guardiola Llorens

Cors en *Pluja de Tardor*.

• Grup Coral

En *Càntic al mar* i *Brindis per la salut*

- Sopranos

Antonella Llorens i Inma Ortuño

- Contralts

Marieta Soler i Blanca Moraza

- Tenors

Josep Maria Berenguer i Vicent Pérez Zaragoza

- Baixos

Benantzi Bilbao, Miguel Ángel López i

Óscar Guiu

Quina és la millor manera de celebrar 25 anys que brindar pel futur, sense perdre de vista el passat.

La paraula salut fa referència al benestar físic, s'empra en totes les cultures del món per a brindar i a més és una forma d'afecte i cortesia; la salutació social per excel·lència i també revolucionària.

Sanchis Guarner va batejar Ca Pinet (Tàrbena) com el Santuari del País Valencià. Jeroni Pinet (fill de Jeroni Moncho Pinet) trasllada el local a Alcalalí i organitza un festival: el FestPinet on vam actuar Vaire, OWIX i Xavi Castillo. Aquell dia de convivència, vam aprofitar l'actuació i el lloc per gravar el videoclip *Salut* al mateix santuari del País Valencià. No m'imagino millor lloc al món per cantar *Salut* de la manera més revolucionària.

Concert de les Trobades a l'Albir

1.7 BRUIXES (2021)

El projecte inicial de *Bruixes!* no era fer un disc.

L'any 2020 ens proposen tocar a la Trobada d'escoles en valencià que tindria lloc a Callosa d'en Sarrià. Vam pensar crear un contingut més pedagògic. La Trobada i OWIX eren una simbiosi ideal per a crear una "Òpera-Rock" al voltant del món de les dones. Bruixes volant, persecucions, pocions i ungüents, seria atractiu per als xiquets. Això sí, canviant l'estereotip i la visió pejorativa de la bruixa per a convertir-la en una cosa lluminosa.

L'any 2020 es va suspendre tot per la Covid. Tenia preparades huit cançons per a "l'Òpera-Rock" de la Trobada però davant la pandèmia i tancat a casa, naix el seté disc: *Bruixes!* (2021)

Una nit sopant a casa dels amics **Joaquín Ronda i França Galiana, Joan Borja**, escriptor i professor a la Universitat d'Alacant, ens va relatar històries de bruixes, a la cambra

d'una de les cases amb més història de Callosa, la d'Adolf Salvà, avi de Joaquín. Vam parlar de la nostra bruixa de la Cova Pinta, una mena de cavernícola que tenia atemorits els xiquets en l'imaginari callosí. Estaven també l'amic **Joan Benimeli, Jaume Llorca, Catherine, Joan-Ives, Paqui Tasa i Antonella**.

Casualment al poc temps, al col·legi, fem uns treballs sobre les deesses en les cultures antigues i veig una pel·lícula nòrdica dels anys 20 amb temàtica de bruixes: *Axän de*

Presentació del disc *Bruixes!* al Centre Octubre de València

Benjamin Christensen, que feia una bona crítica al poder; res a veure amb els estereotips del món Disney.

Anaven lligant-se coincidències...

Gemma Paqual i Escrivà en *Les bruixes no volen ser princeses* parla de dones que eren científiques, precursors del feminisme, d'una sororitat extraordinària.

Mona Chollet: *La realitat és que eren dones amb coneixements de botànica, medicina i control de la natalitat, entre moltes altres capacitats intel·lectuals.*

Alba Berenguer Guardiola, seguidora de sempre d'OWIX, ens va fer un pròleg preciós al voltant de la dona, que podeu llegir al disc *Bruixes!*

Ens vam documentar de casos reals de judicis, com la matança de bruixes a la comarca d'Osona (s.XVII) o per Europa.

Per què van ser cremades o menyspreades, quan donaven la vida, com a matrones i curaven els mals de la gent amb herbes?

Sessió de fotos per al llibret del disc a la platja d'Altea

Carmen enregistrant el disc al Corral del Burro

A l'extrem oposat, **Jaume Roig** (s.XV) en *L'Espill o Llibre de les dones* parla de les bruixes: “*eren dones que es reunien de nit per a renunciar Déu; adoraven una cabra i tornaven a casa volant*”. Aquella nit a Callosa amb Joan Borja, estàvem ben prop d'on Jaume Roig va escriure *L'Espill* i Joan ens va contar el perquè les bruixes volaven damunt d'una granera...

Jordanes de Bergamo (s.XV) va deixar constància en un manuscrit com, per a mitigar dolors forts, hi havia costum entre les dones d'aplicar a la granera un ungüent amb substàncies al·lucinògenes, de manera que quan es fregaven el pal per la vagina, sentien que levitaven. Com podreu imaginar, la moral cristiana poc va tardar a entrar en còlera, perseguir i cremar si calia aquelles perverses bruixes, que, en la majoria dels casos, ho feien per mitigar dolors crònics. Al principi ingerien les substàncies en beuratges que els creaven efectes secundaris greus a l'estómac, diarrees i úlceres, fins que van descobrir que aplicant-ho al cos, via ungüents i pomades, mitigaven el dolor i en el cas de refregar-ho per la vagina, sentien tal plaer, que volaven.

La cançó *Vola* està basada en estes experiències.

Una vegada documentats, tocava plasmar fets, succeïts i històries en cançons. Si busquem al diccionari bruixa, diu: dona vella, lletja i dolenta. Esperem que els filòlegs li peguen la volta a una definició tan aberrant.

Bruixes!

Una història de pel·lícula

Vam plantejar el disc, com un gran relat (procés inquisitorial) en el qual cada cançó és una seqüència del tot: El judici a la dona (bruixa). L'inquisidor és la veu de Ximo (bronca i moralista) i les veus de les bruixes són Antonella, Marieta, Inma, Anna i Aixa, lluminoses i esperançadores.

1. Hanna

Hanna va aprendre de l'àvia que era dona sàvia els remeis més vells. Hanna és lluenta rialla, és força i voler, és coneixement. Hanna va ser una de les 50.000 dones cremades per bruixeria a Europa. Encarna la dona transmissora de saviesa.

2. Fugint de la Santa Inquisició

Corre bruixa, mal dimoni, que t'espera el foc... (trepidant persecució de la Santa Inquisició)

Les dones es defenen cantant:
– *Matrones donem la vida, herbolàries fem salut, per curar-vos tots els mals, per donar-vos nostra llum.*

3. Vola

Vola Bruixa i arruixa la vida, eres lliure dins la teua ment... Cant de llibertat de la dona.

4. S'apagaran totes les llums

Forces de l'infern, llargues nits d'hivern, ànimes obscures cridaran... La bruixa captiva, tem per la seua vida. Cançó gòtica i tel·lúrica.

Portada i contraportada del llibret del disc Bruixes

5. *Cuento de Brujas*

En un lugar muy lejano habitaban tres hermanas de alma triste y maldad. Entre pociones y lodos viviendo en la oscuridad. Parecían tres princesas y son hijas de Satán.

Al·legat de l'inquisidor en l'estereotip de conte romàntic medieval.

6. *Estranyes*

No som estranyes, ni fetilleres, ni dimonis ni filles del mal. Tornem! renasquem com a bruixes que acaben en el patriarcat, que torne la mare natura, alcem la veu per dignitat.

7. *Bruixa i mareta*

Mare mareta anit vaig somniar, que una niteta em vares comprar...

Del despreci de l'Església al saber, al sexe o les drogues (medicaments i superconsciència).

8. *Filla de Satan*

Soc descobridor de bruixes, soc la veu de la moral, l'aigua beneïda per l'esquena dirà si eres filla de Satan.

L'inquisidor amenaça una xiqueta que contesta: *a la llibertat li tenen por.*

9. *Som filles de bruixes*

Som filles de bruixes que la Inquisició no va poder cremar en nom del senyor.

En nom de la mare natura farem que la vida tinga un futur diferent.

Himne - aquelarre.

Concert a Sant Roc d'Altea l'any 2019

10. *Dones i Santa Inquisició* (Lletra **Rafel Signes Rifi**)

A setanta dones acusaren de crear tempestes i llampecs, quan els reis danesos viatjaren per les terres de la neu. Bruixes valentes i lliures, cremades per la Santa Inquisició.

11. *Crema-ràs!*

Van inventar que hi havia un maligne rondant, per a culpar al dimoni el que a Déu no li se pot culpar.

Amb tortures i delacions el veredicté és mort a la foguera.

12. *Rebel·lar-te*

T'alçaràs contra els mals, contra totes les calamitats. Rebelar-te ja, és dignitat futura.

Cant de futur i lluita. Porta oberta a les noves generacions de bruixes.

Del disc vam fer quatre videoclips, *Fugint de la Santa Inquisició*, *Hanna* i *Estranyes* amb animacions de **Nina Paley** on es poden trobar deesses o històries de dones adequades als textos de les cançons.

Nina Paley és una animadora i activista de la cultura lliure, corrent que promou la llibertat en la distribució i contrària als drets d'autor.

Nina Paley ha presentat els seus films arreu del món. Posteriorment vam fer el videoclip de *Rebel·lar-te*. Durant el procés de creació d'este disc **Joan Vicent Cantó** ens va fer una sessió de fotos que trobareu a les solapes de la coberta d'este llibre. El disseny gràfic com sempre un treball excel·lent de Joan-Ives Pasqual i Antonella Llorens.

El documental *Bruixes*, va ser tan improvisat, que va eixir espontàniament en una passejada al Tossal de les Quintanes, a Altea, mentre buscàvem plantes medicinals. Vaig plantar la càmera i sense guió ni premeditació alguna, **Marieta**,

Antonella i **Anna** van començar a contar la mar de coses interessants sobre plantes, medicina tradicional, feminisme i deesses mediterrànies.

Va quedar un documental la mar de didàctic. Es pot veure a youtube/OWIXTV.

Al FestPinet l'any 2022

1.8 RARESES (1994-2024)

El disc *Rareeses 1994-2024* és una selecció de cançons inèdites, directes enregistrats o rareses que mai s'han mostrat. Tan diverses i extraordinàries com gravacions en esglésies, acompanyades de la Banda, d'Orquestra clàssica, duets o l'encàrrec per a **Elena Obratzsova**. També trobem diverses cançons desestimades d'altres discs com: **Descansar**: primera cançó d'OWIX, feta en memòria de Sescu Arilla i J. Antonio Guardiola. **Frediket el nihiliste**: estrenada a l'acampada 2001. **Governants**: de 1996. **Al vent del món**: de 1990 mai mostrada als del grup. **IndiadoBrasil**: cançó epistolar amb Nair IndiadoBrasil gravada inicialment per **Mónica Solbes** i ara per **Antonella**. **I jo vaig**: amb lletra de **Toni Ferri**, fill. **Borratxos**: tocada als inicis, sempre descartada per als CDs. **Cançoneta**: encàrrec per a Elena Obratzsova. **No te esperes**: desestimada al disc *Salut*.

Concert per a guitarra elèctrica i orgue

Rareeses 1994-2024 també arreplega esta selecció:

- OWIX i Banda La Primitiva de Callosa: *Història de Joglars, Males Llengües, No puc menejar* i *Al País Valencià*.

- OWIX en acústic: *Melodies del paradís, Esperpent, Història d'un mariner* i *Duet Clarinet*.

- OWIX Rock a la Tasca: *Els Temps han canviat, Interlúdic, El Negre Abraham* i *Blues Comuniste*.

- OWIX per l'Orgue de Callosa: *Ple a 4*.

- OWIX i Orquestra Clàssica: *Valsa de la Suite de guitarres*.

- OWIX i Orquestra de Cambra de Callosa: *Duet Clarinet*.

Així com *Duet per a violí i guitarra* que va ser descartat a l'OWIX 15 anys i dos cançons noves.

L'amic **Carlos Martí Navarro** ens va deixar un baix Fender DeLuxe per acabar de gravar les noves cançons.

Duet per a guitarra elèctrica i violí

Concert d'OWIX en acústic a la Casa de la Música l'any 2011

1.9 OWIX, LES VERSIONS (2024)

Al llarg dels anys OWIX sempre hem fet versions d'altres grups als quals admirem.

Llach: *L'Estaca, Companys, Corrandes, Vida...*

Ovidi: *Sí Senyor, M'aclame a tu...*

El Sifoner: *Teresa la catalana, Picaina, Cançó de pluja...*

Al Tall: *Lladres, A Miquel Grau, Tio Canya...*

Angelic Upstairs: *Solidaritat.*

The Beatles: *Help, Let it be...*

Mike Oldfield: *Moonlight Shadow.*

The Police: *So Lonely.*

Celtas Cortos: *La Senda del Tiempo.*

Pep Laguarda: *Blues incomunicant.*

Carlos Puebla: *Hasta siempre Comandante.*

Concert d'OWIX a l'Alfàs l'any 2004

Concert d'OWIX a la Casa de la Música l'any 2009

Molta música clàssica (John Dowland, Pare Soler, Bizet, Yann Tierssen...)

i tradicional: *Una Pastora, Toss The Fathers, Xe quin gust, Bella Cíao, La Muixeranga, La Manta'l Coll...*

El disc *OWIX les Versions* és una selecció, la majoria de concerts en directe i altres en estudi. Algunes versions ja han aparegut al llarg de la discografia i altres en recopilatoris amb més grups.

OWIX

4,4,817 de juliol

SENGLAR
ROCK MONTEBLANC

US

SENGLAR
ROCK MONTEBLANC 2002

artista

ACAMPADA JOVE 2006 ★
emancipacio es independència

ARTISTA

Nom i cognoms:
LLORENÇ SOLER,
ANTONELLA

Grup:
OWIX

Accés:
CULTURA DIV.

JERC

GRUPS/ACTIVITATS

ACAMPADA JOVE 2003 ★
17-18 JULIOL, 19:00H - 21:00H

grup o activitat:
OWIX

nom i cognoms:
XIMO GUARDIOLA

dia i data:
19 juliol

accés permès:
A 2.

JERC

SENGLAR
ROCK MONTEBLANC 2002

DIVENDRES 5 DE JULIOL

DOVER / ELS PETS
MESCLAT / SIDONIE / KITSCH / SA
GLISSANDO* / DEPT. / VAN DE KU
QUIM VILA / LA PADRINA / D'S AMS & FISH / CINEXT

DISSABTE 6 DE JULIOL

LAX'N'BUSTO / MACA
MERCEDES PEON / WHISKYN'S
CHEB BALOWSKI / MENAIX A TRUA
BERRI TXARRAK / MIQUEL GIL / LA CA
AGUTAMXE / JOAN TONI SKARABAT / VLADIMIR... / D'S AROM

DUMENGE 7 DE JULIOL

GRUP DE FOLK
LA CANA FOSCA / ALQUIMISTES FOLLS / SUFRAK / TSE-TSE /

2n CAMPUS SENG

ACAMPADA JOVE 2004 ★

A

artista

ACAMPADA JOVE 2006 ★
emancipacio es independència

ARTISTA

Nom i cognoms:
XIMO GUARDIOLA CANO,

Grup:
OWIX

Accés:
DIV.

JERC

REVISCOLA TIO CANYA

GENERALITAT VALENCIANA CULTURA ARTS
Teatre i Dansa

XIMO GUARDIOLA CANO
ARTISTA

OWIX ★

Divendres 6 de setembre
a les 10 del vespre

Música i gresca del País Valencià

Gratuit !!!

La Fadulla
C/ Vinye de l'Alfama s/n 4, 46100, Sagunto, País Valencià

No hi pots faltar!

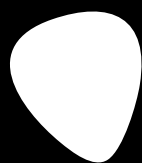
ACTIVITATS

ACAMPADA JOVE 2006 ★
17-18 JULIOL, 19:00H - 21:00H

grup o activitat:

da de co
aniversari
activitats
femènide

○ Home
○ Feli
○ OW
○ INA

2

**OWIX:
CONCERTS
MEMORABLES**

2.1 TRÀILER A LES BEDUÏNES (1995) I EL TRO (2008)

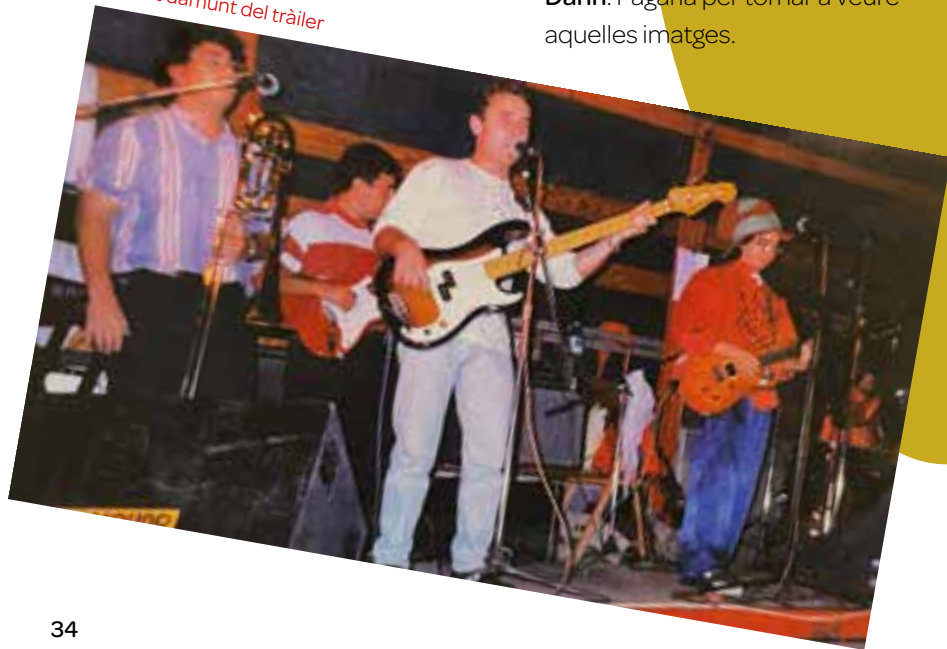
Tocant a Festes de Moros i Cristians de Callosa

La filà Beduïnes de Callosa ens proposa un concert a les festes de Callosa de l'any 1995. L'escenari, damunt d'un tràiler. Això sí, un tràiler de la Cooperativa Agrícola de Callosa. Col·locar un tràiler-escenari enmig de la carretera era complicat, va costar la maniobra, però va quedar perfecte. Van muntar l'equip de so i llums dalt del tràiler i així es va crear expectació. De les Quatre Carreteres fins a l'Iglú, on estava el tràiler, hi havia un muntó de gent. Les Beduïnes, que són imaginatives divertint-se, aquell any la van encertar amb el concert d'OWIX en plenes festes.

Creàrem diverses cançons per a l'ocasió. Li vam demanar a **Cayuela**, el bateria del primer OWIX, que fera una cançoneta contant coses de les Beduïnes. Va ser mortal amb el seu to irònic...uff!. Les parts musicals les xiulava:

— *Beduïnes, Beduïnes, que són joves i molt fines, ací estan les Beduïnes.*

Tocant damunt del tràiler

Jo vaig tocar la bateria perquè Cayuela es lluirà micro en mà. Es va plantar davant com un *showman* -vestit de Beduí- i amb un flow que ni **Michael Jackson**, pegà veuada i la gent va esclatar a crits. Aquella nit també vam tocar *Borratxos* (...era el títol de la cançó, malpensats) i repetirem *Beduïnes* tres voltes. Cayuela ja no volia tornar a la bateria, em deia: "toca tu, jo cante" (li va agafar gustet ...) Assajar *Beduïnes*, va portar la seua cosa, era com un èxit de **Georgie Dann**. Pagaria per tornar a veure aquelles imatges.

OWIX i el Tro (2008)

Molts anys després, el Tro celebraven el 25 aniversari. Ens van demanar un concert per al divendres de festes i a mi, que els fera una marxa commemorativa de la primera filà de dones (El Tro).

L'escenari anava al carrer on estan totes les kàbiles a Callosa (davant del Tro), però l'oratge augurava aigua i vam entrar l'equip dins una kàbila annexa al Tro.

Divendres, vespra de festes, era bona idea fer un concert d'OWIX ja que encara no estan les bandes. Una dècada abans, el concert al tràiler de les Beduïnes ja va ser un èxit.

Aquell any estàvem preparant a consciència el concert del 15 aniversari que pensàvem seria l'acomiadament d'OWIX. Com **Euge** estava a Suïssa, **Neus** la va substituir al violí i es va emportar les ovacions dels festerets. També van estar als vents **Óscar Samper, Ivan Mestre, Joan Saldanya, Raúl Galvany, Albert Savall i Óscar Guiu**. A la percussió **Sam Sanchis i Power**, més els habituals d'OWIX: **Tòfol, Pere, Antonella, Marieta i Inma**. Recorde que vam pegar bona "suà" amb els focus i l'ambient de festes. Marieta i Inma corrien i botaven per un escenari ple de músics. **Lluis Solbes** es va afegir a la festa final i la cosa anava embrutant-se i jo a l'endemà havia de dirigir l'arrancà de Festes.

Diverses imatges del concert a la kàbila del Tro

La filà el Tro (1983) va ser un grup de dones que van revolucionar el poble de Callosa. Contra normes i tradicions anacròniques:

— **Les dones no poden ser filà!**
Clamava el patriarcat.

Elles, valentes, van decidir trencar amb el despropòsit i entrar en la festa. Desprenien alegria, diversió i llibertat, davant l'insult rabiós i envejós de molts. Amb molta pressió, van obrir el camí a integrar les dones a la festa en igualtat de condicions.

El Tro i un servidor ens tenim respecte i estima mútua. No puc estar més orgullós d'elles. La seua rebel·lia va donar més llum i equitat a la festa. A més, han fet seua la marxa *El Tro*, i a dia de hui encara sona a les festes de Callosa.

Quique Montesinos Parra va dirigir la Lira Orxetana per gravar *El Tro* al CD *Terra de Llims* (2019). Ja, el 2018, havia estrenat un concert meu de guitarra elèctrica i orquestra, sent director de l'Orquestra de Callosa. Actualment dirigeix les bandes de la Federació de Societats Musicals, Xàtiva, Xixona i U.M. de Quart de Poblet. Quique té una projecció espectacular com a director.

L'OCA i OWIX sempre hem estat vinculats ja que Euge, Neus, Antonella, Marieta, Albert, Inma i jo, formem part de les dos agrupacions i quan en el grup hem necessitat músics, l'OCA és la nostra cantera.

Tocar en festes de Callosa per a les Beduïnes i el Tro van ser dos regals. **Juansa** i jo de jovenets érem Beduïns, a més teníem al Beduí més carismàtic: Cayuela, un artista pintant escenes que no les penjarien a la Capella Sixtina. Potser a la *Capella Sextina*, sí.

Parlant de beduïns carismàtics, **Ximo Blackis** mentre tocàvem al Tro Comandante, va pujar a sa casa i ens va regalar a Antonella i a mi, dos gorres portades des de Cuba. Coses precioses que passen als concerts.

OWIX hem tocat moltes vegades a la Tasca de Polop i a Sant Roc, a Altea. El fet de guanyar el Tirant de Rock va fer ressò del grup i ens va permetre tocar en Sant Roc el 1994. A la recent estrenada Ràdio Altea, **Ferran Cortés**, **Diego Zaragozaí** (actual alcalde d'Altea), i **Paco Cabrera** (D.E.P) no paraven de posar *La Manta'l Coll*.

Dels primers anys de Sant Roc no tenim cartells i no recorde els grups, en anys posteriors hem compartit cartell amb molts grups: **Bajoqueta Rock**, **Komfusió**, **Auxili**, **Aquelarre**, **Sva-ters**, **Estral**, **El Kamió de la Basura**, **Desustància**.

2.2 SANT ROC A ALTEA (1994-2024)

Amb El Kamió de la Basura vam tindre unencontre preciós. Em telefona l'alcalde de Los Montesinos (el Baix Segura), **José M. Butrón Sánchez**. Volia que la gent jove, castellanoparlant, escoltara música en valencià. Als deu segons vaig pensar:
— *És un crac, per això porta més de trenta anys d'alcalde!*

A aquell concert a Los Montesinos (2008), hi havia uns jòvens, molt atents, a primera fila. En acabar ens comentaren que estaven creant un grup i que els agradaria cantar en valencià. Al 2019, onze anys després, coincidim amb El Kamió a Sant Roc. A punt de sopar s'arrimen uns xicons:

— *Hola, Ximo! Podemos sentarnos aquí?*

I de seguida em contaren, que eren els que s'havien arrimat al concert nostre de Los Montesinos i havien creat El Kamió de la Basura.

No acaba ahí la cosa del Kamió, ja que l'amic **Vicent Beltran** i **Carles Segura**, de la Universitat d'Alacant, van crear un projecte anomenat *Teixint llaços des del sud del sud* organitzat

per l'AVL i El Tempir d'Elx. Van destacar la música com a element per teixir llaços. A l'exposició apareixem OWIX, però el més preciós és que posen d'exemple al grup El Kamió de la Basura que des del Baix Segura aposten pel valencià.

Després d'una xarrada de l'amic **Aquiles Rubio** per a la Memòria Històrica, sopant també amb Vicent Beltran, li conte l'anècdota d'OWIX i El Kamió de la Basura a Los Montesinos. I Vicent em contesta:

— *Veus Ximo com tot té el seu sentit.*

I és que de vegades no li donem importància a fets que acaben influint, i molt, en els jòvens.

Sopant abans de l'actuació

Recorde tocar a Sant Roc la cançó *Callosa SOS*, que és un al·legat en defensa de la natura. Després del concert, parlant sobre el PAI amb **Jaume Llinares**, alcalde d'Altea 2015-23, em comentava que a Altea Hills (megaurbanització) no els eixien els comptes. Ho dic perquè la majoria de callosins segueixen obsessionats a fer-se rics urbanitzant.

“No claudicar, no invertir en asfalt... ni en rajola moderna i especulativa” (*Callosa SOS*)

Hauria de ser possible una vida més arrelada, adaptada a les mesures de cada poble i defugir d'il·luminats del profit immediat que curiosament mai beneficien el poble en conjunt.

2.3 SALA AIXARÀ (1996-2008)

L'Aixarà era una sala de concerts espectacular. Un lloc molt gran, adequada acústicament, amb molta fusta i moqueta. Tenia un equip de megafonia de categoria internacional; i no exagere. L'equip de l'Aixarà encara està penjat i és un Altec-MCintosh. Poca broma ja que va ser l'equip de so al Festival Woodstock de 1969 (el més gran celebrat).

A l'Aixarà van tocar primeres figures de la música de moltes èpoques. Se celebraven concursos de grups. Per exemple el 1970 va guanyar **Agrupació 1**, grup d'Altea on **Batiste Xocolater** cantava (excomponent de **Krancis i Magnífics**) i **Vicent Poderós** tocava la trompeta. Batiste és un referent de la música moderna a Altea.

Als primers anys d'OWIX vam tocar diverses vegades a l'Aixarà. En un míting del PSPV i en un homentatge a **Rasputín, Templat i Mimoso II**, que és de riure bona cosa.

Concert de l'any 2006

No va ser fins al 2006 quan vam poder tornar a l'Aixarà. Presentàrem el disc *Bullirà el Mar* davant una sala plena i amb ganes de festa. Vam fer un concert molt complet, en tres parts. La primera vam tocar, sols Pere i jo, cançons en acústic dels inicis: *Males Llengües*, *El bé o el mal...* La segona part, cançons del nou disc; i al final, amb vents i violins: *Karpanta*, *Bella Ciao* o *l'Estaca*.

Imatges i playlist del concert de 2006

Aquell concert va ser premonitori, va funcionar tan bé la vessant més instrumental que, anys després, desembocà en la gira *SimfOWIX* i en la gravació en directe dels CD/DVD *OWIX 15 anys* (2009). Al 2006 l'Aixarà ja estava tancada. Vaig insistir i pregar a **Mari Gràcia**, propietària i mare de **Vicent Valls Solbes**, que ens deixara la sala. Al 2008 vam tornar a l'Aixarà per acompanyar **InSemiNació** en la presentació del seu disc. Va ser el darrer concert fet a l'Aixarà.

Concert d'InSemiNació 2008

De vesprada vam entrar en directe al programa d'**Amàlia Garrigós** i vam tocar les *Czardes*. Els va pegar a tots per fer de Ballet Bolsoi. **Samuel Sebastian** ho va gravar i apareix al documental. Després ja al concert, l'amic de l'Alfàs **Juanan Cullerot** ens va regalar una estelada que portava son pare a les manifestacions dels anys 70. Ens la va dedicar i la vam portar darrere a molts concerts.

Un post que vaig escriure de l'Aixarà per a Facebook, va aprofitar per fer de guia al llibre de **Pedro Delgado Playa**, *Sol y platillos volantes* (2024), en què apareixen algunes anècdotes sobre l'Aixarà. Amb l'entrevista que va fer Pedro, a Mari Gràcia i família, es podria escriure un llibre sencer amb centenars d'anècdotes.

2.4

FESTIVAL ACAMPADA JOVE CARRASCAR (2001)

Al 2001 OWIX vam acabar de gravar el disc *Al País Valencià*.

Veníem d'un any sense assajar per una tendinitis d'Euge i el grup no estava rodat. Per tal que Euge no patira al violí, vam pensar que en alguna cançó tocara el teclat per no forçar la mà esquerra.

En tindre el disc, a una de les primeres persones a qui el vaig enviar va ser a **Agustí Cerdà**. Als pocs dies em telefona comentant-me que s'alegrava molt del nou disc, ja que es pensava que no tocàvem com a grup.

Em va contar l'*affaire* amb ma mare:

— *Cada volta que telefonàvem a ta casa, ta mare contestava que ja no tocàveu i que no molestàrem més...*

No era la primera vegada que passava en la meua família: allà pels anys 50, uns representants d'Alacant van vindre a fitxar, per a cantar, el meu iaio **Salvador Guardiola**, que tenia

molt bona veu, i la família els va dir que ja no cantava.

A Agustí Cerdà, li va agradar el nou disc:

— *leee això és un nom de disc ben parit Al País Valencià!*

Em va contar que **Obrint Pas** estaven tenint èxit i de sobte em diu.

— *Hòstia, calla. Veniu a tocar a l'Acampada de la Font d'en Carròs! (Carrascar 2001)*

La qüestió és que era en una setmana... Semblava que el destí d'OWIX era fer-ho tot precipitadament. En una setmana ja vam muntar un grup per anar al Tirant de Rock. Ara Agustí ens donava una altra oportunitat de tocar en un gran festival.

La fortuna de vegades és capritxosa. En el darrer festival que vam fer la primera formació d'OWIX, **Tirant Radical 1997**, estaven també **Brams, Sant-Gatxo i Obrint Pas** (al públic).

Euge em va contar l'amor que els tenia a Obrint Pas i li comente que aniríem al Festival Acampada 2001 amb: Obrint Pas, Brams, Sant-Gatxo, **Pinka, Skalariak, Lax'n'Busto, Dr. Calypso...**

I Euge em va dir:

— *Guaaaaai, anirem!*

Avise les meues amigues. Saps els llocs de venda d'entrades? (Euge pensava que era anar a veure el concert)

— *Entrades? Euge, anem a tocar. No paguem l'entrada... és més, cobrem per tocar.*

— *Tocarem amb Obrint Pas?*

— *Just abans que ells.*

Que capritxosa és la fortuna, en el darrer festival OWIX tancàvem un cicle i temps després n'obríem un altre amb els mateixos: Brams, SantGatxo i Obrint Pas, ja consagrats. Jo estava desvanit perquè Euge i **Tòfol** pogueren tocar en un camp de futbol ple, més que fora una vegada en la vida.

Com no podia ser d'altra manera en OWIX, la insultant fortuna va fer que Tòfol es fera un esquinç. A punt de dir que no a Agustí, Tòfol decidí tocar. El tio valent va pujar en crosses a l'escenari.

Diverses imatges del Festival Acampada Jove de l'any 2001

El Festival Acampada Jove 2001 es va fer al camp de futbol de la Font d'en Carròs. El grup va estar espectacular per a estar tan poc rodats. Euge va fer un "concertàs" igual que Tòfol (segurament es degué desfer el turmell). I a més **Marieta** i **Antonella** es van estrenar allí amb OWIX. Van fer una versió d'*El cant dels ocells* espectacular, per acabar amb tot el públic corejant *La Manta'l Coll* i *Al País Valencià* que la vam tocar al principi i al final. Allí vam comprovar com l'estil folk-rock funcionava.

Una altra cosa que recorde és que Obrint Pas ja portaven els seus ajudants, tot professionalitzat. Res a veure amb els adolescents amb qui vam compartir escenari els primers anys. A la vesprada, li vaig preguntar a un dels tècnics si podíem emprar un amplificador d'Obrint Pas per a Euge. El tècnic em va mirar pensant... "D'a xavo flipat!". La contestació va ser: No.

Acabàvem de provar i va passar a saludar-nos **Xavi Sarrià**. Em comentà que fixarien per **Propaganda pel fet** amb **Litus Tenesa** amb qui vam parlar temps després a Manresa Antonella i jo.

La casualitat va fer que abans d'anar-se'n Xavi Sarrià, els va dir als tècnics:

— *Per a Ximo el que faça falta.*

Així, Euge (tota feliç) va tocar amb l'ampli de **Robert Fernández**, més avant mànager de **Musicians**, i amb el teclat de **Miquel Ramos**, un periodista imprescindible en defensa dels drets socials.

Més curiositats amb Obrint Pas. Quan ja tenien milers de seguidors, en un concert a Teulada (Obrint Pas + OWIX), ens van demanar tocar ells primer.

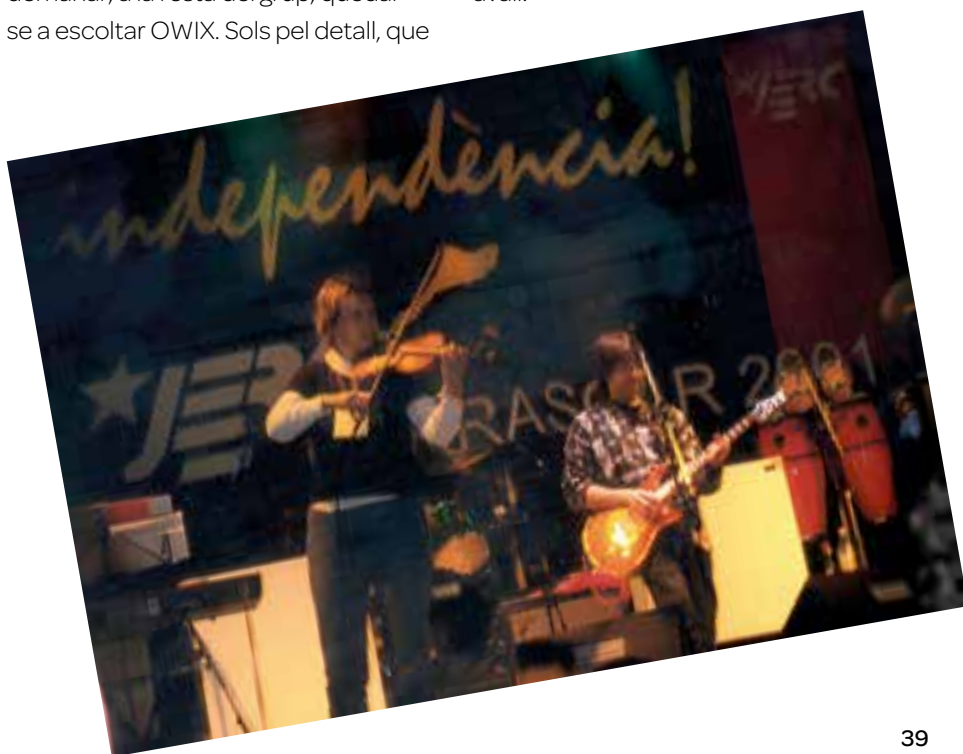
La plaça plena; quan van acabar, la gent va fugir en desbandada quedant-se un centenar de persones. Xavi Sarrià i **Ximo Tomàs Maki** els van demanar, a la resta del grup, quedar-se a escoltar OWIX. Sols pel detall, que

sé que l'han tingut amb més grups, ja mereixen tot l'èxit del món.

Amb Ximo **Maki** també vaig coincidir fa poc, en un Feslloch. Ximo **Maki** té una gran trajectòria com a bateria: **Disidència**, **Banda Jachís**, **Obrint Pas** i actualment en **Dakidarrria**. L'altre dia contava en Facebook que havia estat en totes les edicions del *Viñarock*. Increïble!

Al Feslloch 2019, **Xavi Aspenbass** i jo estàvem acompanyant **Rebeca Mut**. Xavi i Ximo **Maki** tocaven aquella nit al Feslloch amb **Dakidarrria** i em van convidar a cantar amb ells *Lingüas Ceibes*, amb **Flora** i **David d'El Diluvi**. El tema l'havia gravat Xavi Sarrià per a **Dakidarrria**. Un altre cicle preciós tancat.

El fet de tocar a l'Acampada Carrascar 2001, ens va obrir altra vegada les portes als festivals. Altra vegada agraïment etern a Agustí Cerdà. De tornada a la carretera, entre 2002 i 2007 vam estar quatre voltes a l'Acampada Jove, tres a Barna, de les quals dos van ser a Gràcia, al Senglar Rock, a la Franja Rock, Vic, Igualada, Manresa, Granollers, Capellades, Mataró, Girona, Manresa, Vilanova del Vallés, Vilafranca del Penedès, Figueres, Sant Cugat del Vallés... i així fins un centenar de concerts amunt i avall.

Va ser un dels festivals on millor ho vam passar. El cartell d'aquell Senglar era impressionant i variat. Vam tocar a l'escenari Montblanc, davant d'una portalada gòtica preciosa.

El dijous ja estàvem al Festival. El va obrir **Albert Pla** en una església també gòtica. Albert va estar tot el festival veient concerts i vam parlar amb ell. És una altra de les grandeses d'aquells festivals.

Mentre Antonella i Marieta estaven parlant amb **Miquel Gil** que els va recomanar anar al concert de **Mercedes Peón**, jo me'n vaig anar a la prova de so de **Berri Txarrak** per saludar **Gorka Urbizu**.

En canvi, Euge i Tòfol passaren la vesprada al *backstage* cuidant una nevera plena de cervesa... De fet, quan estaven ben hidratats -feia molta calor- van mampendre a entrevistar la gent que estava acampada. Informaven per a "l'Heraldo de Callosa". No puc ni imaginar-me les preguntes que els farien... Ja a la nit, ens vam retrobar al concert de **Lax'n'Busto**, uns més contents que altres.

La conversa amb Gorka Urbizu (cantant i guitarra a Berri Txarrak) va ser total, ja que anaven eixint coincidències. Els dos vam començar el 1994; ells també van gravar el primer disc gràcies a guanyar un concurs. Coincidíem en maneres de gravar.

Els presentaven el disc gravat a **Garate Estudios** (Andoain) on vam estar Antonella i jo amb **Kaki Arkarazo** i **Izascun**.

2.5 SENGLAR ROCK A MONTBLANC (2002)

Xarrant de gravacions i estudis, va eixir en la conversa **Steve Albini** (productor d'*In Utero* de **Nirvana**). El més gran és que anys després, ja uns Berri Txarrak exitosos, van gravar als Studios d'Albini (2009).

Quan vam pujar a Andoain a parlar amb Kaki Arkarazo també va ser un altre món. Quan li vam explicar a Kaki el material que teníem al Corral, ens va aconsellar que ho gravàrem tranquil·lament a casa. Mesclar sí, però en un estudi professional. Així vam produir *Bullirà el mar*. L'oferta de **Music-Lan** (Girona) era massa bona. Des d'ací cal fer un reconeixement a l'honestedat de Kaki Arkarazo i Izascun Silva.

Concert al Senglar Rock a Montblanc

Al 2002 estàvem presentant Al País Valencià i el directe ja començava a sonar contundent pensant que Euge i Tòfol eren novençans al grup. Al Senglar Rock ens va portar **Nino Masferrer**, mànager de Lax'n'Busto i Els Pets. De Nino, parlem al seu capítol. Va morir al barranc de l'Infern quan es va establir a Ondara i anava a ser mànager d'OWIX.

Una anècdota simpàtica de festes de Callosa; l'amic **Salva Ferrando**, que se les sap totes d'OWIX i de **Macaco**, no es creia que OWIX haviem compartit cartell amb ell, ens vam jugar una paella ...

Vist en perspectiva, per a un grup menor com OWIX, pujar a festivals de Catalunya amb grups tops va ser tota una experiència.

2.6 CONCERT A LA PLAÇA DEL DIAMANT (2003-2004)

Si eres de poble com OWIX i romàntic i et diuen: — *Tocareu a la plaça del Diamant*; de seguida et venen records de la novel·la de **Mercè Rodoreda**. D'aquella plaça als dies de la proclamació de la República, els patiments de la Colometa i dius: quin lloc més encertat per fer homenatge a l'**Ovidi**.

Aquell estiu de 2004 vam fer prou concerts per Catalunya. Vam eixir al recopilatori d'**Arran Cultura de resistència**, vam estar a l'**Acampada d'Arbúcies** (la Selva) i ara tocaríem a **Barna-Gràcia**.

El concert el va organitzar l'**Ateneu la Torna** del barri de Gràcia. Vam tocar **Feliu Ventura**, **OWIX** i **Inadaptats**. **David Fernàndez** ens va portar dos anys seguits al barri de Gràcia. Recorde que un dia em va comentar que li agradava com tocava jo la guitarra, li vaig dir:

— *A temps estàs d'aprendre!*

Cartell del concert a la plaça del Diamant

I tant que va estar a temps. Anys després és un gran guitarrista al grup **Ovidi4** amb **Borja Penalba**, **Mireia Vives**, **David Caño** i el mateix **David Fernàndez**. Recorde David per la seua competència, per bregar molt perquè els grups cobrarem dignament i perquè l'esforç dels col·lectius repercutiren en accions culturals i cíviques en pro del bé comú. No em va sorprendre gens que anys després fora un gran polític al capdavant de la CUP.

Amb Feliu Ventura també vam coincidir en alguns concerts. Sempre m'ha semblat immens l'esforç de cantautors com Feliu o **Pau Alabajos** i el mèrit que tenia desplaçar-se en transport públic i dedicar-se a la cançó d'autor (amb els referents tan imponents que tenim).

Amb **Bull** d'**Inadaptats** compartia "estratègies". Ells acabaven de gravar un DVD en directe i OWIX ho vam fer després.

Bull em comentava com van ser portada d'**Enderrock**, un grup punk com **Inadaptats**: — *Eixes coses es poden "negociar"...*

Diverses imatges del concert

Una vegada em va dir: Ximo, si tens 1.000 seguidors disposats a pagar el teu disc, pots sobreviure com a grup.

Amb el projecte **La Fera Ferotge** (versions d'Ovidi), Inadaptats van baixar de bolo a Alcoi i vam aprofitar per passar a saludar-los.

El concert d'Inadaptats a Gràcia va ser impressionant. Força, missatge i uns seguidors fidels.

OWIX vam tocar abans que ells i ja ens sorprenia que pujara gent a l'escenari i es tirara volant al públic.

Recorde que Euge i Antonella els deien:

— **Aneu a espatllar-vos!... I si es lleven?**

És curiós com quan més "ferotges" pareixen, sobretot els punks, més bones persones i inofensives són en el tu a tu. **Evaristo Pàramos** (de **La Polla Records**) és un clar exemple de crítica al sistema i personalment és un tros de pa. **Zigor** (de **Kaos Etílico**) en un dinar, al poc de conversar em va proposar directament ser guitarra d'ells en la Gira per Mèxic de 2023. (Què dius, altra volta Mèxic?)

Inadaptats, **Panoràmix** o **Gatxull** altres bons exemples. També eren

ferotges als textos **Ovidi Montllor**, **Al Tall** o **Lluís El Sifoner** i després són una dolçor de persones. No és casualitat que Inadaptats i Gatxull facen versions de l'Ovidi; **Panoràmix** d'El Sifoner o **Obrint Pas** d'Al Tall.

Tornant a la plaça del Diamant, l'any anterior (2003), vam tocar **Tres fan ball** i OWIX. Aquell concert va ser molt divertit.

Hi ha dos anècdotes d'aquell concert. La primera que Tòfol li va trencar la bateria al **Xino** (bateria de Tres fan ball). Bones persones que són, no van fer cas. Van posar una caixa de cervesa baix del timbal base i a córrer.

L'altra anècdota és tendríssima, ja que un dia assajant en casa de **Jordi Pastor** (violí a **Musicants**, **Tres fan Ball**, **Radio Rude**, **Vicent Torrent**, **Botifarra**) parlant amb sa mare, li vaig dir:

— **OWIX hem coincidit amb Tres Fan Ball, poques voltes. Una a la plaça del Diamant a Gràcia...**

Em tallà en sec:

— **Calla! Vosaltres éreu el grup de la violinista?**

Li vaig dir que sí, la violinista d'OWIX era Euge.

La mare de Jordi Pastor (fill de **Vicent Pastor**, fundador de Tres Fan Ball), estava al concert de Barcelona i tenia de la mà un xiquet, Jordi de sols 8 anys, que es va quedar enamorat d'aquella violinista, la nostra Euge. Ara són companys a Musicants. Serà xicotet el món?

Concert a les festes de Gràcia a la plaça del Diamant de l'any 2003

2.7 OWIX A CARNESTOLTES (2005)

L'any 2005 l'Ajuntament aposta fort perquè la gent del poble es quede a Callosa en Carnestoltes i programa un concert d'OWIX. Entre el carrer Cervantes i Rafael Couchoud van posar l'escenari; va ser un èxit de públic sense precedents.

En OWIX des de sempre hem tingut l'as en la mànega de, segons quin públic teníem, o tocar més tranquil o més festeret. Aquell Carnestoltes havíem de traure tota l'artilleria de ritmes... la gent volia ballar i no podíem fallar.

Anàvem com tots, disfressats. **Sam** de Lola Flores, **Pere** de Dràcula, **Tòfol** d'arlequí, **Euge** de princesa mora i **Antonella** de princesa cristiana. Jo enmig de bucaner. L'amic **Jordi Sugranyes** va baixar des de Reus i anava de Mossén. I es va fer una cervesa (hi ha foto), és noticable perquè Jordi és abstemi.

Sopant, ens telefonen de l'organització que no tardarem a començar, que no cabia més gent al carrer. Ens va costar aplegar a l'escenari. De fet, Protecció Civil no ens va deixar passar en cotxe.

Vam atacar amb *Recordant els Estels*, que era la cançó més folk en què començàvem aquells anys. La gent tenia molta gana de festa, ho va passar genial i nosaltres també.

La insultant fortuna en este cas ens va visitar en forma de providència ja que va començar a ploure. Un tècnic va mirar el meu amplificador de vàlvules, se m'arrima i em pregunta si tenia presa de terra. Li vaig dir que no, tenia un transformador intern de 120v a 220v. Abruptament va apagar l'amplificador i em va dir: *— Te has estado jugando la vida!*

Efectivament d'haver-se produït una mala corref, a causa de la pluja (que plovia), m'haguera quedat socarrat allí mateix.

A la fi, vam dir que bona nit i la gent va començar: *— Una cançoneta i mo n'anem...*

Encara vam tocar dos més, botava encara més per protegir-me, resava de no electrocutar-me.

Diverses imatges del concert de Carnestoltes

Finalment va ser un gran concert, amb bon ambient. En acabar OWIX va tocar el grup **Ipanema**.

Aquella nit també vam tindre de públic a un altre futur grup en valencià: **InSemiNació**. Ens va passar amb **La Gossa Sorda** i més avant amb **El Kamió de la Basura**. InSemiNació: **Vicent, Power, Sergi, Dani, Llaui, Pere** i amics es van passar la nit botant a primera fila. Sempre remarque com van ser d'importants InSemiNació, ja que és l'arrel d'on naixen: *Malabarraka* (amb **Marc Pinet** i **Joan Saldanya**), **Komfusió** (amb músics de **Gatxull** i amb **Miquel Morales**), i finalment **MO'Roots** ja com a grup més comarcal. Les sinèrgies entre els grups de Callosa han estat una constant.

2.8 ESCUDELLA, L'EMPELT I EL NYESPRO ROCK

El Col·lectiu l'Empelt és un dels més grans exemples de bé comú que ha hagut a Callosa i comarca, hereus dels **Toni Ferri, Vicenta Berenguer Espasa** i cia., els quals engrescaren el poble a finals del franquisme, organitzant l'Aplec de 1976 a Algar, portant Teatre protesta o Al Tall a l'Aixarà. Concert en què **Vicent Torrent i Miralles** es queden a dormir a casa de Toni Ferri i així naix una amistat que encara perdura. Toni, Vicenta i altres es reunien a La Tasca El Puma i acabaren creant la revista L'Espardenya. Una dècada després **Pep Saval, Joan Carles Ortega i Joan-Ives Pascual** publicaren la revista Sarrià, en la qual apareixem OWIX i actualment Sarrià és una altra revista comarcal d'AEMABA (Associació d'Estudis de la Marina Baixa) on també ens han fet diverses entrevistes al llarg dels anys.

En l'Empelt van ser capaços de muntar uns festivals com l'Escudella o Callosa al Carrer. L'objectiu de l'Empelt era "treballar pel poble" i "construir alternatives", compartir pensament crític, divertir-se mitjançant l'activisme cultural: tallers, concerts, pintades, caps de nano, contacontes, cinema, vetlades literàries, excursions, fer comarca...

Poc reconeixement han tingut al poble i el seu treball construïnt alternatives va ser excepcional.

Concert al festival Escudella Mestissatge de l'any 2006

Festival Escudella Mestissatge

L'Escudella Mestissatge es va fer a Callosa els anys 2006 i 2007. Organitzat pel Col·lectiu l'Empelt, amb un esforç i talent encomiable. Aquells anys l'Ajuntament els va fer costat per armar un Festival d'allò més gran.

Al Festival del 2006 van participar els grups: **Lumbalú, Rumberia, OWIX, Dr. Calypso i La Kinky Beat**. Va ser tot un èxit de públic, d'organització i de bon ambient. Aquell dia va ser intens per als d'OWIX, **Sam, Euge i Tòfol** s'havien passat el dia treballant, muntant barres, penjant coses; que jo veia Euge damunt d'una escala i pensava: *serà precís?*

En l'actuació d'OWIX el públic va respondre fantàsticament i ens felicitaven efusivament. Toni Ferri va gravar el concert en vídeo. Les cançons més folk-rock van fer reaccionar la gent. A meitat de concert vam fer les més roqueres, *Estime l'Ovidi, Mossén*, i la part final la vam enllaçar tota sense parar; *Karpanta, Bella Estaca, La Manta'l Coll i Al País Valencià* (amb la col·laboració de **Lluis P. Solbes** a la dolçaina).

L'any següent a l'Escudella 2007 van actuar **Sekia, Marian Hassan, Costo Rico i InSemiNació** (grup embrió d'on va naixer **Komfusió** més músics de **Gatxull** amb **Miquel Morales** al capdavant).

Festival NyesproRock

Seguint l'estel de l'Escudella es van celebrar a Callosa tres edicions del Festival NyesproRock:

2017: **SVA-Ters, The Dance Crashers, La Trocamba Matanusca i Dj Bianco**.

Més el concurs de grups: **Revoltä** (la Vila), **Nuc** (Daimús) i **Barbaritats** (Xàtiva). En representació d'OWIX, vaig fer de jurat a proposta de l'alcalde **Pep Saval** i la regidora **Estela Menaches**. Van resultar guanyadors Nuc (jurat) i Revoltä (votació popular).

2018: **Tesa, El Diluvi, Pirat's Sound, Nuc, Émbolo i Dj Analogyte**. Amb Tesa, OWIX hem compartit la gravació del disc *Tinc un mànec MÉS d'El Sifoner*, on destaca la seua versió *Ai Ramon*.

2019: **Rebeca Mut, OWIX i La Fúmiga**. Va ser la presentació del disc *Salut* (d'OWIX).

2020: **MO'Roots i El Diluvi**. Suspès per la pandèmia i ja no s'han tornat a fer més edicions del NyesproRock.

2.9 FRANJAROCK i GRANOLLERS (2008)

Joan Camp, fundador i director de l'empresa Tirabol Produccions, soci fundador del web de música en català Viasona i de Racó Català, ens porta al pavelló d'esports de Granollers a tocar amb **Betagarri, Oprimits i Los Draps**. Amb Joan Camp, ens hem realimentat de projectes comuns, encetarem Capicua Produccions en què OWIX representàvem al País Valencià, Oprimits (Ses Illes) i Los Draps (Franja de Ponent). Amb Los Draps vam fer bona relació però les distàncies eren grans, i a OWIX ens costava, cada vegada més, tirar cap al nord.

Abans del concert a Granollers els components de Betagarri ens comentaven que la millor compra que havien fet com a grup, era una furgoneta Mercedes de dotze places amb seients-llits, neveres, un luxe. La reflexió era interessant ja que els grups apleguem cansats als concerts pels llargs viatges.

Imatges del concert a Granollers l'any 2008

Fent la prova de so, els de Betagarri, estaven blaus de fam. Molt de Mercedes i fama però, molta fam. Vam traure una coca farcida que ens va preparar **Blanca** "la uela d'Euge (i de tots)" i se la van papar en qüestió de minuts.

— *Oh! un "derivado de la pizza".*

Oprimits amb un ritme fester-Ska de seguida van fer ballar a tots. I Los Draps també molt contundents i amb el so de xirimites ens van sorprendre amb *La Campanera* de Joselito; què dius? Que grans!

El final del concert a Granollers va ser un festot trepidant a ritme frenètic ska de Betagarri on la gent no va parar de ballar ni un segon... en raó necessitaven la Mercedes per a descansar.

Anys després Los Draps ens porten a la Franja Rock.

Imatges del concert al Franjarock l'any 2007

Festival a Franja Rock (Pena-Roja de Tastavins)

A la Franja Rock, **Omeveigues**, **Ixuquera**, **De Cara a la Pared** i **OWIX** vam fer un concert molt divertit. Al concert, organitzat per Los Draps, acudia tot el jovent del Matarranya. Quan vam aplegar al poble, sabies que administrativament estaves a Aragó i el fet d'escoltar els xiquets parlar en català amb total normalitat et sorprenia. La gent de Pena-Roja era genial: amables i oberts. El lloc on vam tocar tenia màgia, era una sala com l'Aixarà de Callosa amb boles de colors, estil anys 70's total. En aquell concert al Matarranya **Power** va tocar la bateria substituint **Tòfol**. Recorde entrar a la sala i **Lluis P. Solbes**:

— *És l'Aixarà! Mira les boles de llums! Tota de fusta i moqueta.*

El públic estava entregat a la festa. Recorde tocar *Hasta siempre Comandante* de **Carlos Puebla** i la corejava el públic. Jo pensava, quina gent més intel·lectual, coneixen les cançons del cantautor cubà. En realitat la cantaven per la versió de **Boikot**. A la Franja van vindre els incondicionals d'OWIX: **Lluis, Dani, Joan Àngel, Laia, Noelia, Marlene, Sam**. Vam sopar paella a la nit i després al concert de "l'Aixarà" de Pena-Roja, el festot va ser de por.

Amb els nostres amics i seguidors a Pena-Roja de Tastavins

Durant l'actuació al Franjarock

Al dia següent, buscant lloc per esmorzar vam viure una situació còmica. A l'hora d'esmorzar Sam va entrar en un bar (portava unes rastres a la manera de **Bob Marley**) i li van dir "está cerrado". Després va entrar Pere i Euge i el cambrer els va posar dos cerveses i bocates. Indignats li vam dir que o tots o ningú. Sam ens comentava:

— *Sols li he preguntat si em podia fer un arreglet, dos favetes i una tomaqueta partida... em mirava raro.*

Com a curiositat ens contava **Vicent** (Los Draps) que a Pena-Roja el PP no havia tret mai res, sempre governava (i encara) el PSOE o el PAR.

2.10 OWIX A LA PRESÓ DE VILLENA (2010)

El concert a la presó de Villena és digne de relatar. Entranyable i colpidor alhora. Els prejudicis, sempre presents, solen deformar les realitats. Per a OWIX va ser un dels concerts més memorables.

A les presons s'han fet concerts mítics: com el de **Johnny Cash** en Folsom, **Rosendo** a Carabanchel o el de **Negu-Gorriak** a Herrera de la Mancha. L'experiència de tocar en una presó comporta un posicionament polític i, si cap, humanista que la immensa majoria dels grups ni tan sols es plantegen.

Això sí, molta burocràcia per entrar. Als músics els van despullar literalment. No es pot entrar RES a la presó. En canvi el camió on portàvem els instruments, ferraments... va entrar i eixir sense passar controls i els presos ens van ajudar a baixar els instruments. En la lletra d'una cançó de **Kortatu** amagaren un, dins d'un bafle. Casualitats de la vida un xicot d'Altea que coneixíem **Tòfol** i jo, portava mesos esperant-nos. Va ser surrealista entrar i retronar *Tòfol!* i vindre corrent a abraçar-lo d'alegria. A més, era encarregat de l'escenari.

El concert en sí va ser tot un èxit. Van vindre dos mòduls, un de dones i un altre d'hòmens. Les dones es van alçar a ballar davant les mirades nervioses dels vigilants. Se t'arrimava

una xica dient-te: soc de *Benidorm!* i t'abraçava. Durant el concert es comunicaven passant-se notetes com els xiquets a l'escola.

Quan escolte: — *Si en la presó tenen de tot, ben menjats, vestits, no fan res...* m'encenc. Cert que a la presó hi ha delinqüents, assassins, violadors... però la gran majoria de gent que vam tractar allí, eren innocents de la vida. Provant l'equip, una funcionària ens va contar que el mòdul de dones que baixaria, la gran majoria estaven tancades per delictes menors, quasi tots relacionats amb el món de la droga. El bucle, droga-addicció-robatori era una constant. Mares joveníssimes, moltes estrangeres o de races mulates.

Després del concert, vam estar xarrant amb elles. El més sorprenent era que ho van entendre tot encara que la majoria procedien de Sud-amèrica (el color de la pell les delatava), i et preguntes, estes persones gaudint d'un concert en

valencià i que ací hagem d'estar bregant amb el *"háblame español que no te entiendo"*... fa que pensar i molt.

Ens van comentar que divertir-se allí dins era complicat, perquè s'acaba prompte la felicitat i tornes al cau. La xica de Benidorm estava tancada per passar droga al seu fill que era ionqui (la majoria de dones d'aquell mòdul estaven pel mateix motiu).

Marc Ferri (en companyia de **Sergio**) va gravar tot el concert en vídeo. Al final amb totes les dones ballant, **Antonella, Inma, Marieta i Euge** per baix de l'escenari amb elles. Va ser un moment preciós, un xicotet moment de llibertat per a elles. Al **Xarlestó** Antonella, Inma i Marieta van fer una coreografia que les dones van imitar. *La Manta'l Coll* va triomfar. Els guàrdies ens van confiscar la càmera, per tant no disposem d'eixes imatges, una llàstima! Sense dubte un dels concerts més especials que ha fet mai OWIX.

A l'entrada de la presó de Villena

Óscar (a la flauta) i Sam (a la percussió)

En un altre capítol comentem que la cançó *Història de Joglars* ha sigut important per a OWIX. **Eduard Torres** la posa al seu documental *Rere les passes de Jaume I* i **Samuel Sebastian** a *Mur Viu*.

El 2012 **Eduard Torres** i **Esperança Costa** ens proposen col·laborar en un altre documental *La Ruta dels Clàssics*, patrocinat per l'Ajuntament de Gandia, i fer un concert de tall "renaixentista / medieval" al Palau Ducal.

Al documental, sonen les cançons *Bullirà el mar* i *Flow my Tears*.

Eduard Torres i **Esperança Costa** tenen una extensa trajectòria al món del periodisme. **Esperança** ara és escriptora i mànager del cantant **Carles Dénia**. El seu llibre sobre la periodista **Rosa Solbes** ha sigut un èxit. **Eduard** porta les RRSS del pintor alcoià **Antoni Miró** i #Elmur sobre Memòria Històrica.

L'escenari del concert era preciós: el pati del Palau Ducal de Gandia. Els músics érem **Darío Herraiz** viola, **Paco Pineda** violoncel, **Tòfol** percussions, **Antonella** veu i viola, jo guitarra i **Euge**, que va tocar amb 40 de febra, violí i flauta dolça. De tècnic de so va vindre **Marc Ferri**. **Eduard Torres** ho va gravar en vídeo. Vam fer una barreja de cançons d'OWIX, de tall medieval, versions com *Veles e Vents* de Raimon, *Flow my Tears* de John Dowland i melodies sefardites triades per a l'ocasió.

En aquell concert d'OWIX va vindre a interessar-se per qui érem, **Josep Gomar** de pastisseria Tano, molt coneguda a Gandia i comarca.

Li va agradar que incorporàrem una guitarra elèctrica en un concert medieval i, de seguida, em va contar que el seu fill era un enamorat de les guitarres elèctriques.

Lligant idees, pense: – Gandia? guitarres? I li dic:

– *He estat a Gandia en un estudi de gravació que està dins d'un teatre, al centre de la ciutat. Ho porta un xicon*

2.11 OWIX AL PALAU DUCAL DE GANDIA (2010)

que li diuen...(em talla de colp)

– *El meu fill Pep.*

O siga que Tano (Pep Gomar) era el pare de **Pep Gomar** d'**Estudis Tigruss**, a qui jo coneixia d'haver gravat al seu estudi i d'intercanvis de trastos d'estudi.

A partir d'ahí vam començar una bona conversa. Em digué Tano, efusivament:

– *Vaig ajudar en la producció de la cançó de Raimon, que heu tocat, "Veles e Vents". Raimon és amic meu. També ho era l'Ovidi Montllor. Si alguna volta voleu fer un disc o necessiteu ajuda, aviseu-me.*

La conversió del Cine Colon de Gandia a estudi de gravació mereixeria un documental...

Altra coincidència amb OWIX, és que Pep Tigruss, és ben amic d'un altre top dels estudis: **PacoLoco**, ex **Australian Blonde** amb qui vam coincidir al concurs Rockdeluxe.

Més coincidències, el disc *La Senda del Cel* (1994) es va fer amb un gravador Studer 24 pistes que anys després el van traslladar als estudis de PacoLoco, a Cadis. Amb aquell Studer han gravat artistes com **Bumbury**, **Mikel Erentxun** o **Gener** (**Carles Chiner**) amb qui fa poc hem coincidit en la reedició del disc d'**El Sifoner** *Tinc un mànec* Més, gravat en directe per a OWIX.

Als estudis de Pep, Tigruss, han gravat entre altres: **La Habitación Roja**, **Los Zigarros** o **Coque Malla**.

Un dia em va telefonar Pep, preguntant-me pel meu amplificador a vàlvules Rca del 65. Em va contar que **Ovidi** de Los Zigarros, volia gravar les veus exactament amb eixe trasto. Si li'l podia deixar.

La qüestió és que els va encantar i no me'l volia tornar.

– *No me'l vendries? Insistia Pep.*

Vaig anar al seu estudi, i em digué que triara allò que vullguera de l'estudi. Com que jo no volia desfer-me del Rca 65, vam plantejar un intercanvi. Ell es quedaria el Rca, a fi que gravaren les Stars, i jo em vaig emportar una gravadora Tascam.

L'amic **Jimmi** de l'Alfàs va vindre en la furgona a ajudar-me a carregar la bèstia Tascam, en la qual gravàrem els discos *Salut!* i *Bruixes*. Amb la Tascam, Pep em va donar 10 cintes plenes de gravacions. En una d'aquelles cintes està *No puedo vivir sin ti* de Coque Malla.

El primer Estudi Tigruss a Gandia va ser dissenyat per **Philip Newell**, un enginyer de so mític (**Sex Pistols**). El segon, al Teatre Colon a Gandia, el tercer als Poblets on vam gravar el single *Dones Salvatges* **Rebeca Mut**, **Xavi Aspenbass**, **Josep Puigcerver** i jo. Al 2023, Pep "Tigruss" està a punt d'estrenar nou estudi a Beniarjó el poble d'**Ausiàs March**, (que uns diuen que era de Gandia i altres, en canvi, que era i tenia terres allí).

2.12 OWIX PER L'ORGUE (2011)

Havia de ser un concert agradable, a la manera d'OWIX. No podia ser pesat, ni pretensions. Vam fer del defecte, virtut, i vam ser el més autèntics possible. Va ser tot un encert.

OWIX per l'Orgue va ser un concert exigent. Havia de compondre'l, aprendre'l de memòria i interpretar-lo al costat de Benantzi Bilbao, organista de prestigi contrastat. La segona part del concert ja amb OWIX i amics va ser emocionant.

Va ser un aprenentatge enorme. Mesos d'estudi de guitarra, preparant-lo tècnicament i acústicament ja que es tractava d'un concert de característiques complicades. Tenia amplificadors situats estratègicament per adequar-los a la sonoritat d'un orgue amb tants registres. Quan l'orgue sonava suau (flauta, violon), commutava un mini ampli i quan Benantzi atacava trompeteries grandioses, canviava d'amplificador.

José Vicente Fuster i Benantzi, al front de Ple a 4 van fer un gran treball. La gent va apadrinar tubs de l'orgue:

Un lament, un plaer, fer sonar el monument, objectiu superat, manxa-li vent, ple a 4.

El fet que Benantzi animara algú, que ve del món del rock, a compondre per a orgue, evidencia l'obertura de pensament i l'altura del personatge. Ja em va passar anys enrere amb **Elena Obratzsova** al Festival Líric. Humilitat, consideració i cordialitat.

A més altura de personatges, més humanitat i zero prepotència. Benantzi Bilbao, Elena Obratzsova, **Ovidi Montllor**, **El Sifoner** o **Manolo Miralles** són clars exemples, des de la meua experiència.

Antonella escrivia sobre el concert en Facebook :

Ahir vam estrenar el Concert per Orgue i Guitarra elèctrica de Ximo Guardiola (OWIX) en benefici de la restauració de l'orgue del s.XVIII de l'església de Callosa d'en Sarrià. Va ser una nit plena d'emocions. Interpretat magistralment per Benantzi Bilbao a l'orgue i el mateix autor a la guitarra. Seguiren dos duets per a clave i guitarra, per acabar amb la interpretació coral d'OWIX i amics de tres obres més de Ximo Guardiola: "Filigranes i Somni", "Càntic a la vida" i "Plea4" (dedicada a Salvador Llopis). Una forta abraçada a tots, pel treball immens i desinteressat i per donar vida a les partitures de Ximo.

Concert a l'església de Callosa

José Vicente Fuster i Benantzi Bilbao, membres de **Ple a 4**

Associació d'Amics de l'Orgue de Callosa, ens plantegen el concert: *OWIX per l'Orgue*. Benantzi Bilbao, professor al conservatori d'Alacant, em va animar a compondre música per a l'ocasió. Atrevit, vaig fer un *Concert per a Orgue i Guitarra Elèctrica*. Una primera part, orgue i guitarra, i la segona amb participació coral d'OWIX i amics. Benantzi ja havia estat en alguns concerts d'OWIX i sabia de la versatilitat del grup, si no, no s'entén que un organista de la seua categoria tocara al concert per a l'Orgue.

Aquell any, vam estar promocionant el disc *OWIX 15 anys*. Estiguérem al programa **Nydia** (TV3) o a l'**Encontres** (Canal 9). Però també vam desestimar presentar el disc a Alcoi (Teatre Calderón) de la mà de **Ximo Romà** o a l'Auditori de Teulada, per donar prioritat al concert per a l'Orgue.

Per a preparar el concert, escoltava **Bach**, però m'entrava millor **Cabanilles** o el **Pare Soler**. Temps després vaig saber que als repertoris del mestre Benantzi, predominaven **Antoni Martin i Coll**, **Josep Elies** i sobretot **Joan Baptista Cabanilles**. Tant m'agradava la música de Cabanilles que una de les parts la vaig titular *A la manera de Cabanilles*.

2.12 OWIX PER L'ORGUE (2011)

Salvador Llopis, esquerrà i ateu, va pintar l'interior de l'orgue. Vam comentar, moltes vegades, que la gent d'església es va rascar poc la butxaca per la restauració de l'orgue. Contradiccions de la vida (o no).

D'ahí el fet de dedicar-li el concert a Salvador que havia faltat feia poc temps.

Tòfol va gravar l'àudio, **Eduard Torres** el vídeo i **Paco Saval (Roca)** ens va fer unes fotos precioses.

Del que se sent i s'escolta en una església a les nits.

La setmana abans del concert, vaig anar cada nit a l'església de Callosa per estudiar *in situ*, acostumar-me a la reverberació (6") i fer proves acústiques. Amplificadors, guitarres, cables..., que si arriba a entrar el rector a eixes hores, amb l'escampada que hi havia, es pensa que és un aquelarre.

Cada nit pujava l'escalinata lateral de l'església, la que està enfront del mercat i obria amb una clau de ferro polida, sabent que dins no hi havia ningú (o sí). Tenia el seu misteri entrar de nit a l'església. Em trobaria dins al nostre **Quasimodo**?

Travessava la llarga església a fosques per aplegar a la sagristia, des d'on s'encenen els llums. El trajecte penombrós convidava el subconscient a rememorar pors d'infantesa. En cada passa retronava tot: un cruiximent de fusta, les corrents, les ànimes! Als pocs dies vaig saber que l'església estava plena de pardalets.

Ximo i Benatzi en un moment del concert

A tot s'acostuma un. A la tercera nit ja entrava a l'església saludant els sants i crucifixos.

— **Bona nit sant Pere! Com va sant Roc?**

Em feien companyia. Bromes a banda, ens han educat per a la por. **M'auelo Salvador Guardiola** deia que el lloc més tranquil són els cementeris. L'imaginari col·lectiu s'ha encarregat que tinguem por, fins i tot als morts.

D'històries tètriques a l'església de Callosa anava ben servit **Salvador Gregori**, mestre meu de grec i llatí. També era un erudit en història. Ens va contar que l'edifici del mercat municipal era l'antic cementeri. Si el mires des de dalt, té forma de taüt. Ens contava que l'església estava construïda sobre una mesquita (van aparèixer esquelets amb el cap damunt d'una pedra). Irònicament comentava que allò calia tapar-ho que al poble quan menys malsdecap, millor.

El concert per a orgue i guitarra

elèctrica va ser un èxit, una nit bonica, emocionant i memorable.

Dos setmanes després, el 29-D teníem un altre concert al Palau Altea (OWIX i Banda Primitiva de Callosa). Aquells dos grans concerts, radicalment diferents i amb tan de treball darrere, constaten la capacitat que tenia OWIX de portar avant projectes d'envergadura. Casualitats o no, l'any anterior, també vam fer en poc temps dos concerts radicalment oposats un de l'altre: un a la presó de Villena i l'altre, al Palau Ducal de Gandia. *Què dius?: li diu però no li pega.*

Esta dualitat ha sigut una constant en OWIX.

A Joxe Benantzi Bilbao i José Vicente Fuster Montiel li devem la restauració de l'orgue. Van saber rodejar-se de la millor gent, intel·ligent i treballadora: Josep Maria Berenguer, Joaquín Ronda, Joan-Ives Pasqual, Paco Calvo, l'esmentat Salvador Llopis i molts professionals que van posar el seu treball al servei de l'orgue. A nivell polític una de les persones que més costat va fer a Plea4 va ser **Xesco Guardiola**. El mateix Benantzi i Fuster amb Xesco com a regidor mamprenen el festival Musicaloxa.

Ja al 2017, també vaig col·laborar amb Plea4 i el mestre Benantzi en la gravació del disc *Ante Ruat Mundus*, també en benefici de l'orgue de Callosa. Amb aquell disc vaig acabar d'entendre com era de gran Joan Baptista Cabanilles i per què Benantzi el reverenciava tant:

«Ante ruat Mundus, Quam surgat Cabanillas secundus»: S'acabarà el món abans que aparega un segon Cabanilles.

Benantzi Bilbao és un dels millors intèrprets d'orgue (gires internacionals l'avalen). El fet de poder compartir un concert amb tal personalitat, és de les coses més boniques que ens han passat a OWIX.

2.13 ROCK A LA TASCA DE POLOP (2012)

Tasca l'Albarda de Polop, any 2019

A la Tasca (2012) **Antonella** estava embarassada d'**Aixa** i **Pau** i, en moments puntuals, vam estar a punt de tirar cap a l'hospital.

Ja al 2019, **Analía Santos** ens proposa tornar a la Tasca. Era estiu i volia que tocàrem fora. Li vaig dir que sí, a condició de tornar a l'hivern tocant dins. Com que ella no ho entenien, li vaig explicar que l'encant de la Tasca era dins, tots suats de dalt a baix.

Aquell hivern de 2019, va ser el primer concert de **Carmen Serrat** a la bateria d'OWIX. Esta vegada vam tocar dins i Analía va entendre la màgia de la Tasca. Hi ha foto del públic en què apareix **Tòfol**. Crec que és una de les grandeses d'OWIX. El bateria et diu: *no tinc ganes de tocar*. En este concert vull estar baix entre el públic i més avant vull tocar el teclat. Doncs...fet!

OWIX va tocar moltes vegades a la Tasca de Polop.

A Callosa estava la Tasca El Puma i a Polop, la Tasca l'Albarda. Dos temples que t'apropaven al paradís. S'escoltava música dels 70, entre cerveses, vi o "mitgets" per a banyar els tramussos i cacaus. I molt de fum.

Allí escoltaves **Triana**, **Sisa**, **El Sifoner** i també **Santana**, **Pink Floyd** o **Creedence**.

D'ahí que anys després en tindre el grup, sempre que tocàvem a la Tasca féiem la versió *Rolling on the river* de la Creedence, que traduïem com a *Mone a la Tasca*. **Julian**, l'amo de la Tasca quan escoltava la lletra que parlava d'ell i en valencià, era el més feliç del món.

També vam tocar als 20 anys de la Tasca, vam fer la versió de Serrat *La Tasca ja té 20 anys*. La Tasca és com **The Cavern** dels **Beatles**, però a Polop. La volta del sostre li donava un encant especial al lloc, i també la gent.

Amb Julian no existien els tractes. Directament cada vegada que ens trobàvem ens preguntava, quan torneu a la Tasca? No hi havia preus ni condicions. Com s'omplia i feia bona caixa, era esplèndid.

Passat el temps, crec que la música que escoltava a la Tasca, inconscientment, ha sigut més important que allò estudiat al conservatori. Allí es tenien discussions acalorades de si ningú tocava tan ràpid com **Ritchie Blackmore**... però com Santana, no hi havia cap.

Veníem des del 2009 fent concerts amb tensió i responsabilitat per gravar el DVD, presentacions

en acústic... Si li afegim l'OWIX per l'Orgue i OWIX + Banda, allò era massa. Necessitàvem tornar a la Tasca, i descarregar adrenalina amb cerveses i divertiment. Així, aprofitant que volíem gravar el videoclip *Callosa SOS*, vam armar un concert rock, per desfogar-nos.

Amb un parell d'assajos, vam muntar un concert rock amb cançons desestimades d'aquells anys com *Mossén Pastor*, *Indiado Brasil* o *Estime l'Ovidi* i versions per divertir-nos com *Solidarity* d'**Angelic Upstairs** o *Hasta siempre Comandante*.

A finals de 2012 gravem en directe el concert a la Tasca. **Marc Martí**, cineasta de luxe, que havia treballat per a **Kitsh** ens va filmar en Super 8mm i va fer videoclip de la cançó *Callosa SOS* dedicada al col·lectiu Callosa Sostenible.

El concert està inèdit, encara que a OWIXTV (Youtube) hi ha fragments. A la Tasca hem gravat dos videoclips *Callosa SOS* de Marc Martí i *Karpanta Diem* (2001) de **Toni Ferri**.

Tasca l'Albarda de Polop, any 2000

Els organitzadors del festival de música antiga Musicaloxa **Joxe Benantzi Bilbao** i **José Vicente Fuster Montiel**, ens proposen un concert d'OWIX. Benantzi sempre ha sigut partidari dels concerts a l'aire lliure i en llocs curiosos, com si buscara acústiques peculiars. El Calvari, a la part més alta del poble, va ser el lloc triat.

Francesc Guardiola (Xesco), alcalde de Callosa entre 2003-07, i en Cultura el 2015, i un servidor, vam estar muntant un escenari de palets de la Cooperativa al pla del Calvari.

Sí, el regidor de Cultura, carregant, muntant i clavant els palets per crear alguna cosa semblant a un escenari. Em va recordar el 1994 quan també l'alcalde, **Vicent Berenguer** i el regidor, **Norbert**, van estar fins a les tantes de la nit netejant la Biblioteca en obres, perquè poguera assajar OWIX.

Sense llum al Calvari, ens vam connectar a un fanal, amb el perill que comportava. Tot pintava a desastre. Abans de començar el concert, ja estàvem rebentats de muntar l'escenari. **Eloy**, el del so, ens va deixar unes torres de llum de leds que no consumien molt. En les imatges del concert es veu tot fosc, excepte dos focs de color i un fanal darrere nostre.

Per sort, de vegades un bon concert, no té res a veure amb la música, l'equip i les llums.

Al món dels concerts, i en la festa, la simbiosi música-públic, està estudiada. Si es donen circumstàncies específiques: lloc, música, gent, es pot crear una suggestió, un contagi anomenat en psicologia "ànima de masses" que et transporta a sensacions que s'escapen a la realitat. Una mena d'embriaguesa mental o percepció idíl·lica, dins la realitat.

A l'escenari, als artistes, esta suggestió-percepció els passa sovint. Quan diuen: damunt d'un escenari, soc feliç. Allò més preciós és que també et pot passar com a públic

2.14 CONCERT AL CALVARI DE CALLOSA (2015)

i, potser, l'artista en qüestió està passant-ho malament.

Al Calvari va passar alguna cosa semblant. Si et trauen de la normalitat, ja passen coses. Fer pujar a la gent al Calvari, va significar "un calvari" perquè està ben empinadet. Tot a fosques i la comarca al fons.

Abans de començar a tocar, ja era l'hora, es veia la gent pujant les corbes del Calvari, com en una processó. Vam tocar molt suaument la marxa *Solemnidad*.

A mesura que aplegaven, els acompanyàvem a les cadires amb llanternes, el comentari que més es repetia era:

— No sé el temps que feia que no pujava al Calvari...

Recorde comentar a **Tòfol** i **Pere**:

— Xics, anem a tocar suaument, el més fluixet possible, que estes persones no estan per a sorolls.

Vaig baixar els amplificadors. Vam equilibrar el so a la llum i, al moment, quan van pujar tots vaig dir:

— Bona nit. Acabeu de fer el Calvari. Ara ens toca a nosaltres fer-vos el sermó. Teniu el cel guanyat.

I vam començar amb *La Senda del Cel*.

Aquella nit, a Bolulla hi havia un incendi. Del Calvari, si miraves cap a Bèrnia, veies la resplendor del foc. Va transcórrer el concert amb desconcertant tranquil·litat. Però hi havia una energia especial en l'ambient; eixa màgia que es crea quan el públic està un poc desconcertat per tants factors: lloc, llum, espai natural i molta gent al Calvari que està sempre solitari.

Al públic li va agradar el concert, com va escriure l'amiga **França Galiana** al seu Facebook:

- Actuació d'OWIX al Calvari de Callosa: ESPECTACULAR!!!

OWIX escrivia a les nostres xarxes socials:

Callosa és un poble especialment musical. Anit molta gent, de Callosa i Comarca, van fer l'esforç de pujar al Calvari- i està ben altet- a escoltar OWIX. El públic sempre és el millor dels concerts. Una nit qualsevol, la vau convertir en màgica.

Com hem dit, hi havia foc a Bolulla aquella nit. Casualment una de les cançons que vam preparar en acústic era *Callosa SOS* que parla de preservar la natura. La vam tocar molt suaument...

*Cal generar, xarxes més naturals
integrar tradicions, arrelar el sentit
comarca, no claudicar, ni invertir
en asfalt, ni en rajola moderna i
especulativa, Callosa SOS.*

A aquell concert ens va
acompanyar al violoncel **Sophie
Mercier**, de Littlemountain d'Altea,
la qual havia col·laborat en l'OCA i
ha acabat muntant-se un estudi de
gravació a Altea.

Estant present Benantzi Bilbao al
concert havíem de dedicar-li la cançó
Història d'un mariner on en un altre
concert amb els ulls plorosos ens va
confessar:

*— Ximo, acabes de contar la història
de mon pare en eixa cançó.*

El Calvari de Callosa tenia i té una
significació social que ve de lluny, una
diferenciació "de classe". A Elx, el raval
vs la Glorieta i a Callosa, el Calvari vs el
Convent. Passa a molts pobles.

En un Correllengua a Petrer, vam
tocar en companyia d'**Alabaix**, grup
del Baix Vinalopó. De sobte escolte
la cançó *Xe quin gust* i em quede de
pedra. Com tocaven una cançó que
sols havia escoltat a Callosa? Era una
cançó popular que va gravar el grup
Cadafal i després **Els Pavesos**. Cada
poble adaptava la lletra al seu context.

A Callosa Xe quin gust és coneguda
com "La Comilona" ja que era l'himne
d'eixa penya. A casa l'hem cantada
sempre, som de la Penya la Comilona i
del Calvari.

Les estrofes més crítiques es
cantaven d'amagat. I durant el
franquisme, la cançó la cantaven sols
per a ells.

Anys després fent un exercici de
tècniques d'estudi avançades, vaig fer
un duet amb el meu avi **Salvador**; el
teníem registrat en cinta de cassette
que, casualment, havia gravat Xesco
Guardiola.

La versió la vam posar al disc *Salut!*:
Penya la Comilona:

*Perquè he nascut al Calvari,
d'este poble "creminal"
diuen que soc un borratxo
d'eixos de got i punyal,
si visquera en el Convent
i vestit de senyoret
per molt borratxo que fora
guardaríeu bé el secret (bis)*

*Xe que a gust, Xe que a gust
quina diversió més gran
Xe que a gust, Xe que a gust
el mateix de tots els anys*

*Este és un poble de classes
de bufar i aparentar,
compra't un cotxe de gamma
i cauran besant-te els peus,
passa't la vida estalviant,
sent honrat i treballant
que quan t'enterren al clot
te se riuran per borinot (bis)
Xe que a gust, Xe que a gust
quina diversió més gran
Xe que a gust, Xe que a gust
el mateix de tots els anys*

A la fi, el concert al Calvari, va estar
ple de simbolisme: allà dalt, fosc,
l'incendi a Bolulla, la cançó Callosa
SOS, *Història d'un mariner* o les
referències al Calvari de la Penya la
Comilona.

Hi havia programats altres
concerts al Convent (Els Colors de la
Terra amb un escenari bestial de llums
i so) tots els tècnics i infraestructura
de l'Ajuntament al Convent i
curiosament OWIX, tocant al Calvari...
com diu la cançó.

No sabem al Convent quanta gent
hi havia, però el Calvari estava ple. Altra
vegada la insultant fortuna va remenar
forces tel·lúriques per compartir una
cerimònia, amb la gent de Callosa i
comarca, digna de rememorar.

OWIX al Calvari de Callosa

3

LA FILOSOFIA D'OWIX

FES AMB ALLÒ QUE TENS, SENSE POR

El meu primer instrument va ser la caixa (a la Banda de Callosa refundada el 1980), poc després tocava el requint (anys després el clarinet), i al mateix temps un llaüt que vaig foradar per electrificar-lo. D'adolescent ajudava el mestre **Lapera** tocant el contrabaix i fent classes de bandúrria i llaüt per la comarca. Al temps rebia classes de violí de **Salvador Porter** (on anava **Euge Saval** de xicoteta). Quan era mestre a l'Acadèmia de la Música, als concerts d'alumnes, barrejava violins amb bandúrries, perquè era el que hi havia i no tenia gens de por al que diran.

Entre els 80/90, tocava l'elèctrica amb amics (**The Poble** o **Ande Boy**) i també als assajos de **Código Gris**, un supergrup on tocava Pere. Mentre creava OWIX, estudiava magisteri musical, m'endinsava en el món dels estudis de gravació i al 1993 començava a escriure marxes mores. Aplega OWIX al 1994 i a partir d'ahí, un no parar de fer música, beneïda inconsciència.

Amb eixe historial (canvi d'instruments, d'agrupacions, invents, etc.) es pot entendre que en OWIX també hem sigut valents a l'hora de mamprendre iniciatives curioses i arriscades.

Una constant quan em pregunten: *quin instrument toques?* Mai sé què contestar; si el clarinet, la guitarra, el violí o el tabalet...

Tampoc sé què contestar quan ens pregunten l'estil musical d'OWIX...

Diu el filòsof **Ernesto Castro** que *l'èxit és una puta trampa: eres exitós quan el teu format és replicable per tu mateix. Allò que segurament era fresc, intuïtiu en un principi, acaba sent una caricatura d'allò repetit i acartonat.*

Això si has sigut un grup d'èxit (no és el cas d'OWIX). Per què molts grups, imiten, copien, emulen fórmules d'èxit d'altres grups? Caent fins i tot en l'especialització, repetició i monotonia?

OWIX ahí sí, més xulos que un huit, hem trastejat en estils i formacions dràsticament diferents unes d'altres. A l'OWIX per l'Orgue érem una formació de música antiga. A la Tasca fèiem concerts rock. Als auditoris: concerts simfònics o acústics. Al Palau Ducal de Gandia: música renaixentista. A Mèxic som un grup punk. Segons Wikipèdies i martingales diuen que som un grup folk-rock. Però també hem tocat xarlestons, reagge, dance o cançons de batre. La qual cosa significa que això de l'estil no significa, absolutament res. Fins i tot ens és difícil d'explicar què és OWIX i més com s'escriu; Owix, OWIX, ÒWIX, O.W.I.X...

Al primer OWIX (1994-1997) ens vam divertir molt, sobretot amb **Pep Cayuela**. Tot era una novetat, anècdotes surrealistes que anireu llegint ací. L'estil era rock; érem dos guitarres (**Canterer** i jo), més **Juansa**

al teclat i **Pere** al baix. El grup sonava ple i contundent. Érem el grup del qual el poble n'estava orgullós. Les lletres eren costumistes, contàvem sobre el que ens envoltava, però no ens clavàvem en política, algunes frases filosòfiques i poc més.

La revolució a OWIX aplega al 2000 amb Euge (violí) i **Tòfol** (bateria). Amb ells, entra una filosofia de vida encomiable que va aportar frescura, alegria i un univers preciós sobretot als directes. OWIX renaix amb melodies de violí i guitarra on les lletres passen a ser crítiques i reivindicatives (natura, feminisme, anticapitalisme). La majoria del poble de Callosa sempre ens han respectat musicalment però amb el canvi radical a les lletres, deixàvem de ser el grup de tots.

OWIX col·laborem cada any al Col·lectiu per la Recuperació de la Memòria Històrica de Callosa encapçalat per **Maribel Llorca**, mare d'Euge i **Neus**; als concerts del Col·lectiu Ovidi Montllor (COM) o allà on considerem.

Ens han contractat tots els ajuntaments de la comarca i de tots els colors polítics. En general, OWIX hem sigut privilegiats. Hem col·laborat amb "quasi" totes les corporacions municipals de l'Ajuntament de Callosa des del 1994. Amb **Vicent Berenguer**, **Juan B. Seguí**, **Xesco Guardiola**, **Pep Saval**, **Andrés Molina** (alcaldes de Callosa) hem signat convenis, gravat CDs, hem fet festivals: Escudella, Musicaloxa, NyesproRock; ens han cedit local o hem publicat este llibre.

OWIX hem funcionat moltes vegades com una ONG. No sols OWIX sinó centenars de grups, hem fet activisme polític en pro de la llengua, natura, denúncia d'injustícies...

En OWIX ha sigut preciós veure gent cantar a viva veu coses en les quals no creuen. Ves a saber si nosaltres ens creem allò que prediquem, entràriem en dissertacions filosòfiques.

Com teories recents que

Presentació de *Bruixes* a la vila romana de l'Albir

aconsellen no defensar en excés el patrimoni (monumental, cultural, etc.) ja que el concepte patrimoni té l'etimologia en el patriarcat. Com nosaltres som més del matriarcat, seguim parlant de dones.

Les dones i OWIX

Des de sempre OWIX ha apostat perquè als escenaris hi haguera dones.

Si a la primera formació (1994-1999) no hi ha cap dona en OWIX, és perquè Euge Saval era menor d'edat, devia tindre 14 anys, i havíem d'esperar. Sabia que algun dia entraria al grup com a violinista, de fet va entrar l'any 2000. El 2002 es va incorporar **Antonella Llorens**; i el 2005, **Marieta Soler** i **Inma Ortuño**. Les tres ja havien gravat en el disc *Al País Valencià* i havien participat en el concert de l'Acampada 2001. A partir de la Gira SimfOWIX 2009, a més de cantar, Inma ja tocava el violí, Marieta el violoncel i Antonella la viola, un luxe de dones músics, per versatilitat i qualitat.

Neus Saval també havia gravat el disc *Al País Valencià*, s'estrenà en directe presentant el disc *Bullirà el Mar* i després a la Gira Escola Valenciana (2006). Quan Euge no ha pogut estar, Neus i Inma l'han reemplaçada: a Los Montesinos, al Tro, a l'auditori d'Ibi, al Teatre El Micalet o presentant *Bruixes* a València, Orxeta, Callosa, Tàrbena o Altea-Sant Roc.

Anna Fayos, que és filla de Marieta, portava tota la vida d'acompanyant d'OWIX. Però, realment, s'incorporà al grup com a cantant en el disc *Bruixes*

(2021).

Al disc *Bruixes* totes les cançons les canten dones, a excepció de *Cuento de Brujas* on canta Pere, i *Cremaràs* on canta **Ximo**. A més, gravant *Bruixes* dos fets puntuals fan que s'incorporen més dones al grup. Pere es talla els tendons de la mà esquerra i Tòfol decidix canviar la bateria pel teclat. Entren a formar part d'OWIX **Carmen Serrat Morales**, bateria (2019), i **Marta Asensi Llinares**, baix (2021). Carmen s'estrena a la Tasca de Polop i Marta al Centre Octubre de València.

A més del significat conceptual de *Bruixes*, el fet de donar el protagonisme a les dones, va acabar aconseguint l'ideal d'OWIX ja que en la majoria de les presentacions de *Bruixes* eren totes dones: Antonella, Marieta, Inma, Neus, Anna, Carmen, Marta i Euge més Ximo i Tòfol. A més, a València va presentar **Amàlia Garrigós**.

L'excusa que solc escoltar en altres grups, que costa trobar dones músics, no l'he entesa mai. En la música en valencià no he trobat mai cap violinista damunt d'un escenari del nivell d'Euge o Neus; no he trobat, tampoc, cantants del nivell d'Antonella, Marieta o Inma, que a més, toquen la viola, el violoncel i el violí; ni bateria del nivell de Carmen, que a més toca la flauta i el saxo alt; o Marta al baix que, a més, és violoncelista.

De manera que, quan algun grup -n'hi ha a cabassos- s'excusa que no troben dones músics, mmm...: desconfieu!

Les dones als escenaris

Al món de la música en valencià era colpidor trobar-te festivals amb cap dona als escenaris. La marginació clamava al cel. A poc a poc s'han tingut detalls en alguns festivals, però queda molt de camí per recórrer.

Quan escoltes: — *Als Festivals han d'anar els millors grups*. Dius: — *No han entés res*. No partim en igualtat de condicions. Fa massa anys que els grups són majoritàriament d'hòmens. L'actitud revolucionària de valentes, era l'excepció.

Dit d'altra manera: — *Mira! un grup tot de dones!* Denota l'anomalia.

Una altra, molt bona, és quan grups, que no han tingut mai dones, t'expliquen a tu, que sí que les has tingudes, que crear un grup amb dones... millor no... perquè són més "complicades". Que tu dius... — *Mira, com els rectors donant lliçons de maternitat*.

Dones imprescindibles de la música en valencià de les quals OWIX podem parlar de primera mà:

Tesa, Sandra Monfort (també a **Marala**). **Eva Dénia** i **Sis veus per al Poeta** amb **Maribel Crespo** (també **Al Tall**), **Patxi Ferrer**, **M. Amparo Hurtado**, **Merxe Martínez** i **Lola Ledesma**. **Mireia Vives**, **Tinna Pla**, **Candela Roots**, **Clara Andrés**, **Musicants** amb **Rebeca Mut**, **Cristina Martí**, **Àngela Llinares** o **Euge Saval**. **Inma Ortuño** i **Marieta Soler** (també a OWIX). **Manuela Alandes**, **Eva Olivencia**, **Kela**, **Clara Olóndriz**, **Monty Peiró**, **La Maria**, **Pupil·les**, **Soul Attac**, **Besarabia**, **Júlia**... ens agradaria esmentar-les a totes. I en recordem també algunes de les històriques: **Mamen**, **Merxe Banyuls**, **Carraixet**, **Mara Aranda**...

De l'èxit de la música en valencià

En OWIX hem jugat a fugir del sistema. I no ser un grup d'èxit ens ha donat llibertat i diversió. Si a més la fortuna ens ha permés compartir escenari amb **Al Tall**, **Ovidi** i tants que venerem, no podem demanar més. Els Tirant de Rock dels 90 van encetar un moviment en què molts grups acabaren cantant en valencià. Teníem referents de la cançó: **Raimon**, **Llach**, **Ovidi**, **El Sifoner**, **Al Tall**, **Paco Muñoz**, **Els Pavesos**... i vist l'èxit dels grups actuals cal reconèixer a **Agustí Cerdà** i **ACPV** la iniciativa als 90.

Zoo ha sigut un dels grups més exitosos a tot l'estat. Ja van traspasar fronteres **Obrint Pas**, **Aspencat** o **La Gossa Sorda**. I a partir d'ahí un continu: **Tesa**, **El Diluvi**, **Smoking Souls**, **Auxili**... i tants altres. I molts són els músics valencians en grups estatals tops. Com a curiositat, **Ximo Maki** (bateria) ha estat en totes les edicions del Viñarock amb **Disidència**, **Banda Jachís**, **Obrint Pas**, **Dakidarría**, **Pep de la Tona**.

Sempre destaquem als grups i m'agradaria fer menció de dos molt grans de la música en valencià, per quantitat i qualitat de projectes dels que han sigut protagonistes: **Marcos Úbeda** i **Jordi Pastor**.

Marcos ha format part de **La Gossa Sorda**, **Boikot**, **Skalariak**, **Disidència**,

Pep Botifarra, **Feliu Ventura**, **The Kluba**, **Bks**, **Begoña bang-matu**, **Ki-Sap**, **Obrint Pas**, **Zoo**... absolutament increïble la trajectòria de **Marcos Úbeda**. A més a **Callosa** tenim el privilegi de gaudir-lo tots els anys tocant el trombó a la kàbila **El Tro**. El multiinstrumentista **Jordi Pastor** (fill del fundador de **Tres Fan Ball**, **Vicent Pastor**) ha estat a **Tres Fan Ball**, **Musicants**, **Ràdio Rude**, **Miquel Gil**, **Vicent Torrent**, **Pep Botifarra** i **La Llabor** entre altres, un altre músic immens que tenim al País Valencià. OWIX podem parlar de primera mà tant de **Jordi** com de **Marcos** que, a banda de grandíssims músics, són encara millors persones.

El fet de **Zoo**, omplint estadis arreu de l'estat, en llocs on probablement no entenen les lletres al 100%, és un fet digne de reflexió. D'alguna manera ja va passar abans: a finals del franquisme **Raimon** o **Lluís Llach** omplien a **Madrid** i la gent corejava les cançons. Després als anys 80 escoltàvem **Kortatu**, sense entendre euskera, o siga que es torna a comprovar que la música és capaç de tombar fronteres.

És de justícia no oblidar tants grups no ref(erenciats com; **Cotó en Pèl**, **Cuixa**, **Remigi Palmero**, **L'Ham de Foc** (**Efren López**, **Mara Aranda**, **Eduard Navarro**), **Urbàlia Rurana**, **Tres fan ball**, **4000 som prou**... Així com productors com **Toni Pep Rodríguez** (**Al Tall**, **El Sifoner**, **Els Pavesos**, **Pep Laguarda**...) o **Lluís Miquel Campos** (**Paco Muñoz**, **Carraixet**, **Juli Bustamante**, **Arcadi Valiente**...)

Més actualment, han pres el relleu **Noelia Llorens Titana**, **Jacint Hernández**, **La Maria**, **els germans Penalba**, **Gerard Terrafort**... Ells són la veritable regidoria de Cultura de cada poble. Exemples propers els tenim en el disc de **Soca en Arrel** amb **Gerard Terrafort**, un tresor produït al Corral

Presentació de l'exposició Primavera musical a Altea

d'OWIX. A **Altea** estan **Trobaversos** (**Tinna** i **Ruben**) i **Pas de Quatre** (**Marieta Soler**, **Inma Ortuño** i **Raimon Galiana**). A **Relleu** l'**Aixama** i a l'**Alfàs del Pi**, el treball de difusió del flaviol valencià de **Paco Bessó**. Cada mestre de dolçaina amb les respectives colles al llarg del país, recuperen i difonen patrimoni: **Xavi Richard**, **Eduard Navarro**, **Cristina Martí**, **Xavier Ahuir**... per posar exemples propers a OWIX.

Hui l'èxit de la música en valencià és un fet irrefutable i cal seguir lluitant. L'èxit de *Com sona l'ESO*, el

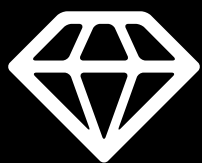
fenòmen **La Fúmiga**, que apleguen al públic fent versions d'èxits en valencià, grups com **La Llabor** que reinterpreten els èxits d'**Aspencat** i com no l'èxit de **Zoo**, **Smoking Souls**, **Auxili**... per posar-ne exemples.

Cada vegada trobem més projectes en els quals es referencien aquells anys com "Primavera Musical" o l'exposició "Literatura i cançons" comissariada per **David Garcia Sirvent** i la **Universitat d'Alacant**. **Vicent Beltran** al projecte *Teixint llaços des del sud del sud* o els treballs de recopilació d'**Amàlia Garrigós**, **J. Frechina**, **V. Xavier Contró** o **Francesc Estrela**.

La música en valencià és la regidoria de Cultura del País.

Enregistrament d'un tema de Soca en Arrel amb col·laboradors

4

PERSONATGES I PERIPECIES

4.1

ELENA OBRATSZOVA

Portar **Elena Obratzova**, diva del *Bel Canto* internacional, al Festival Líric va ser un privilegi.

A Callosa es va celebrar un Festival Líric de prestigi entre 1993 i 2016. Aquells estius s'escoltava *Bel Canto* pels carrers. L'instigador, **Salvador Seguí** també era tio de **Juansa**, trombó a OWIX, però no volia ni sentir parlar del grup.

L'Escola de Música de Callosa d'aquella època, dirigida per **José Vicente Asensi**, era l'espill on es miraven la resta de pobles. L'Ajuntament, de la mà de **Vicent Berenguer** i el seu equip, va donar suport al Festival: Elena Obratzova, **Miguel Zanetti**, **Ana María Sánchez**, **Toñi Llinares**, **Marta Mateu**, **J.M. Zapata**, **David Menéndez**...

Vicent Berenguer, orgullós d'OWIX, ens va demanar un *Càntic a l'Algar* per que l'interpretara Elena Obratzova. Vaig estar dos setmanes component. Les primeres proves eren ridícules, pretensioses, dissonants. Fins que em vaig decantar per la senzillesa.

Recorde, com si fora ara, com em tremolaven les cames quan vaig traure les partitures davant de l'Obratzova. Vicent Berenguer li va explicar que estava en valencià (una lletra bucòlica sobre l'Algar). Acompanyada al piano de Miguel Zanetti, ressonà la veu d'Elena Obratzova, que la va cantar a primera vista, era fàcil, i més, per a una intèrpret de tal categoria.

L'expressió d'Elena en acabar, va ser un somriure condescendent i maternal, per fi vaig respirar. Jo estava emocionat i la dona en notar-ho va ser la mar d'amable.

Després d'intercanviar unes impressions, la van repetir. Esta volta,

va retronar la veu de l'Obratzova pronunciant un valencià amb accent rus, deliciós:

*Quan amaneix a l'Algar,
tota ella és tendresa
vol viure i somniar,
eixa és la seua riquesa.
Cantarem... prop d'Algar,
vells poemes, que plora el cel.*

En acabar, la vam aplaudir i l'Obratzova va ser amabilíssima, era tremendament sensible i la seua personalitat et travessava. La gent del festival la van portar a Algar, al Castell de Guadalest, on en aplegar al portal d'entrada, es va quedar amb el front apegat a la pedra, escoltant en silenci.

Exultant de felicitat pel *Càntic a l'Algar*, Vicent Berenguer volia que la gent l'escoltara. En cada Festival es feia un recital final, per a Vicent, era el moment perquè l'Obratzova l'estrenara. Tot era perfecte, massa... S'esdevenia la tragèdia...

El *Càntic a l'Algar* va aplegar a l'oïda del director del Festival, Salvador Seguí, l'odiador més gran que tenia OWIX. Per a Seguí, OWIX érem un dimoni destorbador del camí correcte de Juansa, el seu nebot, al conservatori.

De la Casa de Cultura m'avisen per pugar allí. Jo contentíssim, cap amunt.

A l'entrada estava esperant-me amb semblant seriós i to inquisitorial, Salvador Seguí:

*– Tu eres Ximo, no? Dos cosetes
(assenyalant-me amb dos dits):
Una, Juansa té tota una carrera per
davant i "el grupet" està desviant-lo
del camí correcte. Dos, (donant-me
la partitura de males maneres).
Quan acabes la carrera de
composició, podràs escriure música.*

Jo no vaig poder ni obrir la boca. Aquell home, imposava.

Com m'ha confirmat molta gent, Salvador Seguí manava més que el Papa. De fet la cançó, no la va cantar Elena Obratzova al seu recital. Vicent em va tirar una bronca monumental per no presentar-me, pensava que m'havia tirat enrere... li vaig explicar el succeït.

Haguera pogut acudir a Vicent Berenguer o J. Vte. Asensi, però significava enfrontar-los en contra de Seguí.

Més avant. Vicent Berenguer em va demanar que tocàrem el *Càntic a l'Algar* en un concert d'OWIX (Jornades Culturals del 1998). La vaig cantar al mateix piano on Elena Obratzova ens va fer tocar el cel.

Anys després, el *Càntic a l'Algar* es reconverteix en *Cançoneta a ma mare*. Sols s'ha tocat dos voltes, a les bodes d'or dels meus pares (on em vaig passar la cançó plorant), i a la de **Paco i Mayte Garcia**, actual diputada en Corts a València i amics de sempre.

Analitzat en perspectiva, segurament, no era massa aconsellable que un jove inexpert componguera per a Elena Obratzova. Va ser la proposta d'un alcalde valent i orgullós de la seua gent. Però tampoc era una tragèdia, com Salvador Seguí va interpretar.

El que sí que em va quedar és, per una part, l'amabilitat d'aquella diva mundial: Elena Obratzova, interpretant la meua cançó. I per l'altra, que per suposat seguiria fent cançons, que això no fa mal a ningú. Ja sé que a ell no li agradaria, a l'Obratzova, en canvi, sí.

4.2

DE LES DESVENTURES DE PERE I XIMO

De les desventures discogràfiques de Pere

Any 1990, **Pere Samblás** es troba a Madrid amb el director artístic de Polygram **Paco Renero**, qui volia que **Código Gris**, el grup del qual formava part, firmara per Polygram. Renero els demana esperar un any per a llançar-los i Pere està impacient.

Paral·lelament, **Fernando Michavila** d'EMI Music, també vol el grup. I com Polygram i Emi estan tardant, els proposa un contracte amb Zafiro per 10 anys, drets d'edició per a Emi i cedir el 50% dels drets d'autor. Pere pensa: — *Ara mateix tinc el 50% de res...*, per tant, hi accepta. El mateix fa **José Manuel Cano**, l'altre autor del grup. **Jesús Pozo** firma el contracte per Zafiro.

Mentre Pere espera per entrar a gravar, sorgeix una bona amistat amb Fernando Michavila d'Emi. Pere passava per les oficines d'EMI i mostrava cançons per al segon àlbum, però encara no havien gravat el primer, sols tenien maquetes.

En una de les visites, Fernando, Jesús Pozo i Pere van a Eurosonic on entrarien a gravar en breu. Eixe dia Michavila i la seua dona, dinant amb Pere, l'animen a quedar-se a Madrid.

Pere els contesta que no té ni treball ni diners i per tant torna a casa.

Als pocs dies li telefona Michavila: — *Pedrete, déjate de hostias y vente para acá. Lo tengo todo organizado. Emi te paga un apartamento. Te he conseguido trabajo a tiempo parcial como arreglista y letrista en los estudios Eurosonic.*

Eurosonic eren els estudis de **Pepe Loeches** el qual, entre altres, havia

gravat **Paul McCartney** i **Paco de Lucía**... Estava clar que els interessava tindre a Pere allí.

Dos setmanes després Pere viatja amb tren a Madrid per a instal·lar-s'hi.

Amb poca roba i pelat de diners, però exultant d'alegria i il·lusió. La cosa pintava bé.

Quan aplega, busca una cabina en l'estació per telefonar Michavila, com sempre. No havia de passar filtres de secretàries, Pere en EMI era ja com de casa. Es posa al telèfon **Laura**, l'ajudant de Michavila, i li conta que este ha tingut un infart i està ingressat en la UCI.

— *Em vaig quedar a l'estació, fet pols, destrossat... Què faig?*

La insultant fortuna li va pegar un colp mortal a l'estimat Pere.

Com film dramàtic, estació de tren inclosa, tantes vegades recreada en les pel·lícules, però esta vegada era la vida en estricte directe. Directe al cor d'aquell Fernando Michavila que haguera portat la música de Pere a l'èxit.

Un Pere pensatiu i perdut, torna a la cabina i telefona Jesús Pozo, de Zafiro. Este li diu:

— *Ven a la oficina y hablamos.*

A l'oficina li conta que Zafiro està a punt d'afonar-se i no tenen més remei que apostar per algú amb renom:

Agustín Pantoja. Pere no dona crèdit, no entén res... el contracte estava firmat...

Actuacions de Código Gris en Canal 9 i Tele 5

— *Eixe dia se'n va anar tot a la merda, sense Fernando (no es va recuperar) ja no era el mateix. Zafiro va ser absorbit per Ariola i el contracte de 10 anys significava no poder editar en altre lloc. Vaig tornar al poble i em vaig distanciar amb Código Gris.*

De no ser per l'infart de Fernando Michavila, hui Código Gris i les cançons del nostre Pere, serien conegudes arreu i haguera sigut una altra història per a ell. Les cançons (tinc els màsters al Corral) eren molt bones, ben produïdes i comercials. La sort és un factor determinant i esta vegada va caure creu.

Després de les convulses experiències per "los madriles" amb el fet lapidari de no tornar a poder editar res com a Código Gris, Pere torna al poble i els astres fan que en el seu camí es creuara amb OWIX:

Després de les experiències en EMI, em vaig enjuntar amb uns nois, que només volien fer música en valencià, sense pressions ni metes establertes. Em va sorprendre la naturalitat i l'harmonia que es va crear. La bona comunicació, comprensió i cordialitat. L'humor que ens feia traure les llàgrimes. Aprenent, humilment, cada dia que pujaven a un escenari. Compartint música amb gent tan extraordinària com les persones que han passat per este xicotet gran grup.

Dels bacs de Ximo per les discogràfiques valencianes

Entre el disc del *Tirant de Rock* (1994) i *La Senda del Cel* (1995) van passar moltes coses en poc temps. Concerts increïbles per un grup nou, dos discos, videoclips, entrevistes, contactes, convenis...

Només vam tindre el disc del *Tirant de Rock*, vaig visitar les discogràfiques de València: Tratos, Furia Latina, Contraseña...

L'experiència va ser negativa i traumàtica. Escoltaven les introduccions musicals i tot perfecte, fins que sonava la veu en valencià. Automàticament, paraven el CD i et preguntaven:

— *Cantáis en valenciano?*
(*estranyats*)

I a partir d'ahí es van repetir les mateixes frases:

— *En espanyol el mercado es mundial, el valenciano es minoritario... la moda son los sintetizadores.*

Jo els explicava que no volia res de "los mercados", que volia fer com **Raimon, Al Tall, Ovidi, Els Pavesos** o **El Sifoner**. Evidentment em vaig equivocar de llocs. En Tratos estaven **Presuntos Implicados** i en Furia Latina, **Seguridad Social**.

Per no fer-ho llarg, molt amablement (o no) em van convidar a repensar-me el fet de cantar en castellà i que tornara per gravar als seus estudis, amb uns pressupostos de vora dos milions de les antigues pessetes...

A partir d'aquella experiència més les de Pere amb EMI per Madrid, tenia clares diverses qüestions:

1. Si ja tenia clar que OWIX cantaríem en valencià; després de visitar València, encara més.
2. Si volia gravar hauria de muntar-me un estudi de gravació.
3. Cap discogràfica ens diria si podem gravar o no un disc.
4. Gravaríem instruments

reals. Nosaltres com **Queen**: "No synthesizers"

Vist en perspectiva hauria d'estar-los agraït. Què seria d'OWIX fent música sintetitzada i en castellà?

Com a anècdota i coincidència, la insultant fortuna va fer que molts anys després vam coincidir en els concerts homenatge a **Al Tall** al Teatre Principal de València amb **Sole Giménez de Presuntos**, i amb **Alberto Tarin**, guitarra a **Seguridad Social**. **Robert Moreno**, d'Al Tall, em va presentar Alberto Tarin (també a la **New York Ska Jazz**) i a més sol vindre prou per Callosa a visitar l'amic **Joan Gregori** on armen bons saraus a la República Autoproclamada de Maus.

Més anècdotes, amb Mecano vam coincidir al Ferri Dénia-Eivissa, i el destrellat va vindre quan jo anava (com Maulet a la conquesta d'Eivissa) amb la guitarra penjada i els meus amics insistiren que li cantara a Ana Torroja i Cia. Per fer-los la contra vaig cantar "Escuela de Calor" de Radio Futura amb el cabreig dels meus ... Als de Mecano els va fer gràcia el destrellat.

Comité Cisne (Carlos Goñi) van tocar al camp de futbol de Callosa. Jo els vaig servir el sopar (al Bar Caluja), tenia el seu disc (Ana Frank) i al.lucinava davant aquelles crestes punkis. Després del concert vam conversar als vestidors del camp i em va regalar algunes púes.

Estic més que segur que cantant en castellà mai haguera tocat al Teatre Principal de València i menys amb artistes tan distingits.

Pere Samblás i Ximo Guardiola, simbiosi musical

Amb Pere ja vaig replantejar el grup després del disc *La Senda del Cel*. Era insubstituïble en OWIX. Sempre he pensat que fem un tàndem creatiu especial. **Tòfol** ho comenta moltes vegades: — *Les cançons dels dos*

guanyen amb l'aportació de l'altre.

Pere és tranquil, jo en canvi, visceral. Ell, amb una mirada, fa de 'control de qualitat'.

Fins i tot, en experimentacions meues destrellatades, on necessite fer dissonàncies, ritmes d'amalgama, etc, mai ha fet comentaris despectius, sinó constructius. En canvi, si una cançó meua li ha agradat, m'ho diu.

Un truc del mestre Pere per als músics que comencen: si en una cançó a la segona volta de provar-la assajant, no has aplegat al final, és, o que no és bona o que l'estructura falla i no funciona. Done fe que les cançons de Pere, al primer assaig les hem tocadés de dalt a baix sense problema. Les estructures fan que les parts estiguen relacionades i intuitivament funcionen.

Les melodies i lletres de Pere són tremendament musicals. Sense haver estudiat música, cosa que no fa gens de falta, és en diferència el músic més intuitiu que ha passat per OWIX. I mira que n'hi ha hagut un grapat, en titulacions. Pere té el do de la creació de la melodia que funciona.

L'aportació de Pere com a creador de cançons a OWIX ha sigut poca, però espectacular en qualitat. Les deu que ha fet, totes són tremendament bones. En cada disc nou, li he insistit perquè fera cançons. La meua teoria és que no ha volgut mai llevar-me protagonisme. Pere venia d'un grup top (Código Gris) on era creador i considerava que OWIX era el projecte on jo m'havia d'expressar. A mi em va passar paregut amb **Musicians**, allí jo volia estar en segon pla i **Manolo Miralles** em demanava que fora creatiu.

La meua admiració cap a Pere ha estat una constant en OWIX. I així ho he transmés a tots.

4.3 DELS MÀNAGERS JOSEP CLIMENT I NINO MASFERRER

Amb Josep Climent al Principat

Josep Climent va fer de mànager d'OWIX els anys 2002/03. Realment més que de mànager, ens va ajudar de manera desinteressada. Més tard ho va fer també amb **Sant-Gatxo** i **La Gossa Sorda**.

Ens va planificar una gira per Catalunya que havia d'abocar-nos al Festival **Rebrot** 2003 (Berga). També va fer difusió d'OWIX entre col·lectius i entitats com Arran, on apareixem en diferents recopilatoris.

Ja el 1997 va organitzar el *Tirant Radical*, al bar Consulado de Callosa amb **Brams**, **Sant-Gatxo**, **Sabotatge** i OWIX. Aquell va ser dels darrers concerts de la 1a etapa d'OWIX.

Recorde, en aquell *Tirant Radical*, deixar-li l'amplificador a **Toni Romero**, de **Brams**. **Titot**, el cantant, al·lucinava perquè la terrassa del bar on vam tocar estava plena de pardalets armant rebombori. També va estar entre el públic **Xavi Sarrià**, d'**Obrint Pas**, i una quadrilla de jovenets de Pego que, poc després, formarien **La Gossa Sorda**.

Fent memòria del concert amb Josep Climent, recordàvem la importància enorme d'eixos bolos que teixien territori i que van encetar el que anys després esdevendria l'èxit de la música en valencià. **Brams** venien de Berga, al sud d'Andorra, i tot i fer un preu especialíssim, només el desplaçament ja era car. Eixa és una

altra: el dineral que ens vam deixar els grups amunt i avall pagant Autopista A7.

Climent em comentava:

— *Ens vam arriscar portant **Brams** des de Berga i ens vam xafar els dits. Però, vist en perspectiva, el Festival va estar molt bé i els jòvens de la comarca van veure un altre tipus de concert.*

El *Tirant Radical* va ser un autèntic concert *underground*. Els primers concerts d'OWIX, omplíem la plaça del Convent. Venia tot el poble, de totes les ideologies i edats. En canvi este festival "radical" estava pensat per atraure la joventut, de Callosa i comarca, conscienciada políticament. Josep Climent, maulet de pro, començava a teixir sinèrgies els anys 90. **Sant-Gatxo** també pugen a Catalunya de la seua mà.

Euge, que estava entre el públic, ens recorda esta curiositat:

*Estava sopant al bar **Rossinyol** (antic bar de Callosa) amb les amigues, abans del concert i vaig veure passar als d'OWIX i vaig dir: — Mireu xiques, eixos són els d'OWIX! Dit, com si fora una cosa important!*

Voltes de la vida, quatre anys després, **Euge** estava tocant amb els mateixos **Brams**, **Sant-Gatxo** i **Obrint Pas** a l'Acampanada 2001 en un camp de futbol ple de gent.

Que baixaren **Brams** des de Berga era important; també que estigueren de públic **Obrint Pas** i **La Gossa Sorda**; però, més encara, que vinguera al concert una **Euge** adolescent, futura violinista d'OWIX.

En perspectiva entenc que fora dels darrers concerts del primer

OWIX. Jo preferia l'actitud combativa de **Brams** i el que anava coent-se per Catalunya. Aquells radicals **Brams**, **Sant-Gatxo**, **Obrint Pas** van acabar tenint èxit.

El 2002 Josep Climent ens va gestionar vint concerts per a tocar per Catalunya, en **Casals** i **Ateneus**; per a tornar, el 2003, en una gira més gran i consolidar-nos per Catalunya.

A la fi, OWIX, sols vam fer la primera gira (setze o dèssset concerts). Molt enriquidora i, a dia de hui, plena de records.

Vàrem fer concerts a: Igualada, Capellades, Mataró, Girona, Manresa, Vilanova del Vallés, Petrer, Barna (Sants), Vilafranca del Penedès, Figueres, St. Cugat del Vallés, Roquetes, Calp, Alacant (Segadors i Espai Obert). La Gira es tancava al **Casal Jaume I** de Pedreguer.

Sobre el paper, l'estratègia era coherent: treball igual a recompensa. Si eres un grup compromés socialment i políticament, que menys que predicar amb l'exemple i tocar molt.

Al disc *Al País Valencià*, amb lletres més compromeses, m'encoratjava Climent:

— *El vostre públic està al Festival **Rebrot**, a Berga.*

En canvi OWIX, paral·lelament als projectes amb Climent, teníem ofertes de **Nino Massferrer**, **Carles G. Hernández** o el mateix **Pere Aragonés** (expresident de Catalunya), que ens portaren a l'Acampanada Jove de les JERC en quatre edicions (2001-03-04 i 2006). El 2002 amb un cartell del **Rebrot** impressionant que comptava amb **Al Tall**, **Barricada**, **Banda Bassoti**,

Brams, Obrint Pas... vam preferir, en canvi, el Senglar Rock amb **Dover**, **Els Pets**, **Macaco**, **Berri Txarrak**. Vam estar set o huit anys tocant als principals festivals de Catalunya.

Acampada Jove, Senglar Rock i Rebrot, eren mega festivals d'altíssim nivell. Josep Climent mai ens va retraure res. La segona gira programada per Climent ja no la vam fer. Era un esforç per a un OWIX acomodats. Pujar, tocar divendres i dissabte, de vegades fins i tot diumenge, i tornar per estar el dilluns al treball.

Recorde, en el local d'assaig, discutir amb Tòfol, Pere, Euge i Anto que si pujàvem més, tocaríem al Rebrot.

A la qual cosa ells contestaven: **— Però si ja toquem a l'Acampada, al Senglar, a Barna, Figueres, Vic, la Franja... Què més vols?**

OWIX sempre hem sigut acomodats. Jo entenia, com Climent, que era important fer molts concerts, teixir sinèrgies pels pobles, però la prioritat a OWIX ha sigut sempre que la gent estiguera còmoda i a gust. Com diu l'**Ovidi**: *Les coses van com van*.

De totes maneres Josep Climent va seguir buscant-nos concerts pel País Valencià en Casals Jaume I i proposant-nos en recopilatoris. Però a poc a poc vam anar perdent el contacte amb ell.

La dita "El sant, quan de més lluny és, més gran miracle" podria aplicar-se a la relació d'OWIX amb Climent, ja que ell era de Callosa... prejudici ancestral. La primera gira per Catalunya va eixir bé. Què haguera passat de seguir la seua estratègia?

Josep Climent va possibilitar que OWIX fora conegut per Catalunya. Vaja, des d'ací, el nostre agraïment.

Nino Masferrer el mànager de la música en català

Nino va ser mànager dels grups catalans més tops: **Els Pets**, **Ja t'ho diré**, **Lax'n'Busto**...

A partir de 2002 Nino ens porta a OWIX a Festivals per Catalunya: al Senglar Rock, Montblanc on presentem *Al País Valencià*, a l'Acampada d'Arbúcies on presentarem *Bullirà el Mar* i per altres festivals fins al 2006.

Nino en broma comentava que érem un grup acomodats:

— Només voleu pujar a Catalunya per a estiuajar!

Tenia tota la raó. Ens portava a grans festivals i nosaltres no li donàvem importància. Volia fer créixer el grup:

— Esteu massa estàtics!

Volia més ritme ska/reaggae, que tocàrem *La Manta'l Coll* i en canvi nosaltres la vam llevar del repertori durant molts anys. Sincerament, no féiem massa cas dels consells musicals.

Nino, intuïa en OWIX originalitat i potencial. Sobretot en la força d'**Euge**, al violí. Em va fer crítica del disc *Al País Valencià*:

— En directe soneu més contundents. El disc té massa cançons i estils diferents. Els valencians sou Mediterraniafricans!

Tenia raó en tot: érem un grup acomodats, i certament el disc *Al País Valencià* era dispers i sobreproduït.

La crítica constructiva de Nino ens porta a mesclar el disc *Bullirà el Mar* als Music Lan Studios de Girona (prop d'on vivia Nino i estava **RGB Management**). I anys després, a explotar la força del directe gravant el CD/DVD *OWIX 15 anys* al Palau Altea.

Com són d'importants les crítiques constructives.

A Music Lan Studios hi ha una taula de mescles mítica (Neve) propietat de **Quimi Portet**, amb la qual s'han gravat

molts i grans discs del rock català, estatal i també internacional.

Al 2010 li vaig enviar el DVD *OWIX 15 anys*. Al cap d'uns dies em va telefonar:

— Ximo! què heu fet? Quantes càmeres! Brutal el tàndem violí-guitarra, el que jo vos deia! Impressionant tota la banda!

Però com sempre em va fer la crítica:

— Dos hores de concert! Valencians escandalosos! Vint són massa cançons i estils! Ballets?

Tornava a tindre tota la raó.

Nino Masferrer apreciava OWIX. Creia en l'espontaneïtat valenciana.

Volia deixar Girona i Barcelona per a descansar de tanta tralla de concerts fent de mànager, i obrir el *Café Sendra* a Ondara, d'on és la dona. Per matar el cuquet de la música, per ací baix, volia portar només dos grups: **Pinka** i OWIX.

Gràcies a Nino, recordem el Senglar Rock 2002 com un dels festivals més divertits d'OWIX.

En aquell Senglar, vam conversar amb **Gorka Urbizu** de **Berri Txarrak**, **Miquel Gil**, **Albert Pla**, **Kitsch**.

I ens vam retrobar amb els **Brams** reconvertits en altres grups: **Titot** (**Mesclat**) o **David Rosell** (**Dept**) i recordar el soroll dels pardalets al *Tirant Radical* de Callosa.

A més de Nino i Climent, altres ens van portar per festivals preciosos: **Carles Garcias Hernández**, **Pere Aragonés**, **Joan Camp**, **David Fernàndez**, **Agustí Cerdà**, **V. Xavier Contrí** ... donant-nos la possibilitat de conèixer artistes que admiràvem.

Una altra vegada la insultant fortuna es va emportar els bons. Aficionat al barranquisme, el 2012 un accident va deixar sense vida a Nino en el barranc de l'Infern. El colp va ser duríssim.

Des d'ací els nostre record i reconeixement a tan gran persona.

4.4 LLUÍS EL SIFONER

Per al primer concert d'OWIX a Callosa (1994), **Vicent Berenguer**, aleshores alcalde, em va preguntar:

— *Ximo, qui t'agradaria que vinguera a apadrinar OWIX? grup, cantant, personatge important...*

Immediatament li vaig contestar: **El Sifoner i Al Tall**, pensant que seria un impossible.

Ben equivocat estava. Aquells alcaldes valents, remenaven cel i terra per a complir.

El dia de la presentació d'OWIX a Callosa, van estar sopant amb nosaltres: **Lluís El Sifoner**, **Vicent Torrent** (Al Tall), **Josep Vicent Marqués** i **Vicent Pons**, entre altres.

Passats més de 30 anys, no és fàcil explicar la relació viscuda amb Lluís El Sifoner i **Manolo Miralles** d'Al Tall, en la qual hem tancat un cercle de complicitats precioses: discos, concerts, respecte i amistat.

Passen els anys, **Lluís Fornés i Pérez-Costa** (El Sifoner) es va dedicar a la docència i la filologia i 18 anys després (2012) en un concert històric a Altea, produït per l'amic **Josep Lanuza** i la **filà Sarraïns** ens vam retrobar Lluís El Sifoner, Manolo Miralles (Al Tall) i OWIX.

Acompanyaren El Sifoner aquella nit: **Euge Saval** (d'OWIX), **Paco Pineda**, **Cristina Martí** i **Àlex Velázquez** els quals, van crear **Musicants** de la mà de Manolo Miralles. Al poc temps jo entre en Musicants substituint Cristina Martí, excel·lent guitarrista i dolçaina que forma tàndem amb **Xavi Richard**. Començava la relació OWIX- El Sifoner - Miralles.

Lluís el Sifoner en l'exposició homenatge a Pedreguer l'any 2007

En aquell concert històric: El Sifoner + OWIX a la plaça de l'Aigua d'Altea de 2012 vam tocar tots junts *Picaina*; El Sifoner + OWIX + Manolo Miralles, com si fora una marxa mora.

En poc temps, Josep Lanuza, El Sifoner i jo mateix, comencem a conspirar...

El primer projecte va ser la gravació en directe del disc *Cançons al Riurau*, a l'auditori de la Nucia, amb els arranjaments de **Ximo Cano** i **La Banda de la Nucia** dirigida per **Ramón Lorente**. Pep Lanuza es va encarregar de la producció i jo de la gravació del disc. I a partir d'ahí, un no parar.

I és que per a Lluís El Sifoner, he gravat deu discs i un documental. Entre estos l'òpera, *Fra Pere El Descalç* (2019); el musical, *El Palau de Parèmia* (2017) i quantitat de gravacions relacionades amb la filologia, presentacions de llibres, concerts, videoclips, col·laboracions...

Presentació del documental *Un documental de tres pams i mig* a l'Alfàs del Pi l'any 2017

El treball més complet que he fet per a Lluís és *Un documental de Tres pams i mig*, amb més d'una hora de retrospectiva de Lluís Fornés / El Sifoner. El documental es va presentar en SGAE València, al Festival de Cine de l'Alfàs del Pi, a la Universitat d'Alacant i a molts ajuntaments.

Com a curiositat, el dia que es projectava el documental a la UA, **Tesa** tenia concert al Paranimf. Aquell moment va ser el trobament: Tesa i El Sifoner. En aquell encontre estaven també **David García Sirvent**, **Antonella** i un servidor. D'aquell enamorament naix la idea d'una col·laboració Tesa-El Sifoner que, vora cinquanta anys més tard, *Tinc un mànec de tres pams i mig* acaba convertint-se en *Tinc un mànec MÉS*, en el qual Tesa participa amb la cançó *Ai, Ramon!*. El nou disc ha sigut produït per OWIX, **Tarannà Teatre** i l'Ajuntament de Pedreguer.

Presentació d'*Un documental de tres pams i mig* a la Universitat d'Alacant l'any 2020

El Màneg original, produït per La Taba / **Toni Pep Rodríguez** (1976) és el disc més venut de la història de la música en valencià, amb 100.000 còpies certificades per **Movieplay**, l'editora.

En la reedició el 2023 de *Tinc un màneg MÉS*, van participar Tesa, **Carles i Marta Chiner** (Gener), **Eva Olivencia** i **Josep Pastor** (Tumbate Jazz), **Sandra Monfort** (Marala), **Tres fan ball**, **Juan Ortolà** i **Joan** (Lilit i Dionís/ Blue Guano), **OWIX**, **Gerard** (Soca en Arrel), **Toni de l'Hostal**, **Salva Caudeli**, **Andrea** i **Àlex**, **Panoràmix**, **Paqui Noguera** i **Jaume Costa** (Tarannà Teatre) i **Alberto** i **Lluís Fornés**. Gravat en directe a La Pista Espai Cultural, a Pedreguer, dins del FestiArt 2023, dedicat a El Sifoner.

El dia 11 d'abril del 2024, **Lluís El Sifoner** va presentar l'espectacle *Paraules en to major*, amb textos de **Vicent Andrés Estellés** i **Anfós Ramon**, a la Facultat de Filologia de València, en el Congrés Internacional d'Onomàstica. Els dos poetes, que semblaven enfrontats eternament, varen pujar junts a l'escenari de la Sala Sanchis Guarner en la veu d'El Sifoner. Un èxit rotund del cantant amb un altíssim nivell compositiu i interpretatiu, acompanyat d'**Arcadi Valiente**, pianista habitual de **Lluís Miquel Campos**. L'espectacle, comissariat per **Emili Casanova**, és el nou disc d'El Sifoner i va ser enregistrat en vídeo també. En la segona part del recital, El Sifoner va demostrar que és capaç de cantar i/o recitar en huit llengües romàniques. I sabem que, poc o molt, també domina l'anglès! Nota: en una de les cançons faig de percusionista.

En *Un Documental de Tres Pams i Mig* **Josep Lluís Albinyana**, primer president del Consell de Forces Polítiques del País Valencià, definix El Sifoner com "L'artista genuïnament valencià. Presentar-se al Festival de Benidorm cantant en valencià va ser una afirmació nacional". La cançó era *Llavor d'esperança*, amb arranjaments

Presentació del disc *Tinc un màneg MÉS* a Pedreguer l'any 2023

d'**Amand Blanquer** (1980). El dramaturg **Manolo Molins** l'anomena el cantant del poble, l'alternativa a la *Gauche Divine* i **Joan Fuster** deia d'El Sifoner: "*Lluís, sap el que es fa*".

Jo hi afegiria, intel·lectual polifacètic: cantant, actor, poeta, director, escriptor, guionista, recuperador de patrimoni: càtars, riurats, barxes... Creador de la reivindicació del 25 d'abril, com un Dia de Resistència Nacional (Teatre Principal de València, 1977); i creador i primer secretari de la CAPPEPV, Coordinadora d'Alumnes, Pares i Professors per l'Ensenyament Públic en Valencià (1984), d'on va naixer l'actual Escola Valenciana. Doctor en Filologia Catalana amb la tesi "El pensament Panoccitanista 1904-2004", que està fent tremolar la filologia actualment.

Prolífic i original a l'hora de crear cançons, sap com aplegar al públic. En la vessant personal, un intel·lectual amb idees excepcionals i fora dels idearis del borregam: d'ahí que tinga grans detractors i censors. Moltes vegades han intentat silenciar-lo, però el temps acaba posant les coses al seu lloc i el de Lluís és irrefutable per trajectòria. El dia de demà, la figura de Lluís Fornés/El Sifoner serà clau per entendre el poble valencià.

Lluís també ha escrit per a OWIX el llibret de l'Òpera-Rock *Bruixes i corruixes* (Inèdit).

Per cert, com és públic i notori, El Sifoner va morir un dia, i posteriorment va ressuscitar; com Jesucrist! Se'n pot demanar més?

A la desaparició dels escenaris del grup **Al Tall**, de la mà de **Manolo Miralles** pren el relleu **Musicants**. **Euge Saval** amb el violí, i jo amb guitarres i baix, acabem formant part de **Musicants**.

Els components de **Musicants** han de ser bons músics. Vam haver de dedicar-li temps a les partitures, cosa que no havíem fet mai en **OWIX**, excepte en concerts puntuals.

El primer disc de **Musicants** *Adsabara* guanya el premi al millor disc de música tradicional el 2016. El disc és gravat al **Corral del Burro** i produït per Manolo Miralles.

En aquell disc van col·laborar **Pep Botifarra, Paco Bessó, Toni Fort (Zoo), Abel García (Obrint Pas), Eduard Navarro (L'Ham de Foc, Capella de Ministrers), Miquel Morales (Gatxull, Komfusió), i Àngela Llinares (Xazzar, Jaume Sisa)**.

Musicants: Manolo Miralles, **Rebeca Mut, Euge Saval, Àlex Velázquez, Paco Pineda, Eugeni, Robert Moreno** i jo.

Al Tall, OWIX i **Callosa** tenim un fil conductor. **Toni Ferri** i l'Ajuntament de **Callosa** engresquen **Al Tall** a compondre el disc *Europ-eu* el 1994. Aquell any naix **OWIX** i renaix **Al Tall**.

Vicent Torrent va vindre a apadrinar **OWIX** i sempre em pregunta per **Toni Ferri** i **Vicent Berenguer**, enaltint les tradicions musicals callosines que van integrar i formar part del disc *Europ-eu*.

4.5 MANOLO MIRALLES

Musicants vam participar a l'any **Tio Canya** (2017) als principals teatres del País (un somni fet realitat).

En l'actuació al teatre **Arniches** d'Alacant, acabàvem **Musicants** i entraven a provar so **Al Tall**. Jo estava buscant el meu fill **Pau**, que llavors tenia quatre anys. No el trobàvem, buscant pels vestidors, per tot arreu... **Antonella** i jo començàvem a preocupar-nos.

En això que sent: — *Ximo! Ximo!!!*

El primer que pense és que **Manolo** cridava **Ximo Caffarena**. No vaig fer cas. Al moment: — *Ximo!!!!*

Coneixent **Manolo**, vaig anar a veure què passava...

— *Ximo! agafa el baix i fes la prova de so. Va Tio Canya.*

Jordi Reig, baixista d'**Al Tall** i **Els Pavesos** estava aparcant. Ja coneixia **Vicent Torrent, Robert Moreno, Maribel Crespo**, per descomptat **Manolo**, però tocar amb tot **Al Tall**, m'imposava.... Però em preocupava més el meu fill.

Al moment, veig aparèixer **Antonella** amb **Pau** de la maneta. Aleshores, de tanta felicitat que vaig sentir, vaig tocar el cel. I això que era

Manolo i Ximo a la Nau de la UV l'any 2016

una simple prova de so amb **Al Tall**. Imagineu-vos que et posen a fer una prova de so amb **The Beatles**, no fliparíeu?

Doncs jo més amb **Al Tall**.

La prova va durar una cançó, ja que va acudir **Jordi Reig**, a qui també coneixia de l'affaire a l'**SGAE** de *La Manta'l Coll*. Però, encara que va durar poc, vaig tindre la satisfacció de la meua vida.

En una entrevista, després de guanyar el **Tirant de Rock**, l'any 1994:

— *Ximo, algun grup referent... amb qui t'agradaria tocar?*

— *Amb Al Tall.*

— *I de tot el món?*

— *Amb Al Tall, també.*

Recorde en un festival parlar amb **Àngelo Conti (Banda Bassotti)** de la versió ska de *La Processó*, molt divertida.

Quan anava als concerts d'**Al Tall** les meues mirades, i que em perdone l'estimat **Vicent Torrent**, anaven cap a aquell músic que estava rodejat d'instruments. Aquell multiinstrumentista era **Manolo Miralles**.

Quan anys després en **Musicants** jo controlava al costat de **Manolo** la taula **Yamaha** en què anaven un cabàs d'instruments, seus i meus, per mi era com un somni complet. Va ser un màster en experiència als escenaris. Un altre màster, al més alt nivell, va ser compartir en **El Corral del Burro** la producció del disc *Adsabara* en companyia de **Manolo**.

Entrega dels Premis Ovidi 2016 com a millor disc de folk

La meua relació amb Manolo Miralles ha estat molt intensa. Perfeccionista als assajos i més als concerts. En cada cançó jo controlava tots els seus instruments (7) i els meus (5) a més d'interpretar, cantar, i sobretot, no errar perquè sonara l'instrument adient. A mi aquella pressió m'encantava i em feia sentir viu i important. Era un aprenentatge immens.

També l'altura del personatge, la notava quan algunes vegades s'arribaven personalitats rellevants de la política i la cultura, i Manolo educadament els deia: – *Perdona, no et puc atendre ara*. I es girava a preguntar-me si tal cable estava correcte.

En Musicants, Euge i jo hem tocat en llocs emblemàtics com la Capella de la Sapiència del Centre Cultural La Nau a la Universitat de València o als millors teatres del País. En la presentació del disc *Adsabara*, al Teatre Micalet de València, van vindre Al Tall, el president de la Generalitat **Ximo Puig** i el president de les Corts **Enric Morera**. Acostumat a veure Manolo sempre tan sencer, veure'l tan emocionat va ser preciós.

OWIX hem tingut el privilegi de cantar en companyia de Miralles *Lladres* i *El Cant dels Maulets*, en la

Festa Estellés 2015. A *Miquel Grau* en la Memòria històrica. El *Bolero* obria els concerts de Musicants (on estàvem Euge i jo) i a la gira *Tío Canya* la cantàvem tots junts amb Al Tall.

El fet d'haver treballat amb Manolo Miralles i Lluís *El Sifoner* ha superat les meues vanitats musicals i personals. Musicants és un projecte experimental i a llarg termini. Amb Rebeca Mut, Jordi Pastor, **Alberto Gallego**, **Xavi Bou** i **Pau Gimeno** seguirà viva la riproposta d'Al Tall.

Manolo Miralles ens va deixar el 29 de juliol de 2023. Recordant-lo vaig escriure:

Les darreres voltes que li he telefonat, em deia que estava de vacances a França. Ara entenc el sentit. Manolo estava preparant-se com va fer l'Ovidi.

Manolo Miralles ha sigut en diferència el millor mestre que he tingut. Els dos mesos que va passar a casa preparant el primer disc de Musicants *Adsabara* van ser un màster al més alt nivell professional i humà. A les nits, ens contava les anècdotes més curioses d'Al Tall, d'**Ovidi**, **Raimon** o **Serrat**, un tresor. Des de jove als concerts d'Al Tall em fixava en aquell home que estava envoltat de no sé quants instruments. *Mira! Ara toca el bouzouki, ara el guitarró, ara la dolçaina...*

Soc afortunat perquè la vida em va posar al costat d'aquell homenot al qual admirava. Manolo Miralles és el boig per la música més gran que

he conegut, però la seua bonhomia i trajectòria són encara més grans.

En l'acomiadament de Manolo, la seua companya **Josepa Cucó** i **Mireia Miralles**, la seua filla, van tindre unes paraules precioses i reivindicatives recordant l'esperit rebel de Manolo.

El 22 de març de 2024 la família de la música en valencià, el Col·lectiu Ovidi Montllor, li vam retre homenatge al Gran Teatre de Xàtiva, amb un concert amb primeres figures de la música en valencià (emés a TV3 i À Punt). La producció de l'homenatge, a càrrec de **Jesús Barranco**, va ser de 10: emotiu i reivindicatiu, com era Manolo.

Força abraçada a Josepa Cucó, Mireia Miralles i família, a Al Tall i a Musicants.

D.E.P. Manolo Miralles.

Musicants al Palau de la Música de València l'any 2016

Intervenció d'OWIX al concert d'homenatge a Miralles

4.6

MARÍA CRISTINA MARTÍNEZ I EL FILM VOLVEREMOS

Al 2011 OWIX presentàvem el documental *OWIX 15 anys*. Vaig rebre la visita de **María Cristina Martínez** i **Franco Finocchiaro**, dos jóvens estudiants de cinema de Lima, a Perú. María Cristina prové de Callosa, és família meua i, sempre que poden venen des del Perú.

Contant-nos els projectes els vaig veure tan il·lusionats que els vaig regalar una Krasnogorsk, que és una càmera de cine 16 mm, que tenia al Corral i també el DVD *OWIX 15 anys* on estava el documental.

Al 2014, María Cristina (M. Cris a partir d'ara) em conta que Franco havia fet un documental *La Terrible Karavana* de bandes punk del Perú i que estava tenint premis en curts i pel·lícules estrenades.

Però més gran sorpresa va ser quan M. Cris em comenta que l'escola de cinema de Lima li produiria una pel·lícula per haver quedat la número 1 en la seua promoció. Producció que contaria amb els millors actors de cinema del Perú entre ells **Gustavo Bueno** i **Gianfranco Brero**, o siga una producció d'alt nivell.

La felicitat i acte seguit em proposa que li fera jo la Banda Sonora Original (BSO) de la pel·lícula que estava rodant: *Volveremos*.

Em comentà que al DVD *OWIX 15 anys*, certes cançons tenien un aire a **Manu Chao**, vam parlar de la versió d'**Euge** de **Yann Tiernssen** i que veia matisos cinematogràfics en la música d'*OWIX*.

A partir d'ahí ens posem a contrastar opinions, ella em parlava de **Gustavo Santaolalla**, de com creava ambients que no molestaven el fil argumental, i alhora funcionava en el conjunt de la trama. Em vaig

posar a veure molt de cinema, atenent els ambients musicals, des de BSO intrusives (**J. Williams** o **Morricone**), ambientals (**Kurosawa**) o Dogma, corrent que evita la música (**Lars Von Trier**).

Anàvem treballant per escenes. M. Cris m'enviava des de Perú una escena en mp4, em donava unes directrius i jo li feia diferents muntatges musicals perquè n'elegira un. Va ser un exercici musical molt enriquidor, ja que t'obliga a posar-te en el cap d'una altra persona i endevinar-li el que ella voldria per a eixa escena. A més, passes diversos filtres: direcció, producció, muntatge...

Volveremos és una pel·lícula en què la trama i la tensió van *in crescendo* per abocar a un final imprevisible. El muntatge final va ser de 30 minuts. La història està basada en fets reals. Recrea les experiències de l'avi de M. Cristina, **Juan Tasa**, protagonitzat pel gran actor Gianfranco Brero, en les seues lluites contra una administració mafiosa. L'administrador el protagonitza, magistralment, Gustavo Bueno. La pel·lícula està filmada en la mateixa fàbrica de Juan Tasa, a Lima.

Ha tardat molt a mostrar un film tan preciós i ben fet. A dia de hui a Perú María Cristina Martínez té ja un gran currículum tant en el món del cinema com en l'audiovisual, al més alt nivell.

Sempre l'he animada a presentar *Volveremos*. Esperem que en breu pugui ser mostrada al públic i festivals.

Juan Tasa (García) i els fets reals de la pel·lícula *Volveremos*.

Juan Tasa és de Callosa, avi de María Cristina i germà de la meua àvia **Francisca Tasa**.

Juan Tasa va ser fugitiu del franquisme, i va emigrar a Amèrica. No sabia que ell era un xiquet adoptat i a punt d'anar a la mili escolta els seus pares dient que no volien deixar-li les terres en herència.

Jove i confós, decidix abandonar sa casa i fugir a l'estranger. Va embarcar d'amagat, de polissó i va estar per ports d'Europa i Amèrica. El seu atreviment i valentia el porten temps després a relacionar-se amb la Kodak de New York per tal d'obrir sucursals a Mèxic, Centre Amèrica i així fins assentar-se al Perú.

Juan Tasa (García), entre parèntesi, perquè com a fugitiu, va haver de canviar-se el cognom. Després de l'aventura en la Kodak, alça una empresa tèxtil a Lima i d'ahí l'argument de *Volveremos*, en què la seua neta María Cristina relata la tendresa i valentia del protagonista front les misèries d'una administració corrupta que desencadena en un final que no contarem.

Des d'ací, agrair-li a María Cristina Martínez de fer-nos el regal de participar en el film *Volveremos*.

Juan Tasa (García) a la dreta i l'actor Gustavo Bueno a l'esquerra

A finals dels 80 per als melòmans que ens agradava llegir els crèdits dels vinils, el nom de **Paco Trinidad**, era sinònim d'èxit. Productor musical, descobridor i artífex dels èxits de **Siniestro Total**, **Los Ronaldos**, **Luz Casal**, **Hombres G** o **Ismael Serrano**, entre molts.

Quan Pere va estar a Madrid en EMI, que et produïa Paco Trinidad significava assegurar-te l'èxit.

En ple Covid, vaig acabar comentant amb Paco Trinidad, en un foro d'àudio, qüestions relacionades amb la gravació de bateries. Ja en missatges per privat, em va semblar una persona la mar d'accessible.

Preparant el disc *Bruixes* vaig començar a insistir a Pere perquè fera alguna cançó. Al poc temps va escriure *Cuento de Brujas*. Li havia explicat el concepte de bruixes, que les cançons que havia escrit jo li pegaven la volta al sentit pejoratiu de la paraula bruixa (les meues bruixes eren bones). *Cuento de Brujas* en canvi era una cançó estereotip de bruixes malvades i satàniques a l'estil de Hollywood.

Quan Pere va començar a gravar la veu de la cançó, jo des del control, l'escoltava i deia: no pot ser... està parlant malament de les bruixes!

No li vaig dir res, però jo volia un disc reivindicatiu de les dones i la cançó de Pere deia:

Bailando sobre la hoguera, se empiezan a transformar, parecían tres princesas y son hijas de Satán

Però com una de les premisses a OWIX sempre ha sigut "fes amb allò que tens"; *Cuento de Brujas* passa a tindre tot el sentit del món i venia que ni a posta pel concepte de judici que volia al disc.

4.7 PACO TRINIDAD

Cuento de Brujas passaria a ser l'al·legat de la Santa Inquisició per a condemnar les dones.

En resum, vam fer del defecte virtut. I ens va eixir que ni pensat. A més si afegeixes que està en castellà, l'efecte relat històric "romàntic" quedava de cine.

Una vegada gravada *Cuento de Brujas* vaig pensar, la cançó és preciosa... i si li la mostre a Paco Trinidad?

Pensat i fet, li vaig enviar la cançó i l'home desvanit, va acceptar mesclar-la i ajudar-nos en la producció. Li vaig contar a Paco la història de Pere per EMI, esperant tot un any, i em contestà que era una maniobra habitual a les discogràfiques, amarrar els autors als estudis fins que decidiren el seu futur.

En una altra conversa li conte a Paco que era com un regal que volia fer-li a Pere, ja que va estar prop d'entrar a la indústria musical. Pere havia estat als estudis Eurosonic on produïa Paco Trinidad 30 anys abans i de no ser per la insultant fortuna (la mort de **Fernando Michavila**), Paco Trinidad haguera produït el primer disc de **Código Gris** amb les cançons de Pere.

A la fi, telefone a Pere:

- *Pere! Te'n recordes de Paco Trinidad?*
- *Sí clar, el millor productor musical.*
- *Doncs agafa't fort: li he enviat Cuento de Brujas. Li ha encantat i vol produir-la i fer la mescla.*
- *Què dius? A Paco Trinidad? Seràs capaç? I això com?*

Jo més content que un xiquet, sabia que seria un gran regal per a un gran amic i els vaig posar en contacte. La pandèmia va deixar pendent fer-nos una paelleta vora la mar. Però tot aplegarà.

Pere gravant *Cuento de brujas*, produïda per Paco Trinidad

4.8 UNA NIT SOPANT AMB AL TALL (la Ri-Proposta)

I em comentà Vicent:

– Per a deixar al disc 14 cançons, vam treballar sobre 30. Assajàvem a diari i tots aportaven, uns ens documentàvem i altres vestien musicalment.

Una classe magistral. Les sentències de Vicent Torrent; documentar-se i tindre quantitat de cançons per seleccionar les millors, van ser la base per planificar el disc *Bruixes*

Sopant, vaig notar que tenen entre ells un llenguatge perspicaç, intel·ligent i alhora divertidíssim que em va enamorar.

En un moment donat, s'arrima un fan d'Al Tall a la taula, concretament a Vicent i es posen a xarrar. En anar-se'n, li comenta Robert Moreno, amb sarcasme:

– Vicent, m'ho fa a mi la vista o eixe xarra molt!?

Una nit sopant després d'un concert al Teatre Arniches d'Alacant estàvem **Vicent Torrent, Jordi Reig, Robert Moreno** i jo. **Manolo Miralles** va seure amb **Musicants** que participàvem als concerts "Tio Canya" homenatge a **Al Tall**. Una gira preciosa, però més encara, escoltar les seues experiències.

Conversant amb Al Tall (Jordi Reig, Robert Moreno, Manolo...), Vicent Torrent va comentar d'un disc i vaig aprofitar per preguntar-li per *Quan el mal ve d'Almansa* (un gran llibre d'història musicada). Per resumir, per a fer el disc Vicent va estar anys documentant-se per universitats, l'Arxiu de la Corona... Vicent em va preguntar:

– Ximo, a OWIX quan feu un disc, quantes cançons descarteu?

Li vaig dir que poques, 2 o 3 cançons.

A la qual cosa Vicent contestava;
– Robert, tens bona vista...

Al sopar eixiren els contactes Callosa - Massanassa per **Salvador Seguí**. Robert havia estudiat amb **Mabel Berenguer**, germana de **Juansa** (d'OWIX) i neboda de Seguí. Els vaig contar el meu affaire amb S. Seguí/ Obratzsova i van riure prou.

Manolo Miralles sempre comentava que els conservatoris perjudiquen la preservació de la música tradicional, i té raó. Mon pare, que és tabaleter, fa ritmes que no poden imitar els de superior de percussió.

Amb Al Tall cantant Tio Canya al Teatre Principal de Castelló de la Plana l'any 2017

Foto de Patty Stratton a Al Tall (en primer pla Manolo Miralles)
a la plaça de bous de València l'any 1976

Tambe vam parlar de **Ri-Proposta**, el corrent musical que proposa recuperar, reinterpretar i revitalitzar la música tradicional i popular. L'èxit d'esta resposta artística, cultural i política es basava a reviu amb dignitat i creativitat les melodies que s'han preservat per temps ancestrals i havien caigut en el folklorisme i menyspreu. Al Tall, amb **Els Pavesos**, **El Sifoner** i **Paco Muñoz** són màxims exponents de la Ri-proposta valenciana. D'Al Tall destaca el directe *Envit a Vares* amb **Pedro Aznar**, també baixista de **Pat Metheney**, o **Arístides Abreu**, guitarra de **Seguridad Social**, però Manolo volia traslladar aquella *Ri-Proposta* als jóvens, d'ahí el naixement del grup **Musicians**.

Cada músic al seu poble faria bé en *ri-proposar* la música autòctona de cada lloc. Les marxes mores / cristianes a les festes, són bon exemple de l'èxit de *re-proposar* melodies seguint patrons tradicionals de cada poble.

Estudis musicològics seriosos en posarien negre sobre blanc el patrimoni importantíssim de cada poble / comarca que primer cal preservar i després reinterpretar, re-crear i adaptar als temps actuals.

El concepte de la *Ri-Proposta* és un dels grans aprenentatges de la filosofia Al Tall. Al cas d'OWIX, **Euge** i jo hem sigut afortunats de beure directament dels grans mestres (Manolo Miralles, Vicent Torrent, Jordi Reig...)

Amb Vicent Torrent i Manolo Miralles.

OWIX a l'homenatge a Manolo Miralles al Gran Teatre de Xàtiva l'any 2024

El 9 d'octubre del 1994 **Ovidi Montllor** rep l'alta distinció de la Generalitat Valenciana i s'organitza un concert al port de València amb Ovidi Montllor, **Lluís Miquel**, **Remigi Palmero**, **Al Tall**, **Urbàlia Rurana**, **Carraixet**, **Dropo**, **Paco Muñoz**, **Anselmos**, **4000 som prou** i **OWIX**.

Aquell 9 d'octubre va diluviar i **Agustí Cerdà** ens va emplaçar al port, per decidir si tocàvem o no. I és on vaig tindre una de les converses més entranyables que recorde. Ovidi estava rodejat de gent mudada com a margallons i jo volia saludar-lo. Jo sabia que l'Ovidi baixava a estiuajar a Altea i sovint parava a Callosa, a fer-se un cafenet al bar Caluja, propietat de mon pare. Això tenia transcendència zero, però...

- *Ovidi, puc comentar-te una coseta?*

- *Clar, tu d'on eres?*

- *Soc de Callosa d'en Sarrià.*

- *Calla, allí fan el millor café del món! Quan baixem a Altea, fem paradeta allí.*

De pedra em vaig quedar...

— *És el bar de mon pare... El Caluja es diu (jo tot sorprés i emocionat)*

Ovidi, més amable que el món, va comentar sobre els moros, els nyespros... li vaig dir que tocaríem amb ell, que érem OWIX (de Callosa) i que féiem rock. Em va contestar:

— *Això és, rock! Jo si fora jove em penjaria una guitarra elèctrica i em cagaria en Déu i la creu.*

Cantant *Estime l'Ovidi*

4.9 UNA CONVERSA AMB OVIDI MONTLLOR

Concert homenatge a Ovidi Montllor l'any 2004

Pensat en perspectiva, a aquell home acabaven de donar-li la més alta distinció del poble valencià i si no el talle jo, haguera estat tot el dia escoltant les meues intranscendències. A la fi, patint i sabedor que aquell home tenia càncer, li vaig dir:

— *Ovidi, no vull molestar-te més.*

Damunt, em va contestar:

— *Però com vas a molestar-me!*

Ovidi era per a mi un referent en la cançó, poesia, actor... però també ideòleg.

Vaig anar acumulant anècdotes que denoten l'altura del personatge. La que més m'ha copsat, me la va contar **Manolo Miralles**. Va passar al concert homenatge a Ovidi al Teatre Calderon d'Alcoi.

Vaig conviure dos mesos amb Manolo gravant el disc de Musicants a ma casa. I aquelles nits sopant, eren or, ja que em va contar la història sencera d'Al Tall, d'artistes, mànagers, de tot.

Cada nit li preguntava pels noms propis de la cançó: Ovidi, **Raimon**, **Llach**, **Serrat**, **El Sifoner**, **Lluís Miquel**, **Paco Muñoz**, **Maria del Mar Bonet**... en una d'aquelles li vaig preguntar:

— *I Serrat, què? (pensant que Manolo el criticaria bé per cantar en castellà o ves a saber...)*

— *Serrat! A Serrat no me'l toques. Un cavaller de dalt a baix.*

Jo pensava: Llach és bé, Serrat és mal... i eixos maximalismes de jove amb prejudicis polítics.

Manolo va relatar que Serrat, estant a l'Argentina, va suspendre el concert amb totes les entrades venudes en un estadi de futbol, va agafar un vol i es va presentar a Alcoi a l'homenatge a l'Ovidi.

Tornant a la meua conversa amb l'Ovidi, la seua actitud i bonhomia també l'he sentida en altres artistes. A **Miquel Gil**, l'he vist parar-lo dones i cadascuna d'elles contar-li la vida (família, salut...) i Miquel escoltar-les amb paciència infinita. Igual amb *El Sifoner*, M. Miralles, **Salvador Porter**, **Benantzi Bilbao** o amb **Elena Obratzsova**. És a dir l'altura artística d'estes personalitats va de la mà de la humana.

En una entrevista, **Pepe Loeches** contava que **Paul McCartney**, **Paco de Lucía**... eren humils, es divertien com a xiquets a l'estudi. En canvi els aspirants a..., sempre posaven pegues a tot i eren insegurs.

Conta **Núria Cadenes** al llibre *L'Ovidi*, que la discogràfica Ariola passava d'ell fins al punt de proposar-li cantar en castellà. Incomprendiblement la democràcia va deixar de costat l'Ovidi i tots aquells que van lluitar contra el franquisme. Els llibres *L'Ovidi* de Núria Cadenes i *Ovidi Montllor: un obrer de la paraula* de **Jordi Tormo** són imprescindibles per entendre l'artista d'Alcoi. Per cert Núria Cadenes va entrevistar OWIX al 2001 amb motiu del disc *Al País Valencià*. Aquell article de la revista *El Temps* el van posar al llibre de text de 2n d'E.S.O. La nostra Neus ens el va mostrar entusiasmada.

Dedicatòria de Núria Cadenes per a Ximo

Presentació del llibre de Jordi Tormo a Sella

David G. Sirvent de Tastaolletes, em va convidar a presentar el llibre de Jordi Tormo el mateix dia que tocaven a Sella, **Ovidi25**. En aquell concert em vaig retrobar amb **Borja Penalba** i amb **David Fernàndez** qui ens havia portat a Gràcia dos anys seguits per fer homenatges a Ovidi amb **Inadaptats**, que curiosament anys després vam coincidir a Alcoi on presentaven **La Fera Ferotge** (versions d'Ovidi). Què dius: justícia poètica! quin cicle més ben tancat!

A OWIX ha sigut un continu fer versions de l'Ovidi; *Sí Senyor, Perquè vull*, *M'aclame a tu* fins que al disc *Bullirà el Mar* escric: *Estime l'Ovidi*. Més endavant, **Komfusió** van repropagar *Estime l'Ovidi* per al seu disc i **Miquel Morales** va conèixer David Fernàndez al concert d'Ovidi25. Altre cicle ben tancat.

Recorde en els primers grups de correu per crear el col·lectiu de músics en valencià (encapçalats per **Rafa Xambó**, Miralles etc) proposar el nom d'Ovidi, que unànimement va ser acceptat.

Malauradament els bons són els primers a anar-se'n de vacances, com deia l'Ovidi i fa poc Miralles. El pitjor, havent patit el menyspreu i l'ostracisme dels seus i dels altres.

El que té l'Ovidi és que la seua dimensió ha fet que gent molt bonica continuament el tornen a reivindicar. Sobretot com a exemple del que mai hauria de fer un poble amb els seus referents. A la TV pública valenciana, mai va aparèixer l'Ovidi fent cap recital o entrevista. Van tindre dècades de folklòriques casposes. Sols el càncer va fer que emeteren el concert de comiat a Alcoi. Premonitòriament cantava l'Ovidi "*les molles volen al vent*".

5

**TRIBULACIONS
PER RADIOS
I TELEVISIONS**

5.1 DOCUMENTAL A NYDIA (TV3)

Al tindre ressò l'OWIX 15 anys (2009) que contenia CD/DVD en directe i documental, vam eixir en revistes com l'Enderrock, El Temps, Saó... i al programa **Nydia** al Canal 33, on **Jordi Lara** ens va fer un reportatge. També apareguérem al programa **Encontres** de Canal 9 de la mà de **Ricard Bellveser**.

Que Jordi Lara i Surinyach ens fera reportatge d'OWIX per a Nydia era comprensible, ja que mostraven música tradicional amb propostes arriscades. Ahí OWIX oferíem un bon ventall d'excentricitats. En aquells concerts barrejàvem quantitat d'instruments, des d'un llaüt barroc al costat d'una elèctrica, fins ballets, passant per la versió de la Muixeranga amb dolçaines i violins.

Davant aquell còctel destrellat, Jordi Lara estava desvanit.

— *Molt original i divers, sona ben produït. Quedarà bon reportatge.*

OWIX estàvem contents, no sols per la vanitat d'eixir a la tele, sinó pel que representa Jordi Lara. Escriptor reputat i cineasta premiat, porta anys produint programes per a TV3. A més, Jordi parlava en terminologia musical. Després vaig saber que també tenia estudis de piano i composició.

De TV3 ens van donar pautes per a gravar les imatges al Teatre-Auditori de la Vila Joiosa. El càmera va ser **Eduard Navarro**. També van entrevistar **Ivan Gregori** de la **Colla El Pinyol**.

5.2

OWIX AL PROGRAMA ENCONTRES DE CANAL 9

El programa **Encontres** de Canal 9, presentat per **Ricard Bellveser** estava dedicat a la literatura, però solien tancar amb alguna entrevista, actuació en directe o reportatge musical.

Jo seguia el programa. Els reportatges eren ben interessants: **Enric Valor**, **Sanchis Guarnier**, **Toni Mollà**, **Carles Magraner**, **Pep Botifarra**... que a pesar de ser l'època dura del PP, era com un oasi. Ho feien periodistes intel·ligents i valents com **Amàlia Garrigós** o el mateix Ricard, que se la jugaven, conscients que Canal 9 amagava tot allò sospitos de valencianisme (un oxímoron com diria **El Sifoner**).

El programa em va donar dos opcions: una, anar allí i fer entrevista a banda de tocar cançons en acústic, o l'altra, posar al final del programa un resum del DVD **OWIX 15 anys** al Palau Altea. Vam preferir mostrar el DVD.

Entrevista a Antonella per a Canal 9

Això d'eixir a la tele, té un tocat. La vanitat de voler aplegar a més gent, de vegades et pot portar per camins contradictoris. Calia mirar amb ulls ben atents el tema de com i on projectar-te. Així, entre 1994/5 OWIX vam tindre dos propostes per eixir en televisió:

La primera va ser proposar-nos tocar al Festival de Benidorm... però en castellano. Evidentment hi vam renunciar. Era una censura com un cabàs. Ens va pillar inexperts i simplement vam dir que no i prou. A **Munlogs** els va passar una cosa semblant i sí que van recórrer als mitjans de comunicació per denunciar-ho.

L'altra proposta per anar a la tele (Canal 9) era per fer un *play-back* al *Canta Canta* de **María Abradelo**. També vam dir que no, volíem tocar en directe, criticàvem el fer *play-back*. Quines coses...!

A més de TV3 i Canal 9/À Punt, hem eixit en televisions locals. Que en tinguem constància, a Gandia Tv, entrevista i concert en directe; Tv de l'Alfàs del Pi; Tevé Benidorm; Canal 55 Benidorm; Dénia Tv; Diània TV; StockdesoTV; Reus TV; Canal33 (Acústica de Figueres); La Selva TV; Tv Sabadell...

Concert al festival Acústica de Figueres l'any 2003

Quan hem anat a les ràdios, ens hem divertit molt. Solíem tocar en directe i la majoria de les entrevistes han sigut molt informals; com de poble que és d'on som i ens sentim ben orgullosos.

Els programes a Ràdio 9 -després À Punt- amb **Amàlia Garrigós** eren divertits i destrellats. Es pixava amb nosaltres. Portàvem acompanyants i allò estava ambientat. A més, telefonaven del poble: **Blanca**, "la uela Ye-Ye" d'**Euge**, i de tots, explicava que ens preparava coques per emportar-nos quan tocàvem lluny... Els amics aprofitaven i ens saludaven per la ràdio.

En canvi, era tocar en directe i ens miraven amb una altra cara, els sorprenia. Recorde tocar el *Xarlestó* (solos de clarinet / violí) i Amàlia i els tècnics felicitar-nos efusivament. Crec que hem estat a tots els programes d'Amàlia Garrigós: *El Jardí de les Delícies*, *Alta Fidelitat*, *El Mural* i *Territori Sonor*.

Amàlia va ser el referent dels programes musicals a la ràdio. Les entrevistes eren amenes i els programes llargs. Els grups tocàvem en directe i ens regalaven el CD amb la gravació del programa.

A Amàlia, incomprendiblement la van relegar (els "nostres") del programa que va crear: *Territori Sonor*.

Ara, i per sempre, Amàlia sap que

Presentació de Bruixes en À Punt Ràdio

5.3 DE RIURE'S PER LES RÀDIOS I AMÀLIA GARRIGÓS

OWIX amb Amàlia Garrigós en diferents moments

té l'estima i el suport de qui formem la música en valencià. I així li ho vam demostrar al Concert en Ca Revolta (2019) on vora 40 músics li vam fer un homenatge.

Ja al 2021 Amàlia també va fer de mestra de cerimònies en la presentació del disc *Bruixes* d'OWIX al Centre Octubre de València. Estima i respecte a Amàlia de part de la família OWIX, de la qual en forma part.

Al 1994 a Ràdio 9, **Xavi Sarrià** i **Xavi Esma** es quedaren de pedra quan els vaig contar que el nostre Ajuntament ens ajudava i molt. Va ser abans d'entrar al programa *Al Teu Ritme* de **Fermí Larrondo** per parlar del disc *Tirant de Rock*, l'any 1994.

Mentre esperàvem fora, Fermí Larrondo estava entrevistant **Antonio Vega**, de **Nacha Pop**. Va ser trist comprovar com una persona del seu talent anava apagant-se. Només va eixir, va vindre cara a mi a preguntar-me si teníem "material". També li ho va preguntar a Fermí. Aquell home estava

desesperat. Tenia casa a la Malva-rosa on va ser escrita *La Chica de ayer*.

Amb **Jordi Sugranyes** també tenim una relació especial. Ha vingut a molts bols d'OWIX. Vam estar en Punt 6, Ràdio Reus, per celebrar els seus 1.000 concerts. També vam estar en la presentació del seu llibre *Joventut i més enllà* al Jardí de la Casa Rull i ja sap Jordi que el concert número 4.000 el celebrarem a les portes de La Sagrada Família o enmig d'un bancal; qui sap?

Hem fet la mar d'entrevistes divertides: a Ràdio Altea amb **Ferran Cortés**, el recordat **Paco Cabrera** i **Diego Zaragoza**; a les ràdios de Benidorm: Ser, Cope, Tevés... a Onda Cero la Vila amb **Marta Llinares**; a les extintes Ràdio Alfàs (**Richard Barreno**), Ràdio Sarrià amb **Toni Ferri** i **Roberto Espasa**; **Miquel Simon** a Ràdio Sant Vicent; a Mirantbò Ràdio amb **Miquel Marín**, al Marquesat, Alcoi, Alacant, València, (amb **Arturo Blay**), a Rne (Discópolis) i amb **Jordi Sugranyes** a Ràdio Tarragona, per recordar-ne algunes.

GIRES

A la presentació del disc *Al País Valencià* a Callosa, vam posar en el teclat d'Euge una estelada ben vistosa. Va ser tota una declaració d'intencions. A partir d'aquella nit, sabíem que ja no vindria tanta gent a escoltar OWIX. Fins aquell concert érem un grup per a totes les ideologies: per a tot el poble. Ara passàvem a ser un grup de caràcter ideològicament marcat.

Però allà on es van tancar portes, se n'obriren unes altres.

Agustí Cerdà:

— Això és un títol de disc ben posat: *Al País Valencià!*

Agustí ens porta a l'Acampada jove "Carrascar 2001" amb **Obrint Pas, Brams, Sangatxo, Pinka, Lax'n'Busto, Skalariak i Dr. Calypso**. Fem un bon concert la nova formació integrada per **Pere, Euge, Tòfol i jo**. S'estrenen en OWIX per primera vegada **Antonella i Marieta** cantant *El cant dels ocells*.

En aquell concert estava **Josep Climent** que en veure el gir del grup, al poc temps ja ens feia de mànager.

Per al 2002 va planificar una gira de 15 concerts per Catalunya, per Casals i Ateneus, que va ser molt enriquidora.

L'experiència en la gira va estar plena d'anècdotes. Euge, Tòfol, Antonella i jo carregàvem un Renault Clio on ho encaixàvem tot com un tetrís instrumental. Les maletes no hi hagueren cabut... Aplegar, descarregar, concert i l'endemà, com **sant Vicent Ferrer**, a un altre poble: Igualada, Capellades, Mataró, Girona, Manresa, Vilanova del Vallés, Barna (Sants), Vilafranca del Penedès, Figueres, St. Cugat del Vallés, Roquetes, Petrer, Alacant (Segadors i Espai Obert) i Calp.

6.1 GIRA PER CATALUNYA DEL DISC AL PAÍS VALENCIÀ

A Igualada, el "Jimmy Jazz", impulsat per **Jaume Piquer Jordana**, era un temple de l'independentisme. Un dels bars del rotlló pioners als Països Catalans. Jaume Piquer ja era una institució i apostava pels directes.

La nit anterior havia estat **J.M. Cantimplora / Titot (Brams i Mesclat)**.

La vesprada del concert a Igualada, una tempesta d'aigua va fer que la festa es traslladara dins del bar.

Jaume ens va preguntar si amb un mínim d'equip, ens atrevíem a tocar dins. Així ho vam fer. Abans van actuar **Xitxarel·los**, que fan una música folk molt divertida.

El Jimmy Jazz estava a muntions de gent, no cabia ni una agulla. Com que fora plovia, Tòfol i jo estàvem dins del bar en un racó i Euge intentava fer sonar el violí per on passava tota la gent. Era pràcticament impossible tocar, però Euge, valenta, seguia fins que l'acumulació de gent va ser tal que:

— *Ximo! No puc tocar!!*

Li vaig dir que s'arriamara:

— *Puja dalt de la barra! (Vaig apartar gots de la barra. Mentre Tòfol feia ritme.)*

Euge, valenta, es va llevar les espadnyes i en un bot va pujar dalt la barra, ella i el violí.

Si tot el món sempre s'ha fixat en Euge tocant el violí, en aquell moment més encara: tots van alçar el cap; i Jaume Piquer, en veure Euge damunt la barra, de seguida va entendre per què i em va fer un gest d'aprovació.

Els concerts no sempre són música, aquelles cançons finals amb Euge dalt la barra, com si d'un cabaret o festa pagana es tractara, van fer l'efecte d'un aquellarre festiu. Aquella nit Euge els va embriugar a tots.

Jaume Piquer ens va pagar prou més del que havíem acordat. Ens consta d'altra gent que ell sempre ha sigut esplèndid amb els músics. Jaume va ajudar molt a teixir i vertebrar uns països tan allargats.

Diverses imatges del concert al Jimmy Jazz d'Igualada

6.1 GIRA PER CATALUNYA

A Capellades, Euge va perdre l'arc del violí abans de començar, ho vam dir al públic i al moment una xica s'alçà i corrents va portar l'arc. Ens vam pegar bones ballades per tota la sala i al final corejaven l'himne de la URSS. A la Marxa "El Tro" i al documental OWIX 15 anys també el vam posar. Serà obsessió? Certament l'himne de la URSS és una peça musical bonica.

Diversos moments de les gires en acústic

En realitat era un tros de pa el mexicanot. Darrere de mi tenia un ciri, i estava literalment pegant-me foc mentres tocava. Després el vaig convidar a un parell de coronitas i em va explicar que pensava que OWIX érem un grup punk.

A Vilafranca del Penedés, en aplegar hi havia una quadrilla esperant-nos, la qual només arribem ens pregunta:

— **On està el camió? ... I nosaltres, amb el Renault Clio.**

Al lloc del concert, un Café-Jazz, ens esperava un home que es va presentar:

— **Veniu de Callosa? He vist els cartells per Vilafranca i porte tota la setmana esperant-vos.**

— **Que eres de Callosa? Li vam preguntar.**

— **No, però tinc un bon amic allí, José Pérez Lapera, té un taller d'electricitat de cotxes...**

José, germà de Francisco Pérez Lapera, el mestre de guitarra, havia fet la mili amb aquell xic de Vilafranca. Vam sopar junts. Ens va convidar a provar els millors caves:

— **El cava es beu menjant! deia, i ens va contar anècdotes de José Lapera, moltes i divertides.**

Li vaig dir que José va obrir a Callosa La Ruta de la Seda, un pub singular en plena natura. Dins va posar un piano i després va alçar les parets, perquè no li'l furtaren.

El concert a Vilafranca va ser un repertori molt "Jazzy". Vam fer molts blues, una versió jazz d'*El cant dels ocells* i d'*Ovidi Sí Senyor* la qual la vam interpretar en rodes de solos i el públic aplaudia educadament. **Bull** (d'*Inadaptats*) va estar en aquell concert i coses de la vida anys després *Inadaptats*, que eren de Vilafranca, van crear **La Fera Ferotge**, un concert en acústic de cançons d'Ovidi. Baixaren a Alcoi i vam anar a saludar **Bull, Àlex, Thrashoo** i cia. Seran precioses les coincidències.

Després d'esta Gira per Catalunya, Climent en va preparar una altra, més completa, però OWIX va preferir la comoditat casolana.

Entre 2002-2008 vam fer molts concerts per Catalunya. Els catalans ens han tractat sempre molt bé, tenen un caràcter cívic; recorde aplegar i proposar-los entrar en direcció prohibida per descarregar i després aparcar bé... Impossible d'entendre-ho per a ells i mira que portaven unes crestes punks... Nosaltres, els valencians, no filem tan prim.

El concert a Manresa va ser una comèdia, el lloc: una placeta rodejada d'edificis. Ens van avisar que tocàrem fluixet, que el veïnat es queixava. Després de cada cançó uns aplaudien i uns pocs ens increpàvem amenaçant avisar els Mossos. Els dels edificis discutint entre ells... En cada cançó baixàvem el volum, fins aplegar al nivell zero. A la fi vam desconnectar tot i cantàrem xiuxiuejant. El públic aplaudia amb els dits...

L'organitzador, la mar d'amable, ens va acomodar en sa casa. Un lloc com aristocràtic amb un piano preciós. Allí ens vam desfogar cantant com a desconots i bevent bon cava fins a les tantes de la nit.

A Girona, estàvem tocant *Comandante Che Guevara* i, de sobte, un mexicà de quasi dos metres ve cara a mi i comença a pegar-me trompades a l'esquena... que jo pensava: — *Este és de la contra! Vol matar-me!*

La Gira i el DVD/CD OWIX 15 anys, va ser el projecte més complet d'OWIX.

El que havia de ser un concert d'acomiadament a la Nucia, paradoxalment, va encetar més concerts i el projecte de gravar un DVD en directe. Poètica en estat pur.

Vegeu ací que entre 2009-12, vam tocar per partida doble, als auditoris de la comarca. La Gira SimfOWIX (2009) culminà en la gravació del DVD OWIX 15 anys i en 2011, la Gira en acústic i l'OWIX + Banda, també al Palau Altea.

De dir adéu, a un no parar.

A primeries de 2009 ens proposen un concert al recentment estrenat Auditori de la Mediterrània de la Nucia. **Francesc Sempere** me'l va mostrar; tenia bona acústica, sis-centes places. Podia ser bon lloc per dir adéu a OWIX.

Vam plantejar un concert amb cançons representatives de 15 anys d'OWIX. Inclouríem vents, cordes i un parell de ballets perquè fora més especial. Gravaríem en vídeo el concert i segons com quedara, el mostraríem o no.

Vam estar assajant dimarts i divendres en gener, cosa insòlita en OWIX. Aquella nit a la Nucia vam fer un bon concert. Després, bon soparot i festa en agraïment a tots.

Voltes del destí, vam omplir l'auditori i vingueren regidors de la Vila i de l'Alfàs. **Mayte Garcia**, hui diputada en les Corts, amiga i seguidora del grup, en acabar el concert, abraçant-me em va dir:

— *Ximo, este concert el vull a l'Alfàs.*

6.2 GIRA SIMFOWIX (2009)

El dilluns següent ens van telefonar de l'Auditori de la Vila. Es va crear la inèrcia; a mesura que féiem concerts, n'eixien de nous, fins a tindre nou propostes a la comarca, inclòs el Palau Altea.

I vegeu ací que un grup que volia donar-se de baixa en febrer de 2009, se li obri un ventall d'oportunitats per tocar als principals auditoris de la comarca.

A l'estudi, veient les gravacions fetes a la Nucia, hi havia un marge gran de millora, artísticament i tècnicament. A partir d'ahí ens repensem la situació i acabem pegant-li la volta a tot. Si en un mes d'assajar havíem creat un concert molt digne, què podria passar en tot un any de concerts, proves i experimentacions?

A nivell d'infraestructura, el concert de la Nucia ens va costar un dineral: lloguer d'equip, extres, sopars, etc. Va deixar el grup en deutes. Així i tot vam calcular que econòmicament ens eixia més barat comprar l'equip de gravació que llogar-lo. També vam comprar micros, peus, cables, plats, amplis, inhalàmbrics...

Estàvem a febrer i vam planificar la "Gira SimfOWIX" amb un concert per mes, per tant nou mesos amb nou concerts, i com a colofó, gravar el DVD en directe al concert del Palau Altea.

La cronologia dels concerts al 2009 va ser:

- **Febrer:** Auditori la Mediterrània de la Nucia
- **Març:** Auditori de la Casa de Cultura de l'Alfàs del Pi
- **Abril:** Casa de la Música de Callosa d'en Sarrià
- **Maig:** Auditori del Castell de Finestrat
- **Juny:** Plaça Major de Benimantell
- **Juliol:** IES La Malladeta de la Vila Joiosa
- **Agost:** Sant Lluís (Altea)
- **Setembre:** Auditori Palau Altea (gravació del DVD OWIX 15 anys)
- **Novembre:** carrer Gambo en Festes de Benidorm

Tots els concerts van ser gravats en àudio/vídeo, per **Sergio S. Bou** i **Eduard Torres**, per a aparèixer al documental OWIX 15 anys. Cada concert era revisat i contrastat per comprovar si funcionava o calia canviar coses. Al preparar bé el primer concert a la Nucia, teníem una base sòlida sobre la qual millorar.

Imatges del concert a l'auditori de l'Alfàs del Pi

Mayte Garcia presentant a l'Alfàs del Pi

Diverses imatges del concert a la Casa de la Música de Callosa

Al segon concert, a l'Alfàs, **Euge** i jo experimentàrem duets, vam integrar *Flow my Tears* amb les xiques davant, noves cançons més instrumentals...

Una curiositat del concert a l'Alfàs va ser la idea de **Toni Ferri** que els assistents es posaren un "politono" d'un fragment de *La Manta'l Coll* d'OWIX. En acabar el concert es telefonaven uns a altres, com una gran simfonia de "Mantes al Coll". Va estar divertit.

Com que teníem temps (un any per davant) ens féiem reptes. Recordeu proposar-li a Euge:

— **I si toquem "les Csardes" de V. Monti amb violí i guitarra? Era un peça per a virtuoses i la vam traure.**

Euge va preparar *Sur le fil* de **Yann Tierssen** per a tocar-la ella soles. Jo vaig tocar **Paganini** a la guitarra i una sonata del **Pare Soler** amb un clave preciós que ens va portar l'amic **José Vicente Fuster Montiel**. Premonitori de l'OWIX per l'Orgue.

Vam crear un repertori de qualitat, d'estil simfònic, ballets, solos i els temes folk-rock de sempre.

Després de tantes proves als concerts, que no és igual que als assajos, anava funcionant tot.

En la part tècnica, Sergio S. Bou tenia ja controlat tot i també sonàvem millor.

La primera cançó va ser *Història de Joglars*, en memòria de **Juan José Pasqual**, fan d'OWIX. A partir de 2009, presentàvem OWIX com un grup comarcal, ja que estaven representats

(músics i tècnics) per la majoria dels pobles de la comarca.

Els concerts anteriors al Palau Altea, a l'IES de la Vila i Sant Lluís a Altea, vam decidir fer-los festius, en el sentit que estàvem saturats de repetir el mateix tot l'any pels auditoris. Va ser una bona idea desconnectar i relaxar-se.

Festa la que ens vam espolsar al sopar en Sant Lluís. El bon rotllo i la set van crear un còctel explosiu en què més de quatre -i no diré noms- van pujar a l'escenari amb un pet com una destal.

En recuperar-nos de la ressaca, els assajos per al Palau els vam reprendre amb millor actitud, si cabia.

Va ser un miracle produir nou concerts de la Gira SimfOWIX, pagar despeses d'equips de so, de tècnics, gravació, llums, partitures, sopars, piles, cordes, sistemes inhalàmbrics, samarretes, publicitat, etc.

La clau de tot va ser l'espenta desinteressada dels músics, tocant tot l'any sense cobrar. Així com les ràdios que no ens cobraven per promocionar-ho, les facilitats dels ajuntaments i quantitat d'amics ajudant.

A la fi, la gira 2009 va ser un èxit, i amb el colofó de la gravació del CD/DVD en directe *OWIX 15 anys* al Palau Altea.

Concert a Ibi amb Neus Saval i Juanma Blasco

Concert a de les Trobades a l'Albir

6.3 GIRA EN ACÚSTIC (2011)

Després d'un 2009 frenètic, l'any 2010 vam fer concerts interessants com el de la Presó de Villena, el Palau Ducal de Gandia o a l'Aigüera de Benidorm. Es poden veure al documental *OWIX 15 anys*. Ja al 2011 amb el CD/DVD + documental *OWIX 15 anys* a les mans, tocava presentar-lo.

Repetir l'espectacle no tenia sentit, havíem d'oferir alguna cosa diferent, d'ahí el fet de fer la gira 2011 en acústic mostrant extractes del DVD + documental en pantalla. A causa de l'èxit de la Gira 2009, els auditoris ens van tornar a obrir les portes. La primera part del concert tocàvem amb una secció de cordes tremenda. La segona part, les cançons representatives del DVD *OWIX 15 anys* més *La Muixeranga d'OWIX* acompanyats per les Colles **El Pinyol** i **L'Algar** de Callosa.

La Gira 2011, agrupava grans violinistes, violes i violoncel·les: **Euge Saval**, **Neus Saval**, **Inma Ortuño**, **Maria Asensi**, **Fàtima Fuster**, **Clara Saval**, **Ricardo Villalta**, **Darío Herraiz**, **Paco Pineda** i **Marta Asensi**, també baixista a OWIX.

Imatges del concert al Palau Altea amb Aaron i Alba Avellà Colston

Als vents estaven: **Fran Vercher**, oboè, **Óscar Guiu**, flauta, i **Albert Saval**, que va tocar el *Clarinet Duet* en companyia de **Miquel Morales**.

Carlos Savall ho va fer al Palau Altea. Carlos Savall és clarinetista establert a Canadà i **Carlos Navarro** un altre crac internacional (Staatkapelle de Berlín) el qual també ens va acompanyar.

El programa Nydia (TV3) va gravar el concert del Teatre-Auditori de la Vila, on el mateix Miquel Morales va interpretar el *Clarinet Duet* (amb Albert Saval) i coreografia d'**Aaron** i **Alba Avellà Colston**. Al fer-se ressò la premsa del DVD *OWIX 15 anys* vam estar en molts programes de ràdio, a més dels esmentats TV3 (Nydia) i C9 (Encontres).

El concerts de la Gira en acústic 2011 presentant el DVD *OWIX 15 anys* van ser:

- **Març:** Auditori de la Mediterrània. La Nucia.
- **Abril:** Auditori de la Casa de Cultura. L'Alfàs del Pi.
- **Maig:** Teatre-Auditori de la Vila. La Vila Joiosa.
- **Juny:** Casa de la Música. Callosa d'en Sarrià.
- **Octubre:** Teatre Calderon d'Alcoi. (suspès per l'OWIX+Orgue).
- **Novembre:** Auditori de Teulada. (suspès per OWIX+ Banda).
- **Desembre:** OWIX + Banda Primitiva de Callosa al Palau Altea.

També vam tocar el 2011 a:

- Concert a l'Alfàs del Pi per a Jove's Marina Baixa.
- Concert a Callosa (plaça del Convent).
- Concert a la plaça de l'Aigua d'Altea.
- Concert a Sant Rock Altea (OWIX + Komfusió).
- Concert a Jesús Pobre + Bajoqueta Rock.
- Gravació / col·laboració al disc de Komfusió. Benaguasil.
- Concert/gravació OWIX per l'Orgue amb Benantzi Bilbao.

OWIX amb la Banda la Primitiva de Callosa i el ballet al Palau Altea

6.3 GIRA EN ACÚSTIC (2011)

Bàrbara i Agustina amb OWIX al Palau Altea

Les presentacions del DVD OWIX 15 anys havien sigut per la Marina Baixa. El concert en acústic, amb cordes i sense estridències, ens va quedar dolcet i encantador. Així ens ho trasmetia el públic: – *M'he quedat embelesada*. Probablement quan millor sonem OWIX és quan toquem en acústic. Aquella gira del 2011 va ser molt completa i musicalment un èxit.

L'Auditori de Teulada i el Teatre Calderon d'Alcoi, amb **Ximo Romà**, també ens van proposar presentar el disc però estàvem centrats en l'OWIX per l'Orgue i en l'OWIX + Banda de Música. Concerts estilísticament i formalment diferents i complicats.

Ja al 2012, es gestava el paró pertinent a OWIX encara que van haver més concerts i col·laboracions:

- Concert històric OWIX + **Lluís El Sifoner** + **Manolo Miralles** (Al Tall i Musicants) a la plaça de l'Aigua d'Altea. Organitzat i produït per l'amic **Pep Lanuza** i la filà Sarraïns d'Altea.
- Concert a Callosa al Carrer. **Tòfol** va tocar el baix i **Jaume Power** la bateria.
- Concert al Teatre Micalet de València amb **Feliu Ventura**, **Pau Alabajos** i **Carles Enguix**.

- Concert Festa Estellés a la plaça del Llauredor de Callosa. Ens deneguen permís per a tocar i tirem allargadera des de la casa de **Vicent Guardiola**.
- Concert i gravació a la Tasca de Polop. Gravació del videoclip *Callosa SOS* de **Marc Martí**.

A finals de 2012 va vindre l'inexcusable paró a OWIX ja que **Antonella** estava embarassada d'**Aixa** i **Pau**.

Actuació al teatre auditori de la Vila Joiosa

Concert a la Casa de la Música de Callosa

Concert a la plaça del Convent de Callosa

6.4

GIRA BRUIXES (2021) I L'ÒPERA ROCK INÈDITA

Presentant el disc *Bruixes* eren entre 8-10 dones a l'escenari:

Antonella, Marieta, Inma, Neus / Euge, Anna, Carmen, Marta i Aixa.

Vam perpetrar aquellarre (mai millor dit) a:

- **València** (Centre Octubre, presentat per **Amàlia Garrigós**): Presentar *Bruixes* al Cap i Casal i a través d'Acció Cultural té un significat simbòlic per a OWIX. Allí va començar tot. Cal agrair **Emili Payà** (Centre Octubre) per facilitar-ho. Vingueren els incondicionals de Callosa, de la Nucia la família **Bleda-Caballero** i de València l'amic **Joan Gregori** entre altres. Amàlia Garrigós va fer de mestra de cerimònies, com a bruixa o deessa.

Assaig de Bruixes

- **L'Alfàs del Pi** (Vila romana de l'Albir, presentat per **Dani Montiel**): a l'Alfàs del Pi, juguem a casa de la mà de **Mayte García**, incondicional d'OWIX. Va vindre gent de Callosa i comarca. Il·lustres artistes com ara **Lluís El Sifoner**, **Josep Lanuza** o **Ximo Romà** ens van acompanyar aquella nit de bruixes en territori romà.
- **Polop** (suspès per la pluja abans de començar).
- **Orxeta** (plaça del poble): Concert familiar i divertit en una plaça plena i un ambient ideal. **José Vicente Ferriz** i **Vicent Company** em van fer recordar alcaldes i regidors valents que s'arromangaven perquè tot funcionara. Els xiquets del públic acabaren en l'escenari ballant.

- **Callosa d'en Sarrià** (plaça del Convent): Una nit plujosa on els incondicionals d'OWIX no van faltar. **Mari Carmen Bou**, la regidora de festes, ens va facilitar presentar-lo al poble de la **Bruixa Pinta** (cova Pinta) i del *Llibre de les dones* de **Jaume Roig**.
- **Alcalalí** (Casa Pinet. FestPinet + **Vaire + Xavi Castillo**): **M. Sanchis Guarnier** va escriure: "Casa Pinet és el santuari del País Valencià". **Geroni Pinet** ha sigut el darrer bandoler oferint menjar i cultura de la terra. OWIX vam estar al 1r FestPinet i vam gravar el videoclip de *Salut* al santuari del País.

Concert a Orxeta l'any 2021

Imatges dels concerts a l'Albir i Callosa

- **Tàrbena** (plaça Major. Festa dels parlars de Sa): Sempre sorprenen els pobles menuts com són de grans i cordials: **Joan Lluís Monjo**, **Cento** i **Anna Moncho**... Estrenàrem una cançó en salat: *Sa Font de Benissalim* a partir del poema de **Toni Pont Sifre**.
- **València** (La Beneficiència): Homenatge a **Joan Fuster + Paco Muñoz**, **Aitana Ferrer**, **Trobaversos**, **Andreu Valor**: Vam cantar *Callosa SOS* i l'ovació final ens va sorprendre. El parlament d'**Antonella** va ser molt aplaudit. Entre els artistes participants cal destacar els amics de Trobaversos: **Rubén Suárez** i **Tinna Pla**, que versionaren **Carmelina Sánchez Cutillas**.
- **Altea** (Sant Roc + **El Kamión de la Basura**): OWIX sempre tornem a Sant Roc a Altea. Amb l'anècdota d'El Kamión que anys enrere, en un concert d'OWIX, ens van dir que volien crear un grup en valencià. Vam sopar junts i compartir escenari.
- **Benimantell** (plaça del poble. Festival AgnFest): **Sergio S. Bou** va fer un parèntesi pels teatres per tirar-nos un cable, al costat de sa casa. A Benimantell ens vam retrobar amb **Carmen Solbes**, regidora històrica i seguidora d'OWIX.

OWIX i l'Òpera-rock inèdita: *Bruixes i Corruixes*.

Al 2019 s'estrena l'òpera *Fra Pere El Descalç* a l'església d'Altea. Llibret de **Lluís Fornés** i música de **Francesc Estévez**.

Òpera produïda per **Tarannà Teatre**, **Josep Lanuza** i OWIX.

Ja el 1992 Lluís Fornés (El Sifoner) actua a *El triomf de Tirant* d'**Amand Blanquer** amb llibret de **Josep Lluís i Rodolf Sirera** i dirigida per **Manuel Galduf**. Coincidències o no, fan que El Sifoner acabara escrivint el llibret de *Bruixes i Corruixes* el qual anava a ser l'òpera rock d'OWIX.

El disc estava pensat per a ser una òpera rock al voltant de la persecució de les dones. S'estrenaria a la Trobada d'Escoles, però el Covid va fer que acabara sent un disc. A les presentacions de *Bruixes* intentàvem fer-ho teatral, però tot i conformar una mena de film amb persecucions, delacions i judicis, donava per a una millor producció.

L'equip El Sifoner, Tarannà, Lanuza i OWIX veníem col·laborant en projectes de Lluís: *El Palau de Parèmia*

o l'òpera *Fra Pere El descaltç*. Així, **Lluís Fornés**, expert com **Ximo Romà** en teatre, va crear el llibret *Bruixes i Corruixes*, una obra divertida, crítica i didàctica. **Ximo Romà** ens va fer un curs d'interpretació teatral a les Escoles Velles de l'Alfàs del Pi.

Vam contactar amb l'Institut Valencià de Cultura i ens van donar el vistiplau al projecte. **Abel Guarinos** i **Marga Landete** ens van animar a alçar l'òpera rock. Ens oferien qualsevol teatre depenent de la Generalitat per fer l'estrena i les ajudes pertinents.

Més gent de la cultura, com **Joan Gregori** exdirector del MuVIM, o **David Garcia Sirvent** de la Universitat d'Alacant, van espentar perquè l'òpera fora una realitat. Quan allò més complicat, la burocràcia, estava encaminat (vam pressupostar 40.000€ per estrenar-la) la insultant fortuna ens va tornar a parar els peus.

Els primers assajos a Altea (local dels Sarraïns) eren profitosos i divertits. Però la realitat d'OWIX era, primer la família. L'òpera demanava un esforç a temps total. Si a OWIX ens costa assajar per un simple concert, estava cantat que l'òpera no seria fàcil. Xiquets jugant pel mig, posposant assajos... Poc després el mateix Lluís va tancar el projecte.

Mentrestant Lluís Fornés, Josep Lanuza, Tarannà Teatre i OWIX hem seguit tirant endavant projectes junts.

6.5 OWIX I LA BANDA LA PRIMITIVA DE CALLOSA AL PALAU ALTEA (2011)

Amb **Juansa Berenguer**, fundador d'OWIX al 1994 i director de la Banda Primitiva de Callosa, hem tingut col·laboracions destacables. En 2011 va dirigir el concert OWIX + Banda al Palau Altea. Una col·laboració de luxe, sonoritat, complicitat amb els músics... va quedar espectacular.

El desembre de 2011, OWIX vam fer dos concerts molt exigents, en 20 dies de diferència. OWIX per l'Orgue (9-D) i OWIX + Banda (29-D) al Palau Altea. Una barbaritat perquè no tenien absolutament res a veure. OWIX per l'orgue era un concert solista de guitarra i orgue, escrit i interpretat per a l'ocasió. I en l'OWIX i Banda, vam adaptar i transcriure entre Juansa i jo cançons d'OWIX per a banda.

La primera part vam armar una orquestra de cambra distribuïda a la manera barroca, seguint el model de concerts de la Gira en acústic 2011. La segona part, amb tota la Banda, reforçada per amics de la comarca.

Què més es pot demanar? Una part delicada i melodiosa amb cordes i una altra amb l'explosió sonora amb Banda. Escoltar la música d'OWIX en la sonoritat de la Banda va ser enriquidor i al públic els va encantar. Vam tocar en Banda: *La Manta'l Coll*, *Història de Joglars*, *Males Llengües*, *Al País Valencià*, més les versions de *Bella-Ciao/Estaca*, *La Muixeranga d'OWIX* i *Detectiu Terratrèmol*.

A partir de les lletres de **Vicent Torrent** i **Lluís El Sifoner** vam fer *La Muixeranga d'OWIX*, amb un ritme ballable per contrastar l'original. Temps després, **Miquel Morales** (director de la banda de Sella) ha gravat una versió magnífica de la nostra Muixeranga amb banda i cors que apareix al disc *Rareses 2024/OWIX les versions* gravat per **Ramon Martínez** del programa *RadioBanda*.

Imatges del concert d'OWIX amb la banda de Callosa al Palau Altea

6.5 OWIX I LA BANDA LA PRIMITIVA DE CALLOSA (2011)

Moment del concert d'OWIX amb la banda

Vicent Valls interpretant *La Manta'l Coll*

Detectiu Terratrèmol és un pasdoble de **Bernabé Sanchis**, el qual va estar present al concert i li vam fer homenatge. Bernabé va dirigir molts anys la Banda Municipal d'Alacant. **Marià Sánchez Soler** va fer la lletra reivindicativa d'un detectiu Terratrèmol que busca valencianoparlants a Alacant. Bernabé en un dinar em va comentar que una de les coses que més li va agradar va ser l'autenticitat, la despreocupació i la familiaritat del concert. Comentava:

– **Tot natural, sense cerimònies desfasades i ridícules que emprem en les bandes.**

Comentari adient de Bernabé, ja que té a veure a quedar-te en el passat en les formes: la vestimenta o marcar el pas -derivat del món militar- els protocols, la comunicació entre músics i públic... però això és un altre debat.

Diversos moments del concert

El concert amb banda va ser fàcil per a OWIX. **Tòfol** va tocar enmig de la Banda i davant ens vam posar **Pere, Euge, Antonella, Inma, Marieta** i jo. Els col·laboradors habituals els vam integrar en la Banda. També vam tocar *Santana a portrait* amb guitarra elèctrica. El bateria a *Santana a portrait* (solo espectacular inclòs) va ser **Miguel Sanchis**.

A la fi un concert molt complet en què el públic va tornar a omplir el Palau Altea.

El concert OWIX i Banda al 2011 ja de per si va ser especial, però més encara que el director fora Juansa Berenguer, fundador d'OWIX al 1994. Juansa també havia dirigit i gravat l'any 2010 el meu *Concert per a Guitarra Elèctrica i Orquestra*. Vam tancar un altre cicle preciós.

7

MÉS ANÉCDOTES

DE DIVERTIMENTS I/O PLORERES

7.1

BURRUTXA I L'HIMNE DE L'HÈRCULES

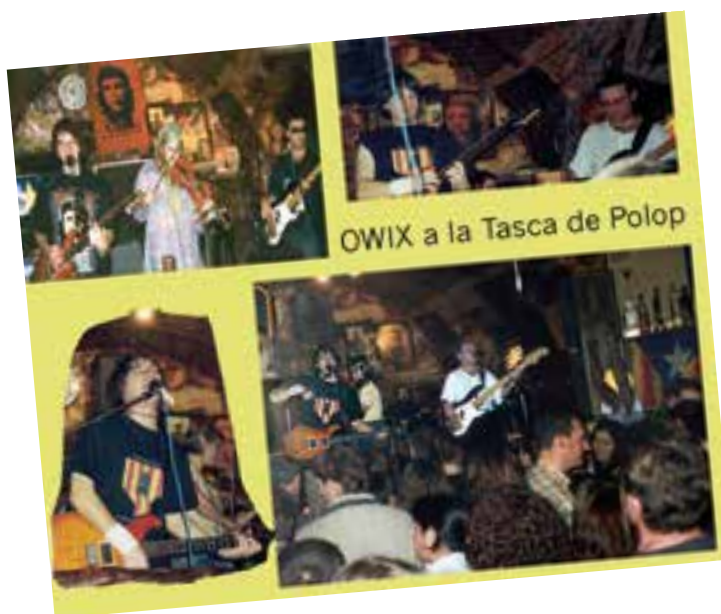
Burrutxa, personatge insigne de Polop, en un concert en la Tasca, s'arriba a l'escenari i em diu:

— *Ximo, sabeu l'himne de l'Hèrcules?*

Et quedes de pedra... què li conteste? Estàs fent música pròpia, lletretes revolucionàries... i et pregunten si saps l'himne de l'Hèrcules?

Si fora el del St. Pauli o l'Athlètic de Bilbao? No, el de l'Hèrcules!

Els grans novel·listes no hagueren escrit *Hamlet*, *Guerra i Pau* o *El Tirant*, després d'una experiència mística com l'aparició de **Burrutxa** posant-te al teu lloc. És la insultant fortuna que ve a visitar-te en forma de Don Juan de Castaneda, per posar-te l'espill de la crua realitat als morros.

Tu ves component cançons protesta que jo vull l'Himne de l'Hèrcules.

Per ser jo més destrellat li vaig dir que clar que sí. Em va contestar: *Ara torne.*

Vam seguir tocant i, de sobte, apareix per la porta de la Tasca una mena d'espectre en forma d'ovni que anava fent-se camí entre la gentada, com un Frankenstein enlluernat. En acostar-se, vam comprovar que l'ovni no era tal, sinó la campana lluenta

de la tuba de **Burrutxa**. La gent, que el coneix, anava fent-li lloc o se'l feia ell a trompades. Ja a punt d'aplegar a l'escenari, Pere em va mirar dient-me: *Noooo!*. **Burrutxa** amb la tuba i una bufanda de l'Hèrcules ja estava damunt l'escenari amb el deliri i ovació de la turba que demanava sang...

Vam acompanyar **Burrutxa** amb l'himne de l'Hèrcules, i la gent es pixava. Ni ell ni la tuba van baixar de l'escenari.

7.2

RADIO FUTURA AL VALÈNCIA ARENA

Al concert fi de Gira del 1988, **Radio Futura** graven en Arena València el disc en directe *Escuela de Calor*. Eixe any jo estudiava a València filosofia, bé, a classe anava poc, en canvi a *jam session* a la nit, a totes.

En saber que gravarien divendres i dissabte, vaig comprar les entrades. Només obriren portes, tots corrent a primera fila i jo directe a la taula de mescles. **Jordi Mas** a més, era el tècnic de gravació d'**El Kamión**. Jo allí al costat, ataüllant-ho tot fins que em comenta en català:

— *Que no t'agrada el concert?*

— *Sí, però encara més fixar-me com graveu...*

En un moment donat, Jordi Mas li comenta al del costat: *Necessite beure alguna cosa.*

I jo: *Voleu que vos porte "algo"?*

A partir d'ahí vaig passar a ser l'assistent (cambrer) dels tècnics de gravació. De fet l'endemà, quan em vaig arrimar s'alegaren de veure'm.

Anys després quan eixim OWIX per TV3, al programa Nydia, **Jordi Lara** em passa contacte del tècnic de so, un tal Jordi Mas. Després d'aclarir qüestions tècniques del nostre reportatge, li pregunta:

— *Per casualitat, tu vas treballar per a El Kamión?*

— *Sí... I tu com ho saps?*

Serà preciós i xicotet el món?

7.3 RASPUTIN, TEMPLAT I MIMOSO II

Primer concert d'OWIX a la sala Aixerà (1995)

Sopant abans del concert, **Batiste Saval**, colombaire i anys després alcalde, ve a la taula i diu:

— *Ximo, heu de fer un minut de silenci...*

Ens preguntàvem qui havia mort, als pobles ens coneixem tots. Parlaven d'una gran pèrdua.

Comencem a tocar i al temps puja Batiste a l'escenari i ens fa parar. Agafa el micro i comença a relatar campionats i premis. Que nosaltres pensàvem:

— *Quina persona més important!*

L'esperpent es va fer a l'escenari quan trauen uns coloms dissecats i la gent esclata en ovacions i crits. Al moment, Batiste demana:

— *Per favor, un minut de silenci per a Rasputin, Templat i Mimoso II.*

Es va fer un silenci sepulcral.

A **Pere** i a mi ens agafa tal atac de riure que vam haver de baixar de l'escenari...

7.4 DE FANS I GROUPIES

El fenomen fan, també té la seua cosa. Recorde al principi, quan et demanaven un autògraf o que signares un disc, jo em negava, argumentant que no era ningú important per a firmar res... Va ser tal el disgust d'aquella jove... plorant i tot!

Penseu que fan és l'arrel de la paraula fanàtic... a mi m'entrava por.

Als inicis, una xica de València ens va dir que volia ser *groupie* d'OWIX.

Ignorant de mi, no havia sentit mai allò, em vaig quedar mirant-la sense saber què dir... "Vol ser *groupie* d'OWIX?"

En aquell moment va passar pel meu cap de tot. Treballarà en la grua? Coses de drogues? Voldrà matar-nos?

Per dissimular la meua ignorància, anava dient-li a tot que sí... la jove, sols volia acompanyar el grup als concerts.

Els amics **Alberto Santonja** i **Maite Jiménez** van vindre a la Gira 2002 i **Alba Berenguer** i **Laia Bonet** a l'Acampada 2003. **Jordi Sanchis** ens gravava en vídeo, i just el dia que anem a Ràdio 9, no va poder entrar per no portar DNI. **Rosa Caparrós** ens porta a Breda a tocar on va vindre un dels *groupies* més fidels d'OWIX, **Marc Pinet** (Amarg, Malabarraka).

Fa poc **Belén Ivars**, cantant de **Soca en Arrel**, també em va dir que era *groupie* d'OWIX. Serà preciosa!

Mari Carmen Mascaró, cap de llista pel PSPV a Callosa, ens recorda que va estar en 1994 al concert del Càmping d'Algar, a les falades de la serra de Bèrnia, en una festa de les Joventuts Socialistes. És probablement la primera *groupie* d'OWIX.

Més *groupies* d'OWIX categoria especial: **Dani Montiel & Joan Àngel**, **Cris Tolosa**, **Estefania**, **Joan Carles**, **Noelia**... gent preciosa que sempre ens ha fet costat, així com la gent de la Memòria Històrica de Callosa: **Maribel**, **Joan Antoni**, **Piquer**, **Consue**, **Joan Benimeli**, **Joan Tasa Savall** i **Mònica**....

I preciós també és que se te declaren fans al cap de 30 anys, com ens ha passat recentment amb **MaJo** (Josepa Juan) de Gandia, engrescadora en recitals i activista compromesa. MaJo també és mare d'un component de **La Raíz**, grup del qual cantem habitualment la cançó *Entre poetas y presos* a la Memòria Històrica. Altre cercle preciós ben tancat.

7.5 COSETES DEL FESLLOCH 2019

A la vesprada al Feslloch 2019 vaig estar amb els millors fans d'OWIX:

l'Empelt. Vam menjar, cantar, beure i no creure, com sempre. I ja a la nit, en ple concert, em passa este succeït:

Estàvem mirant el concert de **Dakidarría** -espectaculars els gallecs- i un xic es va arrimar:

- *lee, tu eres Ximo d'OWIX!*

- *Sí, com va?*

- *Que! Ara mires els concerts des d'ací baix, no?...*

I segueix comentant-me amb un to prou prepotent:

- *Que! per a OWIX estar en escenaris aixina, com que s'ha acabat, no?*

Em va deixar prou tallat... Què dius... Serà precís! Jo, tot resignat, assentia i callava.

I ell anava comentant-me com eren de bons els Dakidarría.

Dos o tres cançons després, **Gabri**, el cantant de Dakidarría, presentava:

- *Esta nit tenim amb nosaltres al gran Ximo Guardiola del grup pioner de la música en valencià, OWIX!... i també a Flora i David d'El Diluvi!*

Ximo cantant amb Dakidarría i Flora i David del Diluvi als Feslloch 2019

Vam cantar *Linguas Ceibes* i vaig rejoyenir 20 anys ballant al costat de Flora i David. Vaig abraçar **Xavi Aspenbass** pel detallàs que va tindre de convidar-me a tocar amb Dakidarría i vaig saludar **Ximo Maki**, el bateria. Acabada la col·laboració, baixé i el xicot que encara estava al mateix lloc, ara sí, em mirava com si fora un extraterrestre, com que no entenia allò que acabava de passar...

I perdoneu-me la vanitat però no calia despreciar ningú. Amb dos cerveses, tan amics.

I per què va passar eixe succeït? Perquè al Feslloch 2019 anàvem a tocar OWIX. **Voro Golfe** volia portar-nos per a presentar el disc *Salut*. Però Xavi Aspenbass i jo també volíem promocionar **Rebeca Mut**. Veníem de mostrar en À Punt la cançó *Dones Salvatges* de Rebeca. De vesprada Xavi i jo l'acompanyàrem a l'auditori on

Carlos Cabello ens va fer unes fotos xules. I després de Rebeca, tocaven **Mireia Vives** i **Borja Penalba**, qui una volta més es va arrimar:

- *Ximo, és que ja no ens coneixem? No em saludes mai, en tants concerts que hem coincidit...*

Jo el mirava i el saludava amb el respecte que em mereix la seua trajectòria: hola i prou.

I pensava: *Amb Borja? jo no he tocat mai...* Tornàvem a coincidir i Borja em tornava a saludar amb eixe to greu, introspectiu i irònic: *lee, Ximo!*

Fins que un dia em va explicar que era Borja (pronunciat en castellà), baixista a **Dropo** i **Obrint Pas...** Clar, jo no relacionava el Borja que acompanyava **Feliu**, **Mireia** o **Maria del Mar Bonet** amb qui havia sigut també baixista a principis dels 90.

Amb Xavi Aspenbass (baixista a **Aspencat**, Dakidarría, Rebeca Mut i **La Llavor**) he tingut una relació ben bonica. Vam acompanyar Rebeca Mut i el vaig aconsellar amb músics per a La Llavor: **Euge**, **Jordi Pastor**, **Jaume Power**. Recorde als inicis de La Llavor (Aspencat) el privilegi d'acompanyar **Paco Muñoz**, **Manolo Miralles** i **Ximo Escrivà** (Aspencat) en *Tu creus*.

Xavi i jo vam compartir mestre de guitarra, **Isaak Martín**, que a dia de hui és un dels millors guitarristes de l'estat. A més Xavi Aspenbass s'ha estrenat com a programador de concerts. Des d'ací li desitgem èxit i salut.

Actuació amb Rebeca Mut al Feslloch 2019

Vam dir que No a tocar la Nit de Cap d'Any (1994) a la discoteca **Cap 3000** de Benidorm (a l'ovni). Greu error, aquella mítica discoteca va ser la més gran d'Europa, construïda per un veí de Pego. Cap 3000 significava en valencià: que caben 3000 persones. Anys després vaig saber que en Cap 3000 van actuar al 1970 **Led Zeppelin, James Brown o Slade**. Gravíssim error no haver tocat allí.

Acabats de nàixer OWIX, pensàvem que tocar en una discoteca (als 90) no era convenient, érem un grup rock!

També als inicis, vam dir que NO, al Festival de Benidorm. Bé, ahí els principis estaven més que justificats, volien que cantàrem en castellà. Al poc temps vam dir que NO, a eixir en Canal 9 al programa de **María Abradelo**.

Anys després, telefonen de l'Ajuntament de Benidorm, volien que OWIX férem de teloners a **La Quinta Estación**. A mi allò em va sonar a estació de tren o ves a saber.

Com que aquells anys manava el PP a Benidorm, directament els vaig contestar que NO:

— *OWIX no es telonero de nadie.*

Crec que li vaig dir.

La veritat és que, educadament, aquell regidor em va insistir que:

— *Será un gran concierto de La Quinta Estación. ¿Los conoces, no?*

— *Són de Benidorm?*

— *Nooo.*

7.6 DIR QUE NO A LA CAP 3000, A CANAL 9, A LA QUINTA ESTACIÓN... ELS SANTS PRINCIPIS

La conversa anava embrutant-se...
La qüestió és que dies després em ve al cap i li ho comente a **Antonella**:

— *L'altre dia em van telefonar de Benidorm, per tocar amb..., no sé què de La Estación.*

— *La Quinta Estación?*

— *Sí eixe.*

— *I què has dit?*

— *Els he dit que no.*

Antonella tota cabrejada:

— *Però si són el grup de moda!*

La realitat és que va ser un gran concert a Benidorm. Altra vegada els sants principis i la sabuderia cotxina.

Si ens ho haguera plantejat **Maite Iraola** (PSPV) que li encantava l'Estaca, no haguera sigut tan destrellat, però eixe dia em faltarien neurones.

OWIX hem dit que NO a amenitzar sopars privats o a llocs on poguérem sentir-nos incòmodes. I sempre hem dit que Sí a totes les propostes culturals, socials o polítiques que consideràvem afins, a cost zero. **Tòfol** diu que som una ONG musical.

Al Low Festival de Benidorm porten anys proposant-nos tocar, per allò de posar a algú de la comarca, i els dic que no és un lloc adequat per a tocar OWIX... Altra vegada els sants principis.

Anava a tancar este apartat dient que hui en dia no haguérem sigut tan cabuts i tiquismiquis, però no és cert. Fa res, al 2021 vam deixar passar l'oportunitat de fer una òpera rock (subvencionada amb 40.000 €) i ens vam quedar tan tranquils. OWIX: seràs borinot?

Discoteca Cap 3000 a principis dels anys 70

El fet més gran, amb diferència, de dir que NO, ens va passar al barri de Gràcia de Barcelona. L'any 2004 en un Festival homenatge a **Ovidi Montllor** tocàvem a la plaça del Diamant: **Feliu Ventura**, **OWIX** i **Inadaptats**. En acabar nosaltres, es va arrimar un xicon jove, d'aspecte sudamericà. Em va donar una targeta i es va presentar:

— *Hola, me llamo Carlos, soy de México. ¿Me puedes dar tu teléfono?*

Directament va dir que li havia agradat l'estil musical d'OWIX, "Ska festivo", i que el potencial de la violinista (**Euge**) era gran. Sense més, m'amolla directament que treballava per a l'agència d'**Ska-P** i estava buscant grup per telonejar-los en la propera gira per Mèxic. Em va donar una targeta i em va dir que en una setmana telefonaria i parlariem de condicions.

Sincerament, no vaig creure res; pensava: *Un altre il·luminat que vol xarrar un ratet*. Solia passar després dels concerts...

A més, pensava: *Cantant en valencià per Mèxic?* No em quadrava res.

7.7 A SKA-P, DIR-LOS QUE NO?

De camí a casa, els comenté als del grup la xarradeta amb Carlos i es van burlar prou de mi...

Al cap d'una setmana sona el telèfon:

— *Hola Ximo, soy Carlos, hablamos en Barcelona del tema Ska-P, qué tal?*

Em vaig quedar gelat: Això serà de veres? I va seguir explicant-me...

— *Ska-P están en Vallecas, preparando la Gira, la idea sería que el último ensayo, os viniérais a Madrid, les tocáis unos temas y si todo va OK volamos juntos a Los Ángeles.*

Què t'ha paregut morrut? El vaig interrompre, i li vaig dir:

— *Carlos, me falta confirmar a la violinista, dame un día más y te llamo... (En veritat no havíem parlat absolutament res).*

Telefone d'urgència al grup, els plantege el tema i la votació va quedar: — *A mi que no em traguen de la font dels Patos.*

Que en idioma callosí significa: a mi que no em menegen del poble...

El mexicà no donava crèdit, em comentava que la majoria de grups pagarien per poder-ho fer, cosa molt habitual...

Recorde preguntar-li, què feia un grup en valencià cantant per Mèxic i em va contestar: *Lo mismo que uno en inglés.*

En definitiva, aquell Carlos, ens va donar una lliçó a més de posar-nos als morros una gran oportunitat. Com tantes voltes en OWIX, la comoditat, anava sempre per davant. Anys després va fer crítiques de discs d'OWIX per revistes de Mèxic.

7.8 NINO BRAVO I SALVADOR GUARDIOLA

De **Nino Bravo** es va fer un disc de duets. Tenien gravada la veu en estudi i separada de la música. Al **Corral del Burro** ho vaig fer amb el meu iaio **Salvador Guardiola**, que cantava molt bé. Teníem una gravació que va fer **Xesco Guardiola** en un cassette, allà pels anys 80. Em vaig adaptar a la veu per després afegir els instruments, com si estiguérem junts. Va ser al disc *Salut (Penya la Comilona)*. Els cors els van gravar els meus pares amb els meus fills. Sonen en un mateix disc quatre generacions.

Salvador Guardiola (alçant el got) i La Comilona

Euge, a més d'una gran violinista, – premi extraordinari al Conservatori d'Alacant – musicalment parlant sempre ha mirat més enllà de les coses oficials. Això la porta a investigar altres metodologies i cultures musicals, buscant formes autèntiques de viure al voltant de la música. Teixint llaços musico-socials en orquestres per Suïssa o també al Sarau a Algar que porta anys organitzant i ella mateixa relata:

En 2014 mamprenc un nou projecte professional i vital que em porta a desplaçar-me a viure a Suïssa. L'ensenyament de la rítmica Jaques-Dalcroze m'atrau i m'apassiona, i és aleshores a la casa mare d'aquesta pedagogia que em mude, a Ginebra, per a viure una nova etapa de la meua vida, i que a hores d'ara encara continua. En aquesta aventura, com sempre he fet, el meu vincle amb la terreta, amb el meu país, sempre ha sigut inevitable, indispensable. Els fluxos i refluxos, les sinèrgies, els intercanvis i les connexions no deixen mai de fer-se perquè per a mi sempre ha sigut molt important, fonamental, cuidar i nodrir els meus orígens, les meues arrels. Tan fonamentals

7.9 ELS SARAUS A L'ALGAR D'EUGE

que sovint són brúixola i timó per navegar en aquesta jungla de món en què vivim. Poc abans de partir, tinc el plaer de conèixer Manolo Miralles, exmembre d'Al Tall, i amb qui compartiré música, vida, el projecte de Musicants i tantes altres coses. Aquesta persona m'inspira i em dona suport per crear els Saraus improvisats que arranquen l'estiu del 2015, en la caseta de la meua família d'Algar. Un oasi fèrtil, ple de verdor, llum, aigua i creativitat. La millor terreta del món. Allí organitze cada any des d'aleshores unencontre festiu i musical, en xicotet comité, que acull músics i amistats d'horitzons musicals diferents, de la terreta i de l'estranger, amb l'objectiu de compartir i redescobrir músiques d'arrel tradicional, originals i diverses, conversant, musicant, menjant, bevent i fent

comboi. A la manera mediterrània. L'obertura com a element de base, la improvisació com a element inspirador, i la curiositat com a element de connexió. Realment hem fet coses molt boniques i valuoses en estos saraus. Ximo, Antonella i Tòfol, membres de la família OWIX, com no podria ser d'altra manera, han estat des del principi presents i aportant des de les seues vessants personals i artístiques en aquest projecte viu i en evolució que és el Sarau Improvisat. La gent d'OWIX són persones que sempre han sabut adaptar-se perfectament al context del sarau amb eixe caràcter tan bonic, obert i integrador que tenen. La música d'OWIX, des de sempre, també beu d'aquesta recerca i reinvençió de la tradició a la seua manera singular. Enguany el sarau, en la seua novena edició (9.2) i per primera volta, ha estat precedit per una residència artística amb un treball de recerca al voltant de la dona i el gènere en la tradició musical. Llarga vida al Sarau i llarga vida en col.laboració amb la família OWIX!

Els Saraus d'Euge són sinònim de creativitat musical i personal. Des d'improvisar música tradicional amb instrumentistes del jazz a barrejar una "txalaparta" portada del País Basc amb la dolçaina, i sempre de manera festiva i cooperativa, com la personalitat d'Euge.

7.10 OWIX AL "CAMINO DE SANTIAGO"

L'amic **Vicent Arques Cortés**, alcalde de l'Alfàs del Pi des del 2007 i diputat en corts, té el ritual de fer el "Camí de Santiago" amb la samarreta d'OWIX. I això és un honor per al grup, que invoquem "*Bruxas e Meigas*" perquè tinga bon viatge. Les bruixes d'OWIX volen pel cel sense que ningú les puga veure i als que es porten bé, com l'amic Vicent, els donen bona sort.

7.11 EL LOCAL D'ASSAIG D'OWIX

Mereix una menció. El local es trobava als baixos de la Biblioteca. L'Ajuntament el va cedir a OWIX el 1994 i vam estar fins al 2012. Un lloc insalubre i a més sense bany, si t'entrava un apretonet, ja calia que tingueres bones cametes. Ho vam omplir de cartrons d'ous, catifes i fibra de vidre –d'ahí les asmes i al·lèrgies

que seguim patint-. Molt d'espai i no molestàvem ningú. Solíem assajar divendres a la nit abans dels concerts. De vegades acudien amics i es creava un ambient molt especial. Xarràvem més que tocàvem, cosa molt habitual als grups amateurs. Als inicis, una nit va vindre **Toni Ferri** i va escriure en terra: *Cal que neixin flors a cada instant*. El detall em va semblar preciós. Toni és un inquiet cultural. Ens va fer els primers videoclips, edició de discos (Reclam) i molts favors. Va editar el disc *Europ-eu!* d'**Al Tall**, basat en música tradicional de Callosa.

7.12 OWIX ALS LLIBRES DE TEXT DE L'ESO

Un dia **Neus Saval** va vindre amb un llibre a l'assaig, tota desvanida:

— *Mireu què m'he trobat hui a classe!*

Ens va ensenyar el llibre de valencià de 2n d'ESO on havia un comentari de text d'OWIX. Era una entrevista que ens va fer **Núria Cadenes** al setmanari *El Temps* al 2001. El títol era: *País Valencià és una expressió proscrita*.

Al 2006, la **Colla El Pinyol** edita *Dolçaina i Tabalet: música i tradició a Callosa d'en Sarrià*, un llibre que recull les tonades tradicionals de Callosa. Entre estes estan el *Ball dels Nanos* i el *Ball Moro*. Balls importantíssims i peculiars que cal preservar pel seu valor històric a la festa de Callosa. Parlant amb **Ivan Gregori** (coautor del llibre en companyia d'**Eliseu Garcia** i **Jordi Ronda**) li vaig comentar (al 2006) que al Ball Moro es repetia dos vegades el *Vals de les Pastorettes* i que jo com un somni, recordava que hi havia una altra melodia. Però després de parlar amb la gent que sabia del *Ball Moro*; **José Calvo Portugal**, **el Canyero**, **Paco Calvo Canterer** (qui va transcriure els balls) i també amb amics músics dels inicis de la banda, la melodia que jo els cantava, no els sonava a ningú. Recorde la primera volta que la cante a José Portugal i em diu: *això no és del Ball Moro*. Així que Ivan Gregori em va dir: *Ximo posa eixa valsa tan guapeta al llibre i ja aclarirem d'on ha eixit*.

Este estiu, en una festa Estellés a la Nucia, vaig tirar mà del disc dur on tinc les partitures i vaig veure *Assumiràs la veu d'un poble* i la meua sorpresa és que en escoltar-la, resulta que és la mateixa melodia que la *Valsa del Ball Moro*. Desconcertat, baixee a l'estudi i comence a remenar per discos durs antics i no trobava res, fins que entre en un magatzem on tinc una gravadora de 4 pistes de finals dels 80 i trobe diverses cintes on posava; Portugal 1, Portugal 2... i en una altra posava *Valsa per al Ball Moro*. El motiu d'estes gravacions és que **José Portugal** i **Enrique Ronda Felis** eixien tots els anys en una carrossa especial que fabricava José a la fusteria i entre els dos muntaven un xou espectacular en l'Entrà mora. Durant 3 o 4 anys, José em va demanar que li fera musiqueta "mora especial" per a l'entrà. Muntàvem un equip de megafonia i allí sonaven les curiositats més grans d'este món. Com música

7.13 LA VALSA DEL BALL MORO (LA DELS FANALETES)

José Calvo Portugal manant el ball dels fanalets del Ball Moro

per a films, un any em demanava musiqueta perquè una serp isquera d'un cabàs, un altre any volien ballar la *Dansa del ventre* amb molt de ritme, a la qual cosa jo agafava darboukes, bongos, flautes i, au!, dansa del ventre avant... Era d'allò més esperat i celebrat de l'Entrà mora. Simpàtic i divertit a morir. Malauradament, no crec que hui deixaren eixir a José Calvo Portugal i a Enrique Felis a l'Entrà. Per a mi eren FESTERS 100% amb tot el sentit etimològic de la paraula; combinaven diversió i alegria de manera teatralitzada, sempre cuidant la decoració, els efectes especials i la música. De vegades insistisc als meus amics que no és el mateix festa que espectacularitat; que és el que darrerament es persegueix a les entrades de Callosa. Teníem una Entrà autèntica a més no poder i ara és com la resta de pobles; espectacularitat reglada, acartonada i a força de copiar (i de rascar-se la

butxaca). Mil voltes més preferisc la creativitat d'aquells festers callosins que feien divertiment per a la resta.

Tornant a la Valsa, recorde la primera vegada que la van tocar en un Ball Moro, i Portugal comentar-me que li havia agradat molt. Ja més endavant, en recuperar els fanalets, fet que li encantava, em deia: *Ximo eixa valseta ara és la que més m'agrada del Ball Moro*. Com podreu imaginar-vos, jo desvanit.

A la fi, la qüestió és que la Valsa (dels fanalets) la vaig escriure per un d'aquells divertiments de Portugal i Felis i ha acabat integrada al Ball Moro, i quan la ballen amb les llumetes crea una màgia especial.

Vaja esta troballa en memòria d'aquells festers creatius: José Calvo Portugal i Enrique Felis... i també al fundador de la Banda de Callosa que va transcriure els Balls moro i cristià Francisco Calvo Mas.

La Gran Babylon naix com un divertiment al marge d'OWIX i per destacar a **Rafa Saval** que cantava versions entre amics. Rafa Saval era el frontman i d'OWIX l'acompanyàvem als inicis, **Tòfol, Sam** i jo. En OWIX tot era en valencià i la idea d'una Gran Babylon amb versions variades en altres llengües, i molts col·laboradors, era divertida. Rafa cantava versions de **Fito, Estopa** o l'himne tan encertat de la Babylon *Jo vull ser com tu*, del Rei Lleó. L'estrena va ser a l'Andragó, al primer tardeo que es va fer a Callosa un 24 de desembre de 2004.

El repertori que OWIX triàrem era esperpèntic, des de **Beatles** a **Manu Chao**, passant per **Antonio Machín, Radiohead, Bob Marley, Mike Oldfield...**, un mix destrellat. La Babylon creix al temps que Rafa Saval ho fa com a artista. En deixar-ho els d'OWIX, Rafa va crear un espectacle divertit i d'èxit que els porta a fer barbaritats de bolos. **Jaume Power, Robert Asensio, Andrés Juan Arbona** i Rafa Saval al capdavant han sigut la formació més estable. Este 2024 van complir 20 anys. Llarga vida a La Gran Babylon.

7.14 OWIX I ALTRES GRUPS

Soca en Arrel és un grup del qual cal estar orgullosos a Callosa. Graven al Corral *Sendes Velles*, un disc al qual tinc especial estima per ser arqueologia musical autòctona i per les persones que el crearen: **Francisco Pérez Lapera** (mestre de guitarra), **Cristina i Esther Tolosa, Cristina Berenguer** i "la veu" **Gerard Terrafort**. També van participar al disc **Paco Bessó i Toni Ferri** amb col·laboració especial de **Ximo Berenguer** (pare de Cris B.), **Càndida Blasco** (mare d'Esther i Cris Tolosa), **Dora Cano** i **Ximo Guardiola** (els meus pares).

Pas de Quatre (música tradicional) és el projecte de les cantants d'OWIX **Marieta Soler, Inma Ortuño i Raimon Galiana**. Han compilat cançons tradicionals d'Altea i han participat a molts festivals de música d'arrel com al Berenaret de Gata o al Cant

al Ras de Massalfassar organitzat per **Josep Vicent Frechina** (erudit de la música en valencià). Pas de Quatre han organitzat a Altea el Cant a la Serena, festival de música tradicional valenciana. Van participar a la Festa OWIX 30 anys.

InSemiNació: Graven al Corral al 2007 el disc *Nàixer*; cançons potents i compromeses. Gent molt bonica, bons records. De la fusió de **Gatxull** i **InSemiNació** naix **Komfusió**. Tots els components d'**InSemiNació** van tocar/ajudar en la producció de l'*OWIX 15 anys*. **InSemiNació** són: **Vicent Valls** (veu), **Jaume Power** (bateria), **Lluis Pérez Solbes** (dolçaina i veu), **Sergi Berenguer** (guitarra), **Pere Llorenç** (guitarra), **Kevin L. Adkinson** (teclats), **Dani Squiteri** (baix) i **Joan Saldanya** (saxo). Vint anys després han renascut a la Festa OWIX 30 anys.

The poble i Gotescauen van ser intents de grups a Callosa.

Gotescauen eren: **Mar Marzo** (veu i bateria), **Juana Mari Vaquer** (guitarra), **Esther Tolosa** (guitarra) i **Merxe Ponsoda** (baix). Tot dones amb nivell musical. OWIX els vam deixar instruments i el local. Van gravar la cançó *Sigues tu mateix* que l'han tornat a tocar 20 anys després a la festa OWIX 30 anys, en memòria de Merxe que va faltar molt jove. **Pep Marzo** (pare de Mar) em va restaurar la meua primera guitarra elèctrica de color rosa.

The Poble érem: **Juan Antonio Guardiola** (guitarra i veu), **Sescu Arilla** (baix), **Ezequiel Galiana** (bateria) i jo mateix (guitarra i veu). Malauradament Juan Antonio i Sescu van faltar molt joves. De Juan Antonio tinc dos o tres cançons gravades en estudi. Tenia facilitat i molt bon gust per escriure. La cançó *Descansar* (*Rareses* 2024), està dedicada a Sescu Arilla.

Els components originals de la Gran Babylon

Fàtima Fuster i Clara Saval

(violinistes) són clars exemples d'èxit que a partir de la música clàssica creixen per convertir-se en quelcom autèntic i creatiu.

Fàtima Fuster: A més de ser historiadora, arqueòloga i mestra de música, és alumna avantatjada de **Hiro Kurosaki**, referent al món del violí barroc. Fàtima ha aconseguit crear un espai vital musical tan complet i original com creatiu. Així, es pot permetre diversificar la seua maestria musical interpretant el violí a l'Orquestra Barroca del RCSM Madrid o al seu projecte L'Stampa (violí barroc), i paral·lelament crear-se un alter ego, **Bendita Calamidad** on acaba de gravar el seu primer disc amb cançons pròpies bellíssimes.

Clara Saval: És un altre cas de diversificació creativa que beu del violí clàssic, per al seu cas, electrificar-lo per crear un concepte-espectacle novedós, valent i alhora comercial. Interpreta cançons d'èxit, acompanyades per bases programades (les primeres van ser creades al Corral). Hui en dia Clara té un èxit grandíssim a les xarxes socials que l'ha portada a tocar a l'estranger. Acostar el violí a un públic més majoritari és el gran èxit aconseguit per Clara.

Spatikaufens és un grup multicultural afincat a Berlín que van gravar el single *Lorenzo al Corral*. La peculiaritat del grup és que la violinista és **Neus Saval** (violí a OWIX). També van enregistrar un videoclip al mateix Corral i van tocar al restaurant Ca Toni d'Altea la Vella i al Sarao d'Euge.

Els Vikingos eren: **Francisco Pérez Lapera** (guitarra), **Quique Arilla** (baix), **Rafel Picó** "del Mesón" (bateria) i **Vicent Boronat** "Tissa" (veu). Rock pioner a Callosa (anys 70) amb un alt nivell a les guitarres, per a l'època. Francisco Pérez Lapera acaba sent professor de guitarra i director de moltes agrupacions musicals a la comarca. Van tocar per hotels de Benidorm, a Callosa i a Ca Pinet a Tàrbena, on Pinet els va dir en acabar: — *El de la barra (portava la furgoneta) s'ha begut el jornal de tots.*

Amb Bendita Calamidad (Fàtima Fuster), 2025

Al llibre *Històries del nostre poble* (2017), coordinat per **Vicent Galiana** i **Emilio Marín**, vaig col·laborar amb l'article *La Música a Callosa d'en Sarrià* en què parle de grups callosins entre 1930-2000. Des de les orquestres de ball com: **Els negrets**, **Iowa**, **ABC**, **La ChicMar** passant per **Los Látigos**, **Los Cardos** i **Vikingos** fins a **Código Gris** i **OWIX**.

El grup Soca en Arrel en una actuació a la plaça de Callosa

Amb InSemiNació en la festa OWIX 30 Anys

Fa uns anys va estar “de moda” l'SGAE per casos com el de *Paquito el Chocolatero* de **Pasqual Falcó**, en què hi havia interessos econòmics. Anys després unes harpies “de Alicante” volien traure profit econòmic de *La Manta al Coll* i ens van posar una demanda a **Els Pavesos** i a OWIX.

Les dos harpies deien que son pare havia registrat en l'SGAE un paperet amb *La Manta al Coll*. I com que la norma de l'SGAE és que la persona que primer registra una cançó, és seua, les harpies van veure el cel obert. L'SGAE, que és un altre lladre, prefereix que una cançó pague/cobre a uns i a altres, sempre s'emporten alguna molla.

Les profitoses van preguntar qui havia registrat *La Manta*. A ningú bé del cap, se li ocorre registrar una cançó tradicional. Les harpies ens van denunciar pels arranjaments que vam registrar (que obliga l'SGAE). Volien que tornàrem els “milions d'euros” que perversament, imaginaven, ens havíem repartit Els Pavesos i OWIX per *La Manta al Coll*. Pobretes.

Què dius, l'SGAE no ens hauria de defensar a nosaltres, que som autors i en este cas Els Pavesos que la van popularitzar i divulgar? No. L'SGAE defén als qui volen traure'n profit. Per què serà?

Davant la denúncia, l'SGAE de València va proposar un acte de conciliació per tal de no aplegar a tribunals. El mediador va ser **Víctor Manuel**. Els demandats **Jordi Reig** (musicòleg **Al Tall** i **Els Pavesos**), i jo mateix per OWIX. Com que les harpies portaven advocat; per a la defensa d'OWIX va vindre **Antonella** que és llicenciada en dret.

La situació va ser molt trista. **Joan Moleon** ànima d'Els Pavesos acabava de faltar (desembre de 2009) i Jordi Reig amic íntim de Monle no estava per a xorrades. Jordi Reig és professor de Musicologia al Conservatori de València i un referent en la música tradicional. Sent director musical d'Els

7.15 LA MANTA AL COLL AFFAIRE

Pavesos va fer l'arranjament de *La Manta al Coll* que tot el món coneix.

El moment més ridícul de l'acte de “conciliació” és quan les harpies (que no sabien solfeig) trauen un paperet amb notes musicals que en absolut tenia res a veure amb *La Manta al Coll*, escrit malament i davant un erudit com Jordi Reig. Ho va revisar el famós Víctor Manuel, que coneixia la cançó, la d'Els Pavesos, clar.

Recorde alçar la veu davant les harpies: *hauríeu d'agenollar-vos davant Monleon i Els Pavesos*. La partitura estava malament i Víctor Manuel entre l'espasa i la paret, callava. Tot era: *Lo mejor es que lleguéis a un acuerdo*. El fet hauria de ser dignificar Els Pavesos i tots els recuperadors de música tradicional.

Com són d'injustes tantes normes, el paperet li valia a l'SGAE, com quan més interessos hi haja pel mig, més cullerada poden pegar. Després no volen tindre mala fama.

La meua indignació creixia. L'educació de Jordi Reig em va frenar. Víctor Manuel i Jordi Reig es coneixien i van parlar de la mort de Joan Monleon. Casualitats de la vida, **Ovidio López** que va produir el primer disc d'OWIX és el guitarrista de Víctor Manuel. Tot i això, Víctor Manuel estava per no posar llenya al foc, i defensar els interessos de l'SGAE, la qual existix per cobrar drets d'autor al poble i repartir molletes als autors. Jordi Reig feia cara de circumstàncies, volent dir, què fem ací? Per no dir la ridícula de les harpies fent-li la pamplina a Víctor Manuel: *Tenemos todos tus discos, te admiramos, cástate conmigo...*

L'actitud mercantilista de l'SGAE no té nom. Ja que s'haguera pogut tancar l'affaire comprovant que allò, no era *La Manta al Coll* i que collons!, la música tradicional està al marge dels interessos particulars.

A la fi, una opció que ens van donar era reanomenar les nostres versions. Nosaltres li vam posar *La Manta'l Coll* d'OWIX. És un esperpent vergonyós que una de les cançons més populars al País Valencià siga propietat de dos harpies, les quals quan sone *La Manta al Coll* (que van popularitzar Els Pavesos) cobraran drets d'autor.

Lligant amb els drets d'autor, a Callosa vam tenir un conflicte semblant amb les toques de dolçaina. Fins i tot es parlava de demanar-li permís a tal persona per tocar cançons tradicionals... mediocritat i afany de diners.

Mon pare, **Ximo Guardiola** m'ha contat que quan pujaven de Callosa a Cocentaina (a peu), tocaven les danses de Callosa allí i les d'allí les portaven al poble. La qual cosa significa que les danses eren comuns a tots els pobles i anaven influenciant-se unes d'altres.

El llibre *Dolçaina i Tabalet: música i tradició a Callosa d'en Sarrià* d'**Eliseu Garcia, Ivan Gregori i Jordi Ronda** detalla la tradició a Callosa.

Són melodies ancestrals transmises de boca en boca. La cultura dels pobles, no és propietat de ningú, perquè no sabem d'on venen i orgullosos n'hauríem d'estar. Les societats malaltes ho han convertit tot en negoci. No haurien d'existir els drets d'autor. Ja hi ha molts corrents (cultura lliure) que ho desmunten. Per poder entendre el despropòsit viscut en l'SGAE, un exemple: *La Tarara* va ser escrita en partitura per **Federico García Lorca** el 1931. A ningú se li ocorre dir que *La Tarara* és de Lorca, ja que està més que acreditat que és una cançó tradicional.

8

EL DISSENY A OWIX

El disseny a OWIX dels CD, logos, cartells... ha sigut un treball conjunt d'Antonella Llorens i Joan-Ives Pasqual.

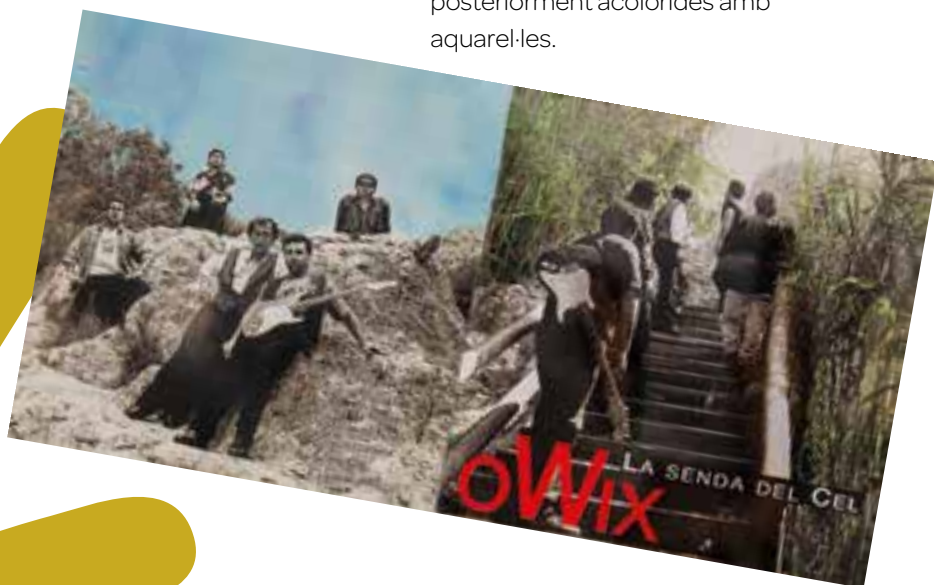
Joan-Ives Pasqual és un contrastat dissenyador i artista callosí. Ha exposat la seua obra pictòrica en diferents exposicions i el seu treball com a dissenyador gràfic l'ha portat a editar llibres, cartells, calendaris i, en el cas d'OWIX, tindre el privilegi de plasmar les seues obres als nostres discos. El cas de *Salut!* i *Bruixes* són art i documentació al servei del disc.

Antonella Llorens té talent natural per al dibuix i les arts. De seguida visualitza la música del disc per plasmar la idea de la portada i el contingut. Moltes portades les ha pintades amb aquarel·les, per crear textures que després han sigut digitalitzades per Joan-Ives.

Del treball conjunt d'Antonella i Joan-Ives naix el disseny de les portades, llibrets i també este llibre d'OWIX.

8.1 LA SENDA DEL CEL (1994)

El disseny va ser de Joan-Ives. Amb fotos de **Salvador Fotògraf** a Algar. Les fotos de portada i contraportada estan fetes a l'escala de pujada al toll Blau d'Algar, on apareixem els membres d'OWIX d'esquena (en la portada) i de cara (en la contra), i es tracta d'imatges en blanc i negre posteriorment acolorides amb aquarel·les.

8.2 AL PAÍS VALENCIÀ (2001)

La portada la va dibuixar Antonella Llorens a mà amb aquarel·la. Un relat gràfic en forma de còmic mostra un llaurador treballant per la seua terra (formant la senyera) i una tempesta d'aigua blava ho inunda tot. En la darrera vinyeta el llaurador aconsegueix salvar-se. La maquetació la va fer Joan-Ives i les fotos de l'interior Salvador Fotògraf.

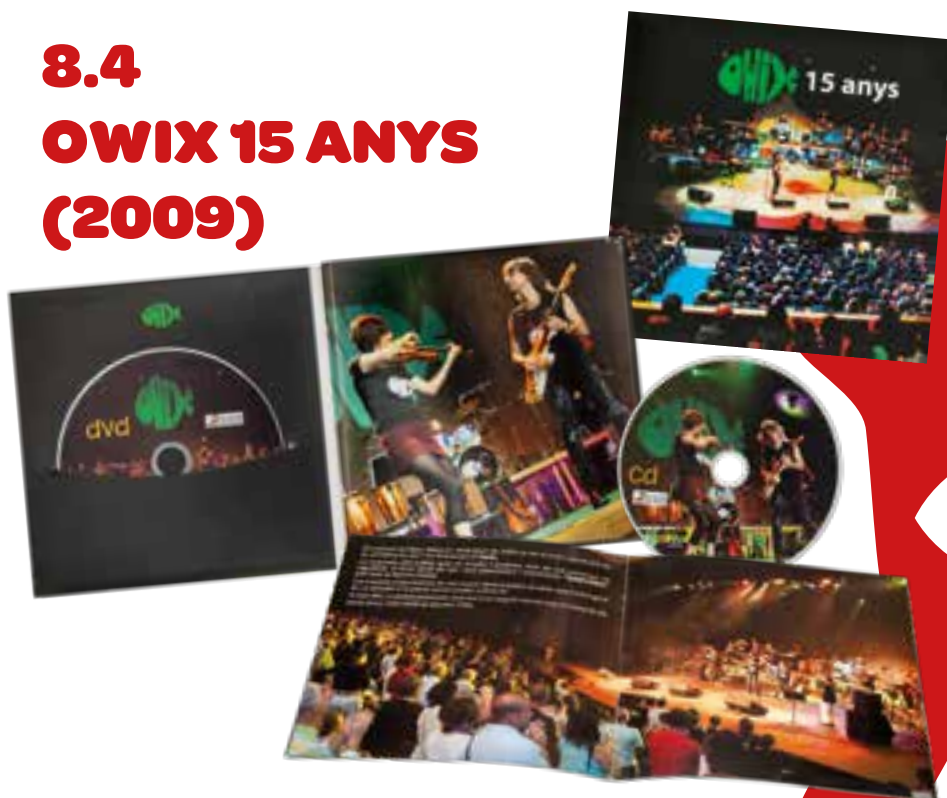

8.3 BULLIRÀ EL MAR (2006)

En este disc Antonella va dissenyar el que ha quedat com el logo d'OWIX, en forma de peix amb la O com a cap i la X com a cua. Va ser la portada del disc *Bullirà el mar*. El fotògraf de l'Alfàs **Toni Elvar** ens va fer un reportatge molt divertit, a la plaça del Llaurador, per promocionar el disc.

8.4 OWIX 15 ANYS (2009)

Es va pensar un disseny molt fotogràfic per agrair als músics la participació a l'any *SimfOWIX*. Des de la portada (foto del Palau i el grup amb el públic) fins l'interior amb moltíssimes fotos del concert.

El format del DVD donava per posar fotos lluidores amb moltes pàgines al llibret. La fotografia va ser de **Diego Coello** (Altea), també la de la portada. A més va fer fotos aquell dia **Xelo Sánchez**. I als collages del llibret apareixen fotos de tota la gent que al llarg de 15 anys ens havia fotografiat. A la portada OWIX ja apareix amb el logo creat per Antonella i la maquetatció del DVD/llibret va ser de QC Creatius (on treballava Joan-Ives Pasqual).

Este disseny és en si una obra d'art conceptual al servei del disc. Antonella Llorens i Joan-Ives Paqual van fer un treball espectacular. Antonella va idear els dos pitxers de cervesa brindant i Joan-Ives va crear dotze dibuixos que simbolitzaven el sentit de cada cançó. El fil conductor són les mans (seguint la idea de la portada). Un dibuix amb una mà que contextualitza cada cançó. Així *Mort al mediterrani* és una mà que demana ajuda o *La Comilona* una mà agafant un porró de vi.

Amàlia Garrigós va referenciar el disc *Salut!* al seu podcast dedicat al disseny dels discos (podcast premiat al 2023).

8.5 SALUT! (2019)

8.6 BRUIXES (2021)

Un altre disseny del qual OWIX estem molt orgullosos és el disc *Bruixes*, editat per **Maldito Records**.

Antonella i Joan-Ives van crear un concepte global al voltant de les dones. Bruixes "bones" i deesses protohistòriques. Iconografia al voltant de la maternitat i la salut oposant-se als processos inquisitorials de les religions.

La idea de la portada va ser d'Antonella, a partir d'una foto d'**Alba Soler** (feta a **Aixa Guardiola**). La imatge es veu completa en desplegar la portada i la contraportada. Joan-Ives a més de documentar-se sobre deesses ancestrals, va incrustar dissenys de **Nina Paley** que havíem fet servir en videoclips. Joan-Ives també va fotografiar (a Altea) les bruixes d'OWIX que apareixen al llibret.

8.7 RARESES 1994-2024

La idea de la portada torna a ser d'Antonella Llorens que fa servir la foto d'un gos panxa per amunt, creant una visió rara que lliga amb el sentit del disc on es mostren les rareses d'OWIX al llarg de 30 anys. El títol del disc *Rareses 1994-2004* recorda un segell dels que posava la censura. La maquetació és de Joan-Ives Pasqual.

8.8 OWIX, LES VERSIONS 1994-2024

Com en *Rareses*, la idea de la portada és d'Antonella, i com que el que trobem és un seguit de cançons versionades, apareix una imatge de Pau, a manera d'*alter ego* de Ximo. És d'una estètica pop que recorda algunes obres d'Andy Warhol amb colors llampants com les versions que interpretem.

9

EL CORRAL DEL BURRO PRODUCCIONS

L'ESTUDI DE GRAVACIÓ D'OWIX

Al Corral gravem sols OWIX i amics. És un privilegi tindre un estudi de gravació, on es pot reflexionar sobre la gravació, sense presses. Tindre l'estudi ens ha permès a OWIX autoeditar-nos, experimentar i ser creatius fins a extrems.

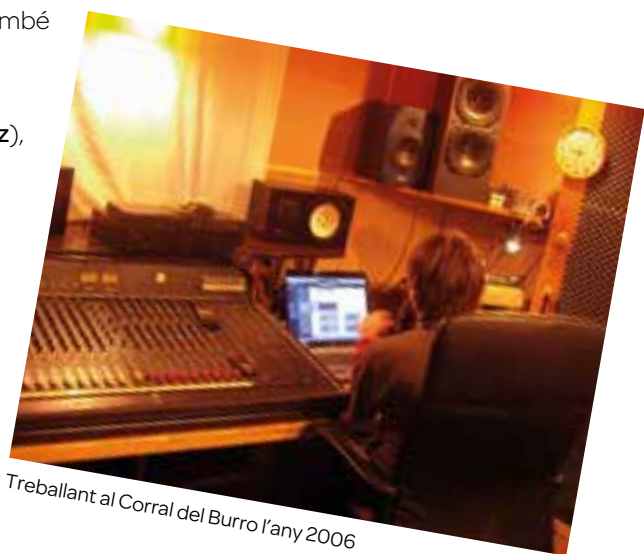
L'estudi està a Callosa (al corral de ma casa on hi havia un "burro"). Ara segueix havent-hi un burro (el que subscriu) que també és prou animal. L'estudi va ser creat per necessitat econòmica. Quan OWIX començarem a gravar un disc valia tant com comprar-te un cotxe... milions de pessetes. Allà on gravàvem, prenia nota i anava comprant de segona mà, amb permís d'**Antonella**. La taula de mesclades venia de València on feien doblatge per a Canal 9 i abans havia estat en la BBC de Londres on deien que havien gravat **Bowie, The Police...** ves a saber. També vam estar a **Gárate (Kaki Arcarazo, Kortatu)** i a **Music-Lan (Josep Solé i Joan Trayter)** on tenen una Neve propietat de **Quimi Portet**.

Més endavant, Antonella i jo vam anar a Manacor a per un micròfon Neumann. **Calma Estudis** estava als àtics d'un edifici (gens habitual), on el seu propietari **Josep Umbria** tenia sessió de gravació amb el cantautor escocès **Donovan**. I també hem intercanviat material amb **Tigruss Studis (de Pep Gomar)**, **Dowbletronics (de Jesús Gómez)**, **Pacoloco** a Cadis.

Al Corral del Burro s'han gravat vora trenta discos. Nou d'OWIX, deu de **Lluís El Sifoner**, dos de **Benantzi Bilbao**, i altres de **Musicants, InSemiNació, Soca en Arrel**, i sis CD inèdits d'OWIX (l'Acústic 2011, Orgue 2011, Banda 2011, Tasca 2012, Palau Ducal 2012 i Estellés 2015). Centenars de produccions al llarg de 30 anys; videoclips/videolyrics, discos compartits, documentals, bandes sonores per a documentals i per a cinema, singles, campanyes solidàries, directes per a ràdios, entrevistes, gravacions d'orquestrades, de bandes, concerts

Així i tot, ma mare a dia de hui encara s'estranya: — *Però què fas allí...?* referint-se a l'estudi...
I mira que l'he portada a gravar!

Treballant al Corral del Burro l'any 2006

9.1 DISCOGRAFIA I AUDIOVISUALS D'OWIX

Discs

- **Tirant de Rock** (1994). Duplival/ACPV. Compartit amb **Obrint Pas, Anselmos i Jam-Ones**. Produït per **Joan Bibiloni, Fermí Larrondo i Graham Foster** als Estudis "La Lluna" de Puçol. Tècnic de so **Aitor Duñabeitia**.
- **La Senda del Cel** (1994). Produït per **Ovidio López**. Gravats a Estudis Hollywood d'**Arturo Bernabeu** de Benidorm. Col.laboren **Javi Serra, Miquel Moya, Tano Lorenzo, Saoro Guardiola i Fran Samblás**.
- **Al País Valencià** (2002). Produït per **Ximo Guardiola (XG), Roberflash (Onelia Gallas Studis d'Elx i El Corral del Burro)**. Col.laboren: **Josep Bataller, Ivan Mestre, Juansa Berenguer, Mabel Berenguer i José Luis Galiana**.
- **Bullirà el mar** (2006). Produït per **XG** al Corral i mesclat per **Jordi Solé (Music-Lan Studis de Girona)**.
- **OWIX 15 anys** (2009). Produït per **XG**. CD i DVD gravat en directe al Palau Altea.
- **Salut!** (2019). Produït per **XG** al Corral. Col.laboren **Manolo Miralles, Jaume Power, Josep Puigcerver, Abel Garcia, Eduard Navarro, Benantzi Bilbao, Miguel Á. López, Blanca Moraza, Vicent P. Zaragoza, Josep M. Berenguer, Toni Fort i Juansa Berenguer**.
- **Bruixes** (2021). Maldito Records. Produït per **XG i Paco Trinidad** al Corral. Mastering en **Sergio Hen's House Studios**.
- **Rareses** (1994-2024). Produït per **XG** al Corral del Burro.
- **OWIX, les versions** (2024). Produït per **XG** al Corral del Burro.

Documentals

- **OWIX 15 anys** (2010)
de Ximo Guardiola
- **Bruixes** (2021) de Ximo Guardiola

Videoclips

- **La Manta'l Coll** (1995). De Toni Ferri Vercher. Gravat a Callosa a la plaça del Convent.
- **Tarantela** (2001). De Toni Ferri Vercher. Gravat a Callosa a la plaça del Convent.
- **Carpe Diem** (2002). De Toni Ferri Solbes. Gravat a la Tasca l'Albarda de Polop.
- **Brut 36** (2006). De Samuel Sebastian. Gravat a l'Aixarà i al Calvari de Callosa d'en Sarrià.
- Cd/Dvd en directe **OWIX 15 anys** (2009). Muntatge de Ximo Guardiola. Gravat i filmat al Palau Altea.
- **Callosa S.O.S** (2011). De Marc Martí (Filmat en 8mm) a la Tasca l'Albarda de Polop.
- **Mort al Mediterrani** (2020). De Jaume Soriano Sivera i Marta Asensi. Gravat a la platja de l'Albir.
- **Fugint de la Santa Inquisició** (2021). De Lina Paley. Muntatge de Ximo Guardiola.
- **Hanna** (2021). Imatges i animacions de Lina Paley. Muntatge de Ximo Guardiola.
- **Estranyes** (2021). Imatges i animacions de Lina Paley. Muntatge de Ximo Guardiola.
- **Salut!** (2021). De Jacin Marín. Gravat a Ca Pinet a Alcalalí. Muntatge de Ximo Guardiola.
- **Rebel·lar-te** (2023). Gravat al Corral i imatges de directes. Muntatge de Ximo Guardiola.

Editant vídeo l'any 2009

Brindant al Corral del Burro

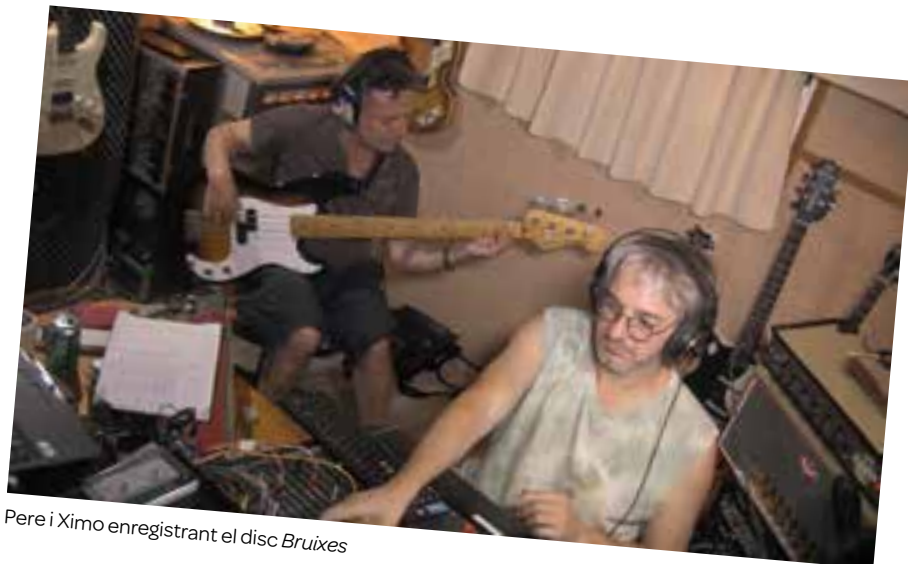

Selecció de vídeos de directes enregistrats i videolýrics

- **OWIX al Tirant de Rock** 1994, imatges de Paco Cardona. Sant Vicent.
- **La Manta'l Coll d'OWIX**, Xarlestó.
- **Males Llengües** al Palau Altea 2009.
- **Lliure** en acústic. Mix auditoris de la comarca 2011.
- **OWIX en directe 2010**, complet. Nits a l'Aigüera per Eduard Torres.
- **OWIX en directe** a la Tasca de Polop 2012 per Marc Martí.
- **Muixeranga d'OWIX**. OWIX i Banda Primitiva 2011.
- **Somni**. OWIX per l'Orgue de Callosa 2011 per Eduard Torres.
- **Karpanta-Folk**. Acampada, Escudella, el Tro, la Vila, la Tasca.
- **Si no m'acompanyes tu**. Nyespro-Rock 2019 per Marc Martí.
- **Al País Valencià**, videolýric per Peptono 2012.
- **Al País Valencià**, videolýric per Eduard Torres 2012. Prim. valenciana.
- **Les Faules i Marc Chagall**, videolýric. Del DVD OWIX 15 anys.
- **Guerra a la vista i C. Chaplin**, videolýric. Del DVD OWIX 15 anys.
- **Recordant els estels**, videolýric. El Castell de Guadalest per Ventpluig.
- **Història d'un mariner**, videolýric. Fotos de Patty i Carles Stratton.
- **Filla de Satan**, videolýric. Directe des d'Orxeta per Jaume S. Sivera.
- **Pluja de tardor**, videolýric. Filmat en 8 mm per Samuel Sebastián.
- **Callosa S.O.S**, videolýric, 2022 (en acústic) de Ximo Guardiola.
- **Xarlestó**, videolýric. IES Callosa per Espiaonaer, 2012.
- **Les Faules**, videoballet. Festival Internacional de Danses a Veneçuela 2013 de Ximo Guardiola.

Bandes sonores, films i televisió

- **Rere les passes del Rei Jaume I**, d'Eduard Torres (2008).
- **Parlem del 3 d'abril**, d'Eduard Torres (2009).
- **Els xiquets no volen la guerra**, d'Eduard Torres (2009).
- **La ruta dels clàssics**, d'Esperança Costa (2010).
- **Els llocs de la memòria**, d'Eduard Torres. Col·labora Maribel Llorca de la Memòria Històrica de Callosa.
- **Documental per Ajunt. de Teulada**, B.S.O. (2008) Cristina Martí, Euge Saval, Paco Pineda i Àlex Velàzquez.
- **Mur Viu**, documental. De Samuel Sebastián (2007).
- **Un poble de cançons**, documental Komfusió (2015) de Laia Mas.
- **Volveremos**, B.S.O Film de María Cristina Martínez (Perú, 2015).
- **Migrants**, documental de Jaume Soriano Sivera (2020).
- **L'Estaca himne universal**, reportatge. Vilaweb (2021).
- **La Veu del País Valencià**, campanya (2022).
- **Nydia**, reportatge (TV3) (2011).
- **Encontres**, reportatge (Canal 9) (2011).
- **Joc de Cartes**, B.S.O programa (TV3) (2024).

Pere i Ximo enregistrant el disc Bruixes

Col·laboracions en altres discs i discs compartits

- **Guerra a la Vista** a Esclat "Recopilatori Rebrot" (2003).
- **Al País Valencià** a Arran Cultura de resistència (2004).
- **Fes!** al disc de La Gira d'Escola Valenciana, any (2006).
- **Fes!** al disc dels músics i cantants en valencià (2007).
- **Estime l'Ovidi**. Versió de Komfusió al disc Retrobem els orígens (2012).
- **Simple Militant** al CD recopilatori "Canten Giné" (2013).
- **Hanna** al disc de La Gira d'Escola Valenciana (2022).
- **Cançó de Pluja** i producció de "Tinc un màneec MÉS" El Sifoner (2023).

Projecte i Exposicions

- **Primavera Musical**, exposició de David Garcia Sirvent i la Universitat d'Alacant (2021).
- **Teixim llaços des del sud del sud**. Vicent Beltran i Carles Segura. El Tempir, AVL i UA (2021).
- **Literatura i Cançons** de David Garcia Sirvent (2023)

Concerts i gravacions inèdites al Corral del Burro

- **OWIX en acústic al Palau Altea** (2011) per Sergio S. Bou.
- **OWIX, Rock a la Tasca l'Albarda de Polop** (2011) per Sergio S. Bou i Marc Martí.
- **OWIX i Banda Primitiva al Palau Altea** (2011) per Sergio S. Bou i Eduard Torres.
- **OWIX a la Presó de Villena** (2012). Requisat pels funcionaris. Sergio S. Bou i Marc Ferri.
- **OWIX al Palau Ducal de Gandia** (2012). Gravats per Marc Ferri i Eduard Torres.
- **OWIX "Melodies del Paradís"** al Corral amb Euge i Neus Saval, Darío Herraiz, Miquel Roselló i Paco Pineda.
- **OWIX i Festa Estellés a Callosa**. Es presenten sis poemes d'Estellés musicats per OWIX.

Gravant l'Orquestra de Cambra de l'AAM a la Casa de la Música

9.2 ALTRES PRODUCCIONS

Coses diverses

- **Nàixer**, disc d'InSemiNació (2008). Embrió de Komfusió.
- **Lorenzo**, single i videoclip de Spatikaufens (Berlín).
- **Sendes Velles**, disc de Soca en arrel.
- **Adsabara**, disc de Musicants, Premi Ovidi al millor disc Folk 2016. Produït per Manolo Miralles. Amb Rebeca Mut, Paco Pineda, Euge Saval, Eugeni Camacho, Àlex Velàzquez, Jordi Pastor, Àngela Llinares, Alberto, Robert Moreno i Ximo Guardiola. Col·laboren: Toni Fort, Abel García, Eduard Navarro, Miquel Morales, Pep Botifarra i Paco Bessó.
- **Ante Ruat Mundus**, disc de Benantzi Bilbao.
- **Concert per a Guitarra Elèctrica i Orquestra**, gravació, de Ximo Guardiola. Estrenat sota la direcció de Quique Montesinos i l'OCA de Callosa.
- **Gravació del Ball Moro**. Banda de Callosa dirigida per Juansa Berenguer.
- **Gravació per a "OJPA a l'Auditori de Torrevella"**. Solista Andrei Frolov.
- **Digitalització "dances de Callosa"** per a la Fonoteca Valenciana.
- **Digitalització de la música de Código Gris**.
- **Gravació Musical "Moisés" a l'església de Callosa**. Direcció Nancy Creo.
- **Gravacions per a amics**: per a Toni Ferri (espots ràdios), Clara Saval, Aaron Colston, Associació de Moros i Cristians, Darío Herraiz...

També per a Lluís Fornés, El Sifoner

- **Un documental de tres pams i mig**, documental (2016-2020) de Ximo Guardiola. Presentat a l'SGAE de València, al Festival de Cine de l'Alfàs del Pi, etc.
- **Autoestima El Sifoner, Lluna Espí i mosatros**, videoclip (2019) de Ximo Guardiola.
- **Tinc un mànec Més**, DVD, concert en directe a Espai Pedreguer (2023).
- **Molts singles** com *Mosatros som valencians* (amb Rafa Marco i Josep Miret d'Estem Atabalats)
- **Vídeos amb classes magistrals** de Filologia del Dr. Lluís Fornés.
- **FestiArt 2023**. Monogràfic envers Lluís Fornés.

Discs per a Lluís El Sifoner

- **Cançons al Riurau**, CD (2014).
- **Mestre Morell. Prometeo encadenado I**, CD (2015).
- **Mestre Morell. Prometeo encadenado II**, CD (2016).
- **El Palau de Parèmia**, CD /llibret (2017).
- **Mestre Morell. Exaltació de la barxa valenciana**, CD (2018).
- **Trenant Barxa**, CD (2019).
- **Fra Pere El Descalç**, Estrena i gravació de l'òpera. Llibret de Lluís El Sifoner (2019)
- **Tinc un mànec Més**, CD en directe (2023). Reedició del disc *Tinc un mànec de tres pams i mig* (1976). Disc més venut de la música en valencià (100.000 còpies). Van participar: Sandra Monfort, Blue Guano, Tesa, Carles i Marta Chiner, Toni de l'Hostal i Motxo de Tres fan ball, OWIX i Gerard Terrafort (Soca en Arrel), Eva Olivencia i Josep Pastor, Andrea i Àlex, Salvador Caudeli, Paqui Noguera i Jaume Costa (Tarannà Teatre), Panoràmix i Alberto Fornés.
- **Paraules en to major**, CD (2024). Amb textos d'Estellés i Anfon Ramon. Arcadi Valiente al piano.
- **SER (o no ser) VALENCIANS**, CD (2025).

Rebeca Mut i la Banda Salvatge

Més documentals produïts al Corral del Burro

• **Vicent Berenguer**

Documental (2021) de Ximo Guardiola.

• **Quinze anys de victòries**

Documental sobre el Col·lectiu per la recuperació de la Memòria Històrica a Callosa d'en Sarrià (2022) d'Euge Saval.

• **Les alqueries de Micleta i l'Algar**

Documental inèdit de Ximo Guardiola.

• **Rosa Samper; Cinema-Paradiso a Callosa**

Documental inèdit de Ximo Guardiola.

• **Dances i Teatre a Callosa**

Documental inèdit de Ximo Guardiola.

Sonoritzacions

Exemple del període d'un any, entre 2017 i 2018, de sonoritzacions. No vull imaginar al llarg de 30 anys:

• **Joan Saldanya Quartet** al Castell de Callosa, 2017.

• **Lluís El Sifoner**. Estrena de l'himne *Altea*, 2017.

• **Lluís El Sifoner** a l'Institut de Pedreguer, 2017.

• **Musicaloxa** a l'Església, 2017.

• Documental de **Lluís El Sifoner** a Callosa, 2017.

• Concert de **Wilson & Collins**, amb **Fàtima Fuster** i **Jesús Bravo**, al Bar Pere i a Tàrbena, 2018.

• Gravació de **Proemia Ensemble**, amb **Fàtima Fuster**, 2018.

• **Joan Saldanya** i **Miquel Àlvarez** a Mobles Sanal, 2018.

Altres treballs

Del Corral del Burro també han eixit estes obres de Ximo Guardiola:

• **Vicent Canyauesso**

Marxa mora, 1993.

• **Ismael** *Marxa mora*, 2001.

• **El Tro** *Marxa cristiana*, 2008.

• **Rafa Cano** *Marxa cristiana*, 2012.

• **Callosa Corsària**

Marxa cristiana, 2013.

• **Pirata i Músic** *Marxa cristiana*, 2019.

• **Al-Azrak** *Suite de danses*, 2022.

• **Pare i fill** *Marxa mora*, 2025.

Partitura de la marxa cristiana *El Tro* de l'any 2008

10

**HAN DIT
D'OWIX...**

Article a la revista Línies i Espais de Pep Saval de l'any 1994, primera ressenya sobre OWIX

Joan Carles Ortega

Sociòleg i escriptor

Els músics del macro-grup OWIX – des de fa 15 anys, de bon saber fer musical, coordinats per Ximo Guardiola – sempre sorprenen per les melodies i la qualitat simfònica dels seus treballs, incorporant ballets i improvisacions diverses i vitals.

Xavier Aliaga

Periodista al diari El País, crítica de l'OWIX 15 anys

OWIX en format simfònic, atorga múscul i espectacularitat a les cançons de Ximo Guardiola i Pere Samblás. El dvd inclou un documental sobre la història de la reivindicable banda valenciana.

Jaume Soriano Sivera

Professor a l'IES "Beatriu Fajardo" i filmmaker

Com m'agrada este tema d'OWIX, xe! La bruixeta cantant "a la llibertat li tenen por..." resumix perfectament la situació actual.

Article de Joan Carles Ortega a Canfali, any 2001

Benantzi Bilbao

Un dels més importants organistes de l'estat. Arran d'un concert d'OWIX

Siempre he estado en contra de las grabaciones y lo estaré in aeternum después del concierto de OWIX. Gràcies Ximo per colpir el meu cor de dalt a baix i per ser com eres: clar, obert i de veres. Asistir a un concierto inolvidable (OWIX) en un lugar mágico (el Calvari de Callosa d'en Sarrià), que te dediquen una pieza y además te recuerde a tu padre, pescador, músico, un hombre extraordinario. Ximo Guardiola no olvidaré jamás la noche de ayer! Un espectáculo para los sentidos. BRAVI! Eskerrik asko BIHOTZEZ. OWIX és de les millors coses que teniu a Callosa. Sempre avant! Bisca OWIX.

Vicent Beltran Calvo

Filòleg, professor a la Universitat d'Alacant, especialitzat en dialectologia

El Nyesprorock d'enguany ha estat un èxit en qualitat i públic. Enhorabona, OWIX, pel nou CD i pels 25 anys fent poble!

I després de l'Exposició Primavera Musical 2024, ens va tornar a felicitar: Gràcies per tot, Ximo i companyia. Sou i sereu sempre un referent i un orgull per als callosins.

(Per cert, Vicent Beltran ens ha fet la correcció lingüística de tots els discs).

Magda Cano González

D'Altea, al seu mur de Facebook

Feia més d'un any que no anava a un concert d'OWIX, quina passada... he anat amb una amiga que no vos havia vist mai... i ha flipat... Enhorabona OWIX.

Noelia Domènech

Fotògrafa de Sella

Quin concert més guapoo! (Auditori de la Vila). M'ha faltat pista per a ballar! OWIX genial!

Entrevista de Núria Cadenes a OWIX de l'any 2002, en la revista El Temps

Joan Borja

Professor de Filologia catalana.

Article en Alicante Plaza

L'humor és transgressor i subversiu, per això ens genera un efecte divertit, simpàtic i humorístic, la resposta reivindicativa amb què Ximo Guardiola —el genial OWIX de Callosa d'en Sarrià—, a manera d'eslògan festiu, contestava el comentari de Mariló Blasco en Facebook: «Som destrellats!»

Miquel Morales Climent

Compositor, també a Komfusió i Gatzull, al seu blog *Delícies harmòniques*

OWIX increïble!! Feia molt de temps que ningú m'impressionava així. I mira que havia sentit parlar de Ximo Guardiola (alma màter del grup). Llavis i Power m'havien donat referències magnífiques d'aquest meravellós músic i d'OWIX (Ximo en efecte mirall). L'estil és folk-fusió des del meu punt de vista, ja que entre els més de 15 que gasten, perdura el folk. Cada dia m'agraden més. Em vaig adonar que a part de ser un gran guitarrista, compositor i arreglista, Ximo és clarinetista! Sincerament feia temps que no em veia reflectit en una persona com en ell. Vaig tindre l'oportunitat de conèixer-lo personalment... La segona cosa que li vaig dir:

- Ximo!! Jo vull tocar amb tu!!
- Fet, el dia 6 de maig a la Vila.

M'ha passat uns duos de clarinet genials i difícils. Estic il·lusionat. (Miquel Morales va tocar el Duet Clarinet amb Albert Saval al Teatre Auditori de la Vila Joiosa als concerts de 2011).

Joan Tasa

Mestre de Primària i activista

A tot el grup OWIX! Gràcies per 30 anys de música i lluita compartida. Tot un atreviment en el seu moment, i ara també. Callosa deu estar orgullosa de tindre un grup de música en valencià i amb una lletra crítica. Sempre he tret pit i he anat dient per ahí que al meu poble hi ha un grup de música en valencià: OWIX. Sou molt grans!

Pepa Buforn Lloret

A Sant Roc, Altea

Anit el concert d'OWIX i Komfusió, genial! Enhorabona a tots!

Santy Arilla

Al seu mur de Facebook comentant el documental *OWIX 15 anys*

La història d'un grup que ha sigut, és i serà sempre al nostre cor. Espere que mai s'acabe OWIX. Gràcies Ximo!

Mar Mas Molines

De Tàrbena

Visca OWIX! Em va encantar! El millor concert del món! (Palau Altea 2011)

Club de Rugbi La Vila

Agrair a Ximo Guardiola del grup musical OWIX que està component un himne per al Club, el qual s'estrenarà en el partit de l'Amlin Challenge Cup contra el Shale Sharks (2011).

Amàlia Garrigós Hernández

Periodista i presentadora de ràdio i tv

OWIX grup pioner (des de 1994 fins a l'actualitat)
Gràcies Ximo Guardiola i tota la família "OWIXera" on hi ha un bon grapat de bruixes.

Vicent Pérez Zaragoza

Professor a l'IES "Beatriu Fajardo", músic i cantant.

Un autèntic luxe col·laborar amb OWIX al costat de gent tan guai!

Carles Llorca Stratton

Fotògraf i activista

Vos presente el vídeo elaborat per Ximo Guardiola, membre d'OWIX, que ha tingut l'ocurrència de considerar les fotos de Patty Stratton i algunes meues, dignes d'acompanyar la cançó "Història d'un mariner". Per a mi, melòman de sempre que he intentat ser músic i compositor sense gaire èxit, és un honor col·laborar amb un músic de veritat i de qualitat. I a més, com a fill de mariner i de poble mariner com ha sigut Benidorm i encara és la Vila Joiosa on ara visc, tota una alegria. Gràcies Ximo, OWIX i a tots els músics que els acompanyaren aquell dia per esta meravella de cançó.

Sophie Mercier

Violoncel·lista i cantant als estudis "Littlemountain"

Preciosos propósitos. Aunque no entienda bien el valenciano, lo que entendí me parece esencial y necesario. Fantástico recordar la historia a través de la música, me parece riqueza suprema.

David García Sirvent

De la Universitat d'Alacant, a l'encontre entre El Sifoner, Tesa i Ximo

Si no és poc bonic el que va passar ahir a la Primavera Musical! Tres generacions de músics valencians, història viva.

Marc Martí

Professor d'IES i filmmaker

Avui ha sigut un dia mític. Anava a Callosa d'en Sarrià a retrobar-me amb el mític Ximo Guardiola i els mífics OWIX, i al bus m'he retrobat amb el mític Jordi Sugranyes, a qui vaig conèixer fa mil anys al mític concurs "Sona 9". Tot en un bus de la mítica companyia Alsa. Bé, Alsa potser no és tan mítica...

Articles a la revista Enderrock dels anys 2006 i 2011

Ressenya sobre OWIX a Sona 9

Lluís El Sifoner / Lluís Fornés Pérez i Costa

En el disc *Tinc un màneg* MÉS (2023)

Finalment va ser Ximo Guardiola qui va posar el punt en la i. – “Per què no el (re)gravem amb veus diverses?” I això hem fet. Una faenassa per a d'ell, que també ha participat amb OWIX, ha dirigit la gravació en directe, alhora que s'enregistrava també amb vídeo, igual que tots els actes de la celebració d'El Sifoner 50 anys, 1973-2023, que ell mateix posarà a punt per a editar. Dir una faenassa és poc. Dir que és infinita la capacitat de Ximo d'interpretar, coordinar, dirigir... és tan increïble com real. I afirmar que eixes coses no es poden agrair mai prou, és tan obligatori com cert. Finalment, ací tenim la versió actual dels 12 temes més coneguts d'El Sifoner que formen part del *Tinc un màneg*, el disc en valencià més venut de tota la història. I com esperem que en la versió actual continue sent el més venut, hem decidit que l'enorme esforç de Ximo, de Tarannà Teatre -que ha produït els actes del cinquantenari- el de l'Ajuntament de Pedreguer -que ha decidit dedicar a El Sifoner el FestivArt d'enguany- i el de totes les persones participants -a les quals estic agraït immensament- que els beneficis vagen a una ONG tan necessària, efectiva i meravellosa com PAYASOSPITAL.

Lluís El Sifoner, A Benissadeví, 14 d'abril de 2023.

Hermann-Josef Müllers

Amic i activista des de La Seu d'Urgell (Pirineus)

Al segon disc d'OWIX, *Al País Valencià* (2002), la portada era d'un llaurador que en quatre vinyetes se li inundava la casa i el camp. Premonitori de la Dana mortal d'octubre de 2024. Altra cançó molt adient d'OWIX, que parla sobre els motius que han agreujat el desastre, a causa de l'urbanisme salvatge, és *Callosa S.O.S.*

Ressenya de Vicent Xavier Contrí del 2021 a la revista Saó

També han escrit sobre OWIX: Núria Cadenes, Josep Vicent Frechina, Jordi Vila, Joaquim Vilarnau, Vicent Xavier Contrí, Lluís Gendrau, Raquel López, Jordi Juan, Jordi Sugranyes, Rafel Signes Rifi, Pau Benavent, Raül Serrador, Carlos Pérez de Ziriza, Pedro Delgado...

EPÍLEG

Melòman: *subjecte fanàtic de la música, persona que sent un amor desordenat i excessiu per allò musical, dedica temps i diners a gaudir-ne.*

La definició és clavada per a OWIX. Hem dedicat esforços, diners i un amor desordenat per allò musical al llarg de 30 anys.

Heu escoltat allò de: tren que passa no torna... No es tracta de cap carrera, el camí (experiències, emocions) és l'objectiu. A nosaltres ens va passar el tren al primer OWIX, quan omplíem la plaça del Convent de Callosa. Des de 1994 fins a 1998 vam tocar molt i en festivals amb artistes de la categoria d'**Al Tall**, **Ovidi Montllor**, **Llach**... I de sobte, en 1999 ens donen per desapareguts.

Com **El Sifoner**, al 2001 vam ressuscitar i entre 2001 i 2004 vam viure l'època de més concerts.

Al 2004 (als 10 anys) ens plantegem descansar. Però al 2005 fem un concertot a un Carnestoltes multitudinari que no s'havia viscut mai a Callosa i l'any següent (2006) presentem el disc *Bullirà el mar* a un concert acomiadament d'OWIX a l'Aixarà on més de 1.000 persones van vendre.

Aquell 2006 els xicons de **L'Empelt**, s'inventen el **Festival Escudella** en què fem un concertot i tornem a la carretera: Granollers, Franja, Barcelona... amunt i avall altra volta. En 2009 ens retiràrem a l'auditori de

la Nucia, però va anar tan bé, que ens obri les portes a tots els auditoris de la comarca i acabem l'any gravant el DVD **OWIX 15 anys** al Palau Altea, més un documental.

Amb el DVD **OWIX 15 anys**, estava clar que ja n'havíem fet prou. Però la insultant fortuna et posa a prova i tenint un DVD, calia presentar-lo. Al 2010 vam fer concerts preciosos com la Presó de Villena o el Palau Ducal de Gandia i ja en 2011 vam presentar el DVD als mateixos auditoris però en acústic, i amb altres cançons. La vam tornar a encertar. El concert colofó va ser altra volta al Palau Altea, acompanyats de la **Banda Primitiva de Callosa**, i com estàvem forts, al mateix temps, fem l'extravagància de l'*OWIX per l'Orgue* tot en desembre de 2011.

El 2012, va ser frenètic però s'augurava, ara sí, la parada definitiva ja que a finals de 2012 naixen **Aixa** i **Pau Guardiola Llorens** (fills d'**Antonella** i **Ximo**).

Heu sentit això de "quan tens fills et canvia la vida"... Serà la dels altres.

Entre 2013-14, descansa OWIX (llevat dels actes de la Memòria Històrica i col·laboracions puntuals). **Euge** al 2014 se'n va a Suïssa, així i tot Euge i jo, entrem en **Musicants** i el treball passa al Corral del Burro on grave 10 discs per a El Sifoner, el de Soca en Arrel, quantitat de singles, documentals, el film Volveremos.

Al 2019 i amb l'excusa del **NyesproRock**, vam parir el disc *Salut!*, 10 anys després del DVD **OWIX 15 anys** (2009). Per què plantejar el "definitiu" darrer concert d'OWIX? Ens entraven unes rises de por. Deixar un grup que no era tal? OWIX com a eina d'expressió puntual és perfecte.

Amb el nou disc *Salut!*, ens criden de ràdios i "torna-li" a fer concerts per promocionar-lo. Al 2020 creem un concert teatralitzat per a la Trobada d'Escoles en Valencià, i d'ahí naix el disc *Bruixes*. **Enrique Gerique** de **Maldito**, edita el disc i posa a les plataformes discografia d'OWIX. Amb *Bruixes*, renaix un OWIX ple de dones vitals, estima absoluta.

Al 2021 **El Sifoner**, **Pep Lanuza** i **Ximo Romà** ens proposen fer l'òpera rock *Bruixes*, amb **Tarannà Teatre**, llibret d'El Sifoner i les cançons del disc. Però de l'òpera rock, passem a produir la reedició de *Tinc un màneg* **MÉS** d'El Sifoner.

Concert presentació del disc *Bruixes* a la vila romana de l'Albir l'any 2021

OWIX 30 anys després (2024)

Al 2024 la lògica en OWIX haguera sigut tornar a muntar un concert amb amics per arredonar l'efemèride, però ens va sorgir l'oportunitat d'escriure este llibre (gràcies a **Maite Cano d'Aviva** i a **Maribel Ferrándiz**, regidora de Cultura de l'**Ajuntament de Callosa**) i vam veure una altra oportunitat (esta per escrit) per agrair a la gent que ens heu ajudat des del 1994.

Per no deixar de banda la música, també hem fet dos discs més: *Rareses 1994-2004* i *OWIX les versions*.

30 anys després seguim fent cosetes musicals, com presentacions de discos produïts a El Sifoner (*Tinc un Màneg Més*, *Paraules en to major*, *SER (o no ser)* **VALENCIANS**) o col·laboracions amb **Estem Atabalats** (**Rafa Marco** i **Josep Miret**).

La mort de **Manolo Miralles (Al Tall / Musicants)** al 2024 ens va afectar molt. En març el COM li fem homenatge a Xàtiva, al Gran Teatre (emés per À Punt i TV3). OWIX férem *Natura SOS* en memòria seua. Euge i jo també vam cantar amb Musicants

Alataret muntat amb els obsequis dels nostres amics pel 30 aniversari d'OWIX

l'*Havanera* d'**Eliseo Parra** i **Vicent Torrent** que ens va emocionar a tots.

També va faltar al 2024 **Pinet**. Al videoclip *Salut!*, gravat a Alcanalí amb motiu del FestPinet organitzat per **Noni Pinet**, vam deixar constància del "Santuari del País Valencià" Ca Pinet.

En abril es presenta el llibre *Playa, Sol y Platillos volantes* de **Pedro Delgado** a Benidorm, en el qual col·laborem OWIX i actualment estem treballant en una història del rock a la Marina Baixa.

L'**Orquestra de Cambra de Callosa** dirigida per **Salvador Navarro**, va interpretar a Tàrbena i Callosa el *Duet Clarinet* d'OWIX sent els solistes **Juan Carlos Mira** i **Albert Saval**.

Per l'agost, convidats per Pep Lanuza i Ximo Romà, participem a *Poesia al Carrer* que tots els anys organitza la Peña la Bota de la Nucia. També recitaren poetes referenciats com **Ximo Cano** o **Rosa Zaragoza**. Dies després a Altea la Vella, OWIX interpretarem el poema de **Rifi**

Llorca *Amanèixer a Serra Bènia*, magistralment cantat per Antonella. Aquella nit, vam enfilem cap a Sella al concert de l'**U.M. l'Aurora** (dirigida

per **Miquel Morales** i **David Mas**). *La Muixeranga d'OWIX* va quedar enregistrada (**Radiobanda / Ramón Martínez**) per ser inclosa al disc *Rareses 1994-2024*.

El 10 d'agost vam fer OWIX una festa estiuenca en la qual cantaren **Bendita Calamidad (Fàtima Fuster)**, **Goteskauen**, **Soca en Arrel**, **Pas de Quatre** i **InSemiNació**. Grups germans d'OWIX. En el cas de Goteskauen, InSemiNació i Pas de Quatre (**Inma Ortuño** i **Marieta Soler**) per rememorar projectes tan preciosos, ara parats. I en el cas de Bendita Calamidad per presentar un projecte preciós de futur i èxit del qual ja està gaudint Fàtima Fuster.

En setembre per commemorar els 30 anys d'OWIX, **David G. Sirvent** (Universitat d'Alacant), Maite Cano (Aviva) i l'Ajuntament de Callosa porten l'exposició *Primavera Musical Valenciana* amb un èxit rotund.

El 9 d'octubre també el vam celebrar de manera molt especial a l'Alfàs del Pi, **Sandra Gómez i Mayte Garcia** (com sempre) ens van regalar una nit preciosa d'estima i respecte a les Escoles Velles de l'Alfàs. La mateixa diada fa 30 anys participàvem d'un concert històric a València el dia en què Ovidi Montllor rebia l'alta distinció de la Generalitat Valenciana.

El mateix octubre (per festes de Callosa) van tornar a sonar cançonetes relacionades amb OWIX. A l'Entrà cristiana, la marxa *El Tro* i a la mora, la *Suite Al-Azrak*, i al Ball Moro la *Valsa dels fanalets*.

Ja al 2025 (més de 30 anys després!) vam fer a Caixacallosa un concert solidari, per recaptar fons per a la Dana, i presentar el disc *Rareses 1994-2024*. També vam col·laborar al concert de Bendita Calamidad (Fàtima Fuster) en dues sessions memorables i exitoses. La darrera col·laboració va ser al SomSella. **Komfusió (Miquel, Jaume, Llaui, Sergi, Pere, Agustí** (aúpa Athletic), **Kiko i Alba Asensi** (grandíssima veu i persona) van tocar *Al País Valencià*. Ens vam retrobar també amb els amics **Gaspar, Paco, Bou, Àlex i Vicent de Sant-Gatxo** i vam passar una nit preciosa a Sella.

A la fi cadascun dels 30 anys passats han sigut semblats al 2024 que hem relatat. Col·laboracions, homenatges, projectes molt diversos, alguns arriscats altres gens; a la fi, compartir.

El que havia de ser i no va ser en OWIX és com la insultant fortuna al destí de *Hamlet*. Vet ací que al tornar a retronar sons de: al 2024 fem 30 anys!, ix la possibilitat d'escriure el que esteu llegint, un llibre d'anècdotes.

Al 1994 no ens consideràvem músics i vam guanyar un concurs. Al 2025 hem escrit este llibre que presentarem a algun premi, no siga cas que comencem una carrera literària! Bromes a banda, agrair el treball incansable de Maite Cano (editora i correctora d'este llibre), a Joan-Ives Pasqual pel disseny tan owixià, a **Francesc Such (Kiko de l'Alfàs)** per llegir-lo abans, a **Lluís Fornés / El Sifoner** pel pròleg tan amable i als membres d'OWIX per aportar les seues experiències.

30 anys després, la perspectiva diu que hem creat un ideari musical particular buscant un moment, un pessiguet d'emoció d'una veu que et fa cantar, un ritme per ballar o una lletra que t'identifica. Fugint de repeticions i intentant ser el més autèntics possibles. No hem assolit l'èxit del gran públic però sí la llibertat d'elegir el camí. I analitzat el fet al llarg de 30 anys, ens ha permés fer absolutament tot el que ens hem proposat i ahí no queda altra que donar les gràcies.

Per cert ens queden misteris per resoldre, com el tema OWIX / Mèxic, perquè no són poques les coincidències: *La Gira Ska-P* per Mèxic, la proposta de **Zigor de Kaos**

Etílico d'anar a Mèxic, la cançó *Skà mexicana*, la proposta de **La Quinta Estación** o el mexicà que ens salva de cremar-nos a Girona... Haurem de fer un disc de ranxeres?

A OWIX o com diu Pere "este xicotet gran grup", el concert més GRAN és allò escoltat en boca d'altres. Quan al 1994 tot el públic corejava *La Manta'l Coll*, **Elena Obratzova** la Cançoneta a l'Algar, Marieta i Mayte s'arrancaren amb *Al País Valencià* l'any 2000, quan **Dani Montiel** canta el *Xarlestó* a qualsevol sarao, **Cris Tolosa Males Llengües**, **Claudio Galiana** *Història d'un mariner*, **Jordi Sanchis Carvajal**, **Joan i Salva Ferrando Salut!** o **Joan Tasa** *La Comilona*. És també emocionant recordar **Juan José Pasqual** cantant *Història de Joglars*, o a la xaranga l'Espardenya a ritme de *Bella Estaca*, InSemiNació fa versió de *La Manta'l Coll*, Komfusió d'*Estime l'Ovidi i Al País Valencià*. **Xavi Aspenbass** ens fa pujar amb **Dakidarrria** al Feslloch, Bendita Calamidad a CaixaCallosa o veure Euge damunt la barra del Jimmy Jazz a Igualada embruixant a tots.

Fa orgullet escoltar cançons d'OWIX de sintonia a ràdios, al film *Volveremos*, al Festival Internacional de Danses de Veneçuela o al Ball Moro de festes de Callosa... tot un grapat de peripècies encaminades a intentar aplegar al coret de la nostra gent.

La música ens salvarà

Col·laboració d'OWIX en els actes del Col·lectiu per la Recuperació de la Memòria Històrica de Callosa d'en Sarrià l'any 2022

ANNEX I

NOTES BIOGRÀFIQUES

Ximo Guardiola Cano

Mestre de Primària i queferós al Corral del Burro Produccions.

Guitarra i veu a OWIX des de 1994. Membre de Musicants i Rebeca Mut entre 2012-19. Premi Ovidi al millor disc 2016 amb Musicants. Per a Lluís El Sifoner, ha gravat deu discos i un documental. Altres documentals: *Vicent Berenguer*, *Bruixes*, *OWIX 15 anys*. Bandes Sonores Originals per a M. Cristina Martínez, Eduard Torres, Samuel Sebastian...

A part de les cançons per a OWIX, també ha compost huit marxes mores i cristianes, tres suites per a guitarra elèctrica: *OWIX per l'Orgue*, *Suite per a guitarra i orquestra* i la *Suite per a dolçaines Al-Azrak*. Ha col·laborat en diverses publicacions escrites com en el llibre *Històries del nostre poble* (Galiana/Marín 2017), revista *Sarrià*, *Línies i Espais* de l'AAM, llibre de festes, etc.

Pere Samblás Such

Tècnic industrial, músic i escriptor. Baix i veu a OWIX des de 1994. Membre i compositor de Código Gris (1990). Va signar un contracte amb EMI per deu anys. Van gravar als estudis de Marc Parrot (Barcelona) i tocar amb Héroes del Silencio (1991). Al 1994 van participar al Festival de Benidorm. Autor amb José Manuel Cano Guardiola de la majoria de les cançons de Código Gris. Autor amb Ximo de les cançons d'OWIX. Actualment escriu un llibre sobre gastronomia mediterrània.

Eugènia Saval Llorca

Professora al Conservatori de Lausanne, Haute École de Musique de Ginebra i Lausanne. Professora a l'Institut Jaques Dalcroze de Suïssa. Violí i teclats a OWIX des de l'any 2000. Premi extraordinari fi de carrera de violí. Creadora de l'Ensemble Oriental a Ginebra. Participa a l'Ensemble DIWAN. Ha tocat en l'Orquestra de la Marina Alta, en l'Orquestra Simfònica d'Elx o en l'Orquestra Simfònica de Múrcia.

Ha participat en nombrosos tallers Dalcroze així com projectes d'improvisació com el de Fela Mingus. Membre de Musicants, premi Ovidi al millor disc 2016 i també va acompanyar Lluís El Sifoner.

Tòfol Pla Devesa

Informàtic i tècnic de so. Bateria, baix, guitarra i teclats d'OWIX des de l'any 2000. Percussionista a la Societat Filharmònica Alteanense i clarinetista a la Unió Musical la Nucua. Ha treballat en Autosonido Eloy, Auditori de la Mediterrània i Freecomputers, també va formar part de l'equip de producció del festival Les Nits de la Mediterrània, a Altea, sota la direcció artística de Josep Vicent. Va estar a la primera formació de La Gran Babylon en companyia de Rafa Saval, Sam i Ximo. Com a tècnic de so, va gravar el concert *OWIX per l'Orgue* (2011) i la *Suite per a guitarra elèctrica i Orquestra* (2008) de Ximo Guardiola.

Antonella Llorens Soler

Llicenciada en Dret, empleada de banca, dissenyadora i cantant.

Veu i viola a OWIX des del 2003. A més de cantar en OWIX, s'ha encarregat del disseny (juntament amb Joan-Ives Pasqual) de les portades i llibrets dels discos. Viola a l'Orquestra de Cambra de Callosa (OCA). Ha participat en discos d'*El Sifoner Cançons al Riurau*, *Homenatge al Mestre Morell*. Ha interpretat l'ària *Lascia ch'io pianga* de Haendel sota la direcció de Quique Montesinos Parra. Productora executiva del DVD *OWIX 15 anys* i persona mesuradora dels destrellats de qui escriu estes línies.

Marieta Soler

Biòloga i secretària de la Coordinadora per l'Ensenyament en Valencià de la Marina Baixa, integrada en la federació Escola Valenciana.

Veu i violoncel a OWIX des del 2006. Membre de l'Orquestra i de la Coral de la Societat Filharmònica Alteanense. Creadora del grup de música tradicional alteà Pas de Quatre amb Raimon Galiana i Inma Ortuño. Engrescadora cultural (BEA) a la Universitat d'Alacant i, des de sempre, lluitant per la llengua i el País Valencià.

Inma Ortuño

Mestra de Violí, cantant i directora de l'Orquestra de Corda de l'Escola de Música d'Altea (EsMuAltea). Veu i violí a OWIX des del 2006. Amb estudis de cant clàssic i violí, és membre de l'Orquestra i Coral de la Societat Filharmònica Alteanense. Des de 2022 amb Isa Lloret forma el Cor juvenil EsMuAltea del qual és directora. Violí a l'Orquestra de Cambra de Callosa (OCA). Crea el grup de música tradicional alteà Pas de Quatre en companyia de Raimon Galiana i Marieta Soler. Com a mestra de violí és exemple de compromís per la música i pels alumnes, un referent a la comarca.

Antonio Sanchis, Sam

Majorista de fruita i percussionista.
Percussions a OWIX des del 2005.
Fundador (tabelaier) de la primera escola de Dolçaines i Tabals creada per Paco Bessó a Callosa el 1984.
Sam, també va estar a la primera formació de La Gran Babylon amb Tòfol Pla, Ximo Guardiola i Rafa Saval.
Durant molts anys, en companyia d'Albert Saval, eren els conductors dels camions / furgonetes que transportaven l'equip d'OWIX amunt i avall de la Mediterrània.

Neus Saval Llorca

Professora de Violí i intèrpret *freelance* en nombrosos projectes internacionals.
Violí a OWIX des del 2006. Ha tocat en la Berliner Symphoniker, Orquestra de València, Ciutat d'Elx, Barroca de Mallorca o Neue Philharmonie... Compagina projectes amb orquestres i alhora amb grups de música més popular com La Rabera Eclèctica, Nomos Ensemble, Della Miles, Aquafaba o Spatikaufens (que gravaren el single *Lorenzo* al Corral el Burro el 2017)

Óscar Guiu

Director de l'escola de la Societat Musical La Lira de l'Alfàs del Pi on també és professor de Flauta, Llenguatge Musical i metodologia Fasolet-iem. Membre de la banda de la Societat Musical La Lira de l'Alfàs del Pi. Professor de Flauta i Llenguatge Musical a l'Escola de Música de la Societat Filharmònica Alteanense.
Flauta a OWIX des de l'any 2006. Membre de l'Orquestra de la SFA i de la Coral. Col·laborador a l'OCA de Callosa.

Anna Fayos Soler

Estudia a l'IES Altaia. Violí a l'Orquestra de la Societat Filharmònica Alteanense.
Veu i percussions a OWIX des del 2021. Abans de néixer ja formava part del grup, dins la panxa de sa mare (Marieta).

Albert Saval Guardiola

Músic, esportista i llaurador.
Clarinet a OWIX des del 2006.
Membre fundador de la Banda La Primitiva de Callosa el 1980. President de l'AAM de Callosa d'en Sarrià entre 2018 - 2023. Clarinetista destacat dels mestres Raúl Mahiques Canet i Salvador Navarro. Membre de l'Orquestra de Cambra de Callosa, els primers anys al clarinet i posteriorment al violí. Grava en estudi el *Clarinet Duet* conjuntament amb Carlos Navarro per al disc *Rareses* d'OWIX.

Carmen Serrat

Fotògrafa i músic.
Bateria d'OWIX des de l'any 2019.
Percussionista a la Banda Simfònica de la Filharmònica Alteanense. També flautista i saxo alt a la Tropical de Benidorm. Tocar pels pobles a totes les festetes és la passió de Carmen. Retocadora digital de professió i filharmònica de pro, està sempre disposada per a la música.

Marta Asensi Llinares

Cineasta i violoncel·lista.
Baix i violoncel a OWIX des del 2011. Estudia el Grau de Cinema en Escola TAI. Auxiliar de producció de molts projectes com *L'Alqueria Blanca*. Grau professional de violoncel al Conservatori d'Alacant. Membre de la Camerata Aitana. Codirectora del videoclip *Mort al Mediterrani* (conjuntament amb Jaume Soriano). Ajudant de producció a OWIX 15 anys, col·laboradora al violoncel en la Gira 2011 i baixista al 2021 (suplir la baixa de Pere).

Óscar Samper

Trombó a OWIX des del 2009.
Col·laborador habitual des de la gira *Simfòwix* (2009). S'inicia com a músic en la Banda Primitiva de Callosa, sent deixeble de Juan Salvador Berenguer, professor de Trombó i fundador d'OWIX. Treballador incansable i indispensable perquè les coses funcionaren a la gira *Simfòwix* (2009). Ha sigut una peça fonamental dins la Junta Directiva de l'Associació de Moros i Cristians de Callosa d'en Sarrià.

Raúl Galvany

Saxo tenor a OWIX des del 2009.
Empleat de banca de professió, entrenador de futbol i músic.
Col·laborador habitual d'OWIX des de la gira *Simfòwix* (2009). S'inicia al saxo tenor a la Banda de l'Ateneu de la Vila Joiosa. Col·labora a les xarangues La Tropical de Benidorm, BIP de Polop i El Nardo. Amb la seua esposa Lúdia Lloret (també flauta travessera a l'OWIX i Banda en 2011) va formar part de l'Orquestra Filharmònica de la Universitat d'Alacant. A Raúl li encanta la Cara B dels discos.

També van ser d'OWIX:

Pep Cayuela

Bateria a OWIX del 1994 al 1999. Treballador de la pedra, pintor i artista.

Sent bateria també a Código Gris (1990) van gravar als estudis de Marc Parrot (Barcelona) i tocar amb Héroes del Silencio (1991). Al 1994 van participar al Festival de Benidorm. Va posar veu i lletra a la cançó d'OWIX *Beduïnes* al concert del Tràiler (festes de 1995).

Juan Andrés Mas, Canterer

Guitarrista (clàssica i elèctrica) i llaurador.

Guitarra a OWIX del 1994 al 1999. Estudià guitarra clàssica amb el mestre Francisco Pérez Lopera, en una primera fornada molt destacable de guitarristes a Callosa. Va ser el primer a comprar-se una guitarra de qualitat; una fender Stratocaster Erick Clapton.

Juan Salvador Berenguer

Professor de Trombó, director de Banda i compositor.

Trombó i teclat a OWIX del 1994 al 1999. Col·laborador d'OWIX habitual al llarg dels anys. Membre de la Banda Municipal d'Alacant. Director de la Banda Primitiva de Callosa d'en Sarrià (2006-2020) i de l'Escola de Música de l'AAM de Callosa. Compositor de quatre marxes. Dirigeix la Banda al Concert OWIX i Banda Primitiva al Palau Altea (2011). Participa en la gravació del DVD OWIX 15 anys tocant el trombó. Director de l'Orquestra Comarcal en la gravació de la *Suite per a Guitarra Elèctrica i Orquestra* de Ximo (2008).

Molts dels col·laboradors d'OWIX són contrastats músics com:

Jordi Such: professor de Trombó i de Música a l'ensenyament secundari.

Ivan Mestre: professor de Trompeta i de Música d'Ensenyament secundari.

Paco Calvo: membre fundador de la Banda La Primitiva de Callosa en 1980 (trompeta), president de l'AAM (2003-2005) i soci fundador de Ple a 4.

(i gràcies per l'índex onomàstic!)

Joan Saldanya: saxofonista contrastat al món del jazz.

Darío Herráiz: violí i viola a orquestres de cambra i simfòniques. Músic freelance i professor a Suïssa.

Fàtima Fuster: Orquestra Barroca del RCSMM. Alumna de Hiro Kurosaki. També amb els projectes de Bendita Calamidad i L'Stampa.

Maria Asensi: violí solista a la Camerata Aitana i màster de Violí a Brusel·les.

Clara Saval: Orquestra Filharmònica de la UA i "Amici Musici", Àustria. Violinista elèctrica d'èxit.

Ricardo Villalta: JONDE i freelance per Orquestres del món.

Paco Pineda: professor de Violoncel (també membre de Musicants)

Miquel Morales: director de la banda de Sella i compositor d'èxit, també component de Komfusió i Gatxull.

Carlos Navarro: trompeta en la Staatkapelle de Berlín i Orquestres simfòniques al llarg d'Europa.

Carlos Savall Guardiola: clarinetista internacional afincat a Canadà.

Miquel Roselló: mestre de Violoncel i professor d'Ensenyament secundari.

José Luis Galiana: professor de Saxo i membre de la Banda Reial.

Mabel Berenguer: professora de Flauta, Piano i mestra de primària.

Paco el Bessó: mestre de Dolçaina. Referent al món de la dolçaina i difusor del flabiol valencià.

Salvador Navarro: professor de Clarinet a l'Escola de Música de Callosa i director de l'OCA

Fran Vercher: mestre d'Oboè, de Llenguatge musical i de Coral a l'Escola de Música de Callosa.

Jordi Pastor: mestre de Violí, Acordió i "de tot" a Tres fan ball, Ràdio Rude, Musicants, El Botifarra, Vicent Torrent, Folksona...

José Vte. Fuster: multiinstrumentista (guitarra, violoncel, llaüt barroc). President de l'AAM (.....), soci fundador de Plea4 i impulsor dels cicles d'Orgue.

Benantzi Bilbao: professor d'Orgue i Clave al Conservatori "José Tomás" d'Alacant i concertista internacional.

Alberto Gallego: professor de Violoncel, membre de Musicants i coordinador del Folksona en companyia de Jordi Pastor.

Josep Bataller: mestre de Saxo i professor d'Institut.

Laia Bou: metgessa de professió i músic amateur (saxo alt).

Juan Carlos Mira: mestre de Llenguatge musical a l'Escola de Música de Callosa i clarinet a l'AAM.

Àngela Buades: mestra de Flauta. Flauta i violí a l'Orquestra de Cambra de Callosa.

ANNEX II

MÉS AGRAÏMENTS

★ **La Colla el Pinyol de Callosa** ens ha acompanyat a molts concerts. El Pinyol va participar a l'estrena de la *Suite Al Azrak* per a guitarra i dolçaines de Ximo Guardiola a l'entrada de Moros de Callosa de 2022 i a Altea al 2024. Igualment **la Colla l'Algar** ha participat en concerts d'OWIX (**Jordi Ronda, Alma Aranda...**)

★ Les bandes de música i corals de Callosa, Sella, Orxeta, La Tropical de Benidorm o l'Espardenya de Benissa han interpretat cançons d'OWIX. Així com cada any la Banda de Quatretonda fa sonar la marxa *El Tro* a festes de Callosa.

★ **Jaume Galiana Power** ha substituït **Tòfol** a la bateria en moltes ocasions. Jaume, també bateria a **InSemiNació**, **Komfusió**, **La Llabor**, **La Gran Babylon**, i **MO'Roots**, és un referent a la comarca que sempre té un sí per a OWIX.

★ Han cantat a OWIX: **Vicent Valls** (veu a *La Manta'l Coll i Karpanta*), **Lluís Solbes** (dolçaina *Al País Valencià* i veus a *Estime l'Ovidi*) i **Kevin L. Adkinson** (veu en *Flow my tears*). **Lluís El Sifoner** (*Picaina*), **Manolo Miralles** (*Lladres*), **Dani Montiel** (*Xarlestó*), **Toni Ferri** (*No puc manejar*), **Marc Pinet** (rapejant), **Agustina Heselmann** i **Bàrbara Menaches** (veus en *Aixa*). **Quique Arilla i Pera** (dels Vikings, a la Tasca de Polop). **Benantzi Bilbao**, **Josep M. Berenguer**, **Blanca Moraza**, **M. Àngel López** i **Vicent Pérez Zaragoza** al disc *Salut!* i al concert per l'Orgue (2011).

★ A Alcoi en homenatge a l'Ovidi (2010), vam crear un supergrup: **AltallOWIX** de l'Hostal amb **Manolo Miralles**, **Toni de l'Hostal** i OWIX, i a l'homenatge a **Pep Laguarda** (2019) va renàixer el supergrup acompanyats per **Jesús Barranco** i **Maribel Crespo**.

★ Coreografies a OWIX.
Al 2009 *OWIX 15 anys - DVD*: **Aaron** i **Alba Avellà Colston** van ballar

Aixa i el *Fox-Trot* (coreografies de **Hazel Colston**). Al mateix concert, les *Xarlestonetes* van ser: **Àngela Guardiola**, **Míriam Montiel**, **Marusela Picó**, **Lara Ferri** i **Maria Capó** (coreografia de **Raquel Doménech**; professora de Dansa de referència a Callosa i Alcoi)

★ Al 2011 al Palau Altea Aaron i Alba Avellà Colston van ballar el *Clarinet Duet*. Les *Xarlestonetes* (*Xarlestó* i *No puc manejar*) al 2011 van ser **Raquel Doménech**, **Naila Galiana**, **Sandra del Río**, **Mireia Guardiola**, **Carla Igual** i **Sara Capó**.

★ Els tècnics de so i llums: hem estat en les millors mans, les de **Sergio Sánchez Bou**, en els moments més importants i també hem tingut el suport de grans tècnics com **Marc Ferri**, **Toni Alòs**, **Kevin L. Adkinson**, **Leonard Giner** (Carraixet), **Josep Maravilla**, **Dani Montiel** (*Sin Nombre*), **Miguel Devesa**, **Saoro Vicedo**, **J. Carlos Ramos**, **Alberto Vizcaino**... i **Eloy** (*Eloysonido*).

★ Productors i estudis on hem gravat OWIX:

1. **Estudis La Lluna** de Puçol (**Aitor Duñabeitia / Graham Foster**).
2. **Studios Hollywood** de Benidorm. d'**A. Bernabeu / Ovidio López**.
3. **Onelia Gallas Studios** d'Elx (**Rober Flash**).
4. **MusicLan Studis** (**Jordi Solé**).
5. **Tigruss Studios** (**Pep Gomar**).
6. **Hen's House Studios** (**Sergio Sánchez Bou**).
7. **Eurosonic** (**Paco Trinidad**).
8. **Mesdemil Studis** (**Tubal Perales**).
9. **Estudi de Música de Manolo Miralles**.
10. **El Corral del Burro Produccions** (**Ximo Guardiola**).

Hem intercanviat material d'estudi de gravació amb: **Garate Studios** d'Andoain (**Kaki Arcarazo/Kortatu/Negu Gorriak**), **Calma Estudis** de Mallorca (**Josep Umbria**), **Atòmic Studis** (**Mark Dasousa**), **Pacoloco Studios** (**Paco Loco**)...

★ Les guitarres d'OWIX han passat per lutiers i guitarristes de categoria: **Toni Fayos**, **Rossi**, **Jml guitars** (Jaime), **Pedro**

Vecino, **José Sánchez** (Uruguayo), **Graham Foster**, **Paco Pascual**, **Joan Bibiloni**, **Àlvar Carpi** o el mestre **Isaak Martín**.

★ Fotografia: ens han fet fotos grans professionals: **Rafa Gil** (València), **Xavier Mercader** (Barcelona), **Carlos Cabello** (Alcúdia de Crespins), **Joan Vicent Cantó**, **Salvador Fotògraf**, **Jeffrey Allen**, **Joan-Ives Pasqual** i **Paco Saval** (Callosa), **Diego Coello** (Altea), **J. Miguel Aura** (la Nucia), **Toni Elvar** (l'Alfàs), **Alba Soler** (Xàtiva), **Xelo Sánchez** (Altea), **Berna Pla**, **Cristina Alvado**, **Alberto Santonja**, **Luis González**, **Àlex Fayos**, **Lidia Lloret**, **Rubén Suárez**, **Tinna Pla**...

★ Vídeo: **Paco Cardona** (1r concert al 1994), **Jordi Sanchis**, **Toni Ferri** (pare i fill), **Eduard Torres**, **Samuel Sebastián**, **Marc Martí**, **Jaume Soriano**, **Marta Asensi**, **Berna Pla**, **Jacin Marín**, **Vicent Ribes**, **Josep Bataller**, **Dani Montiel**...

★ De les nostres webs: **Tòfol Cabezas** (fundador d'El Diluvi) ens va fer la primera web a OWIX allà pel 2001. Anys després **Paco Calvo** (Magrana) en va crear una altra i l'actual està feta per **Joan Àngel Ferrando** (Sollutia).

★ Periodistes / protectors de la música en valencià a qui saludem i admirem: **Amàlia Garrigós**, **Vicent X. Contrí**, **Ricardo Bellveser**, **Carolina Ferre** i **Joan Espinosa** (Ràdio 9 / À Punt), **José Miguel López** (Discopolis), **J.V. Frechina** (COM), **Jordi Sugranyes** i **Lluís Marçal** (periodistes musicals), **Francesc Estrela**, **Joaquim Vilarnau** (Enderrock), **Núria Cadenes** (El Temps), **Marta Llinares** (Ondacero Marina Baixa), **Ferran Cortés**, **Paco Cabrera** i **Rifi** (Ràdio Altea), **Toni Marí** (Ràdio Ondara), **M. José García** (Tevés Benidorm), **Xavier Aliaga** (El País), **J. Carles Ortega**, **Roberto Espasa** i **Toni Ferri** (Ràdio Sarrià), **Miquel Simon** a Ràdio Sant Vicent. **Jordi Lara** (TV3), **Pep Gomar** (Tano). I als estimats **Josep Lanuza**, **Ximo Romà**, **Batiste Xocolater** i **Lluís Fornés Pérez-Costa** **El Sifoner** amb els quals no parem de conspirar.

ANNEX III

ÍNDEX ONOMÀSTIC

- **Aaron i Alba Avellà**: 24, 83, 109, 122
- **Abel García**: 26, 66, 106, 109
- **Abel Guarinos**: 86
- **Adolf Salvà**: 27
- **Agrupació 1**: 37
- **Agustí Cerdà**: 11, 12, 13, 15, 17, 38, 39, 57, 63, 72, 79
- **Agustina Kesselman**: 25, 84, 122
- **Aitana Ferrer**: 86
- **Aitor Duñabeitia**: 13, 14, 106, 122
- **Aixa Guardiola**: 3, 20, 21, 25, 26, 28...
- **Aixarà Sala de Festes**: 4, 20, 37, 91
- **Al Azrak (Marxa mora)**: 110, 118, 119
- **Al Tall**: 13, 16, 31, 42, 44, 56, 57, 61, 62, 64, 66, 67, 70, 71, 72, 84, 100, 117
- **Alabaix**: 53
- **Alba Asensi**: 118
- **Alba Berenguer**: 27, 91
- **Alba Soler**: 28, 104, 122
- **Albert Pla**: 7, 40, 63
- **Albert Saval**: 24, 25, 34, 35, 83, 109...
- **Alberto Gallego**: 67, 121
- **Alberto Santonja**: 91, 122
- **Alberto Tarin**: 61
- **Àlex Fayos**: 24, 25, 122
- **Àlex Velázquez**: 64, 66
- **Alma Aranda**: 122
- **Alicia Garíjo**: 24
- **Àlvar Carpi**: 122
- **Amand Blanquer**: 65, 86
- **Amlin Challenge Cup**: 113
- **Amparo Hurtado**: 56
- **Amàlia Garrigós**: 20, 25, 37, 57, 76, 77, 85, 103, 113
- **Ana Frank**: 61
- **Ana María Sánchez**: 59
- **Ana Martínez**: 19
- **Ande Boy**: 55
- **Adrea & Àlex**: 65, 109
- **Andreu Valor**: 86
- **Andrés Juan Arbona**: 98
- **Andrés Molina**: 55
- **Àngela Buades**: 121
- **Àngela Llinars**: 56, 66, 109
- **Angelic Upstairs**: 31, 51
- **Anna Fayos**: 7, 27, 28, 29, 56, 77, 85...
- **Anna Moncho**: 86
- **Anselmos**: 11, 13, 15, 72, 106
- **Antonella Llorens**: 3, 7, 18, 19, 20, 21, 24...

- **Antoni Martín i Coll**: 49
- **Antoni Miró**: 48
- **Antonio Vega (Nacha Pop)**: 77
- **Aquelarre**: 36
- **Antonio Sanchis "Sam"**: 20, 21, 24, 25...
- **Aquiles Rubio**: 36
- **Arcadi Valiente**: 57, 109
- **Arturo Bernabeu**: 106, 122
- **Arturo Blay**: 77
- **Aristides Abreu**: 71
- **Ausiàs March**: 19, 20, 48
- **Australian Blonde**: 11, 48
- **Auxili**: 36, 57, 120
- **Ball Moro**: 97
- **Bajoqueta Rock**: 36, 83
- **Banda Bassoti**: 7, 62, 66
- **Banda Jachís**: 39, 57
- **Barricada**: 62
- **Batiste "Xocolater"**: 37, 122
- **Baptista Cabanilles**: 50
- **Bàrbara Menaches**: 84, 122
- **Barbaritats**: 44
- **Beduïnes**: 4, 34, 35, 121
- **Begoña bang matu**: 57
- **Bella Ciao**: 20, 31
- **Bella Estaca**: 44, 118
- **Belén Ivars**: 91
- **Benantzi Bilbao**: 14, 26, 49, 50, 52, 53, 73, 83, 106, 109, 112, 121
- **Bendita Calamidad**: 99, 117, 118, 121
- **Berna Pla**: 122
- **Bernabé Sanchis**: 88
- **Berri Txarrak**: 7, 40, 63
- **Besarabia**: 56
- **Betagarri**: 7, 20, 45
- **Bizet**: 31
- **Blanca Berenguer**: 7, 45, 77
- **Blanca Moraza**: 26, 106, 122
- **Bleda-Caballeo (família)**: 85
- **Blue Guano**: 65, 109
- **Boikot**: 46
- **Bob Marley**: 46, 98
- **Borja Penalba**: 15, 41, 73, 92
- **Brams**: 17, 38, 62, 63, 79
- **Brian May**: 19
- **Bruixa Pinta**: 85
- **Bunbury**: 48

- **Bull (Inadaptats)**: 19, 41, 80
- **Bustamente, Juli**: 57
- **Ca Pinet**: 99
- **Ca Revolta**: 77
- **Cabanilles, J. Batiste**: 49
- **Cadafal**: 53
- **Callosa Corsària (Marxa Cristiana)**: 110
- **Calma Estudis**: 106
- **Camerata Aitana**: 121
- **Candela Roots**: 56
- **Càndida Blasco**: 98
- **Calvari**: 21, 26, 52, 53, 112
- **Capella de Ministrers**: 66
- **Capicua Produccions**: 45
- **Carla Igual**: 83, 122
- **Carles Chiner (Gener)**: 48, 65, 109
- **Carles Dénia**: 48
- **Carles Enguix**: 84
- **Carles Garcias Hernández**: 62, 63
- **Carles Llorca Stratton**: 107, 114
- **Carles Magraner**: 76
- **Carles Segura**: 36, 108
- **Carlos Cabello**: 92, 122
- **Carlos Goñi**: 61
- **Carlos Martí Navarro**: 30
- **Carlos Navarro**: 83, 120, 121
- **Carlos Puebla**: 31, 46
- **Carlos Pérez de Zúñiga**: 115
- **Carlos Savall Guardiola**: 83, 121
- **Carmelina Sánchez**: 86
- **Carmen Serrat**: 27, 28, 51, 56, 85, 86...
- **Carmen Solbes**: 86
- **Carolina Ferre**: 122
- **Carraixet**: 7, 56, 57, 72
- **Catherine Galiana**: 27
- **Celtas Cortos**: 31
- **Cento Molines**: 86
- **Centre Octubre de València**: 27, 77, 85
- **Clara Andrés**: 56
- **Clara Olóndriz**: 56
- **Clara Saval**: 83, 99, 109, 121
- **Club de Rugby La Vila**: 7
- **Código Gris**: 15, 16, 55, 60, 61, 69, 99
- **Coque Malla**: 7, 48
- **Coloma Saval**: 7
- **Colla El Pinyol**: 25, 75, 83, 97
- **Colla l'Algar**: 122

ANNEX III. AGRAÏMENTS

- **Comandante Che Guevara:** 80
- **Comité Cisne:** 61
- **Costo Rico:** 44
- **Cova Pinta:** 27
- **Creedence Clearwater:** 51
- **Cristina Berenguer:** 98
- **Cristina Alvado:** 122
- **Cristina Tolosa:** 25, 91, 98, 118
- **Cristina Martí:** 56, 57, 64
- **Dani Montiel:** 25, 85, 91, 118, 122
- **Dani Montiel (Sin Nombre):** 122
- **Dani Squiteri:** 22, 98
- **Dakidarria:** 25, 39, 57, 92, 118
- **Dario Herraiz:** 48, 83, 109, 212
- **David Caño:** 41
- **David Fernández:** 41, 63, 73
- **David G. Sirvent:** 57, 64, 86, 108, 114
- **David Mas:** 117
- **David Menéndez:** 59
- **David Payà (Diluvi):** 39
- **Desustància:** 36
- **Detectiu Terratrèmol:** 87, 88
- **Diego Coello:** 23, 103, 122
- **Diego Zaragozí:** 36, 77
- **Discoteca Cap 3000:** 93
- **Disidencia:** 57
- **Dj AnalogYTEK:** 44
- **Dj Bianco:** 44
- **Dora Cano:** 26, 98
- **Dover:** 7, 63
- **Dr. Calypso:** 38, 44, 79
- **Dropo:** 15, 72, 92
- **Duet Clarinet:** 30, 113, 117
- **Eduard Navarro:** 26, 57, 66, 75, 106, 109
- **Eduard Torres:** 18, 23, 48, 81, 107, 108
- **Efrén López:** 57
- **El Botifarra:** 121
- **El Caluja:** 72
- **El Calvari:** 53
- **El Diluvi:** 39, 44, 57, 122
- **El Kamión de la basura:** 36, 86, 90
- **El Temps:** 11, 75, 113
- **El Tro (Marxa Cristiana):** 35, 110, 118
- **Elena Navarro:** 23
- **Elena Obratzsova:** 7, 16, 30, 35, 49, 59, 118
- **Eliseo Parra:** 117
- **Eliseu Garcia:** 97, 100
- **Eloy Autosonido:** 52, 119, 122
- **Els Colors de la Terra:** 53
- **Els Pets:** 7, 15, 40, 63
- **Els Vikingos:** 99
- **Emili Casanova:** 65
- **Emili Payà:** 85
- **Emilio Aragón:** 16
- **Emilio Marín:** 99
- **Encontres (Canal 9):** 49
- **Enric Morera:** 67
- **Enric Valor:** 76
- **Enrique Gerique:** 116
- **Enrique Ronda "Felis":** 97
- **Ernesto Castro:** 55
- **Espasa Blasco, V. Juan:** 12
- **Esperança Costa:** 18, 19, 48
- **Estefania Saval:** 91
- **Estela Menaches:** 44
- **Estem Atabalats:** 109, 117
- **Esther Tolosa:** 98
- **Estrat:** 36
- **Estudis La Lluna:** 13, 106
- **Eugeni Camacho:** 66, 109
- **Eugènia Saval:** 7, 17, 18, 19, 21, 24, 25, 34...
- **Eva Dénia:** 56
- **Eva Giménez:** 25
- **Eva Olivencia:** 56, 65, 109
- **Evaristo Pàramos:** 42
- **Ezequiel Galiana:** 98
- **Fàtima Fuster:** 83, 99, 110, 117, 118, 121
- **Feliu Ventura:** 41, 57, 84, 92, 94
- **Ferran Cortés:** 36, 122
- **Fera Ferotge:** 73
- **Fermí Larrondo:** 13, 77, 106
- **Fernando Michavila:** 60, 69
- **FestPinet:** 26, 85, 117
- **Festival Escudella Mestissatge:** 44, 116
- **Festival Líric a Callosa:** 16
- **Festival NyesproRock:** 25, 44, 55, 107
- **Flora Sempere (Diluvi):** 39
- **Fora des Sembrat:** 11
- **Fra Pere El Descalc:** 64, 86, 109
- **Fran Samblas:** 106
- **Fran Vercher:** 83, 121
- **Francesc Estévez:** 86
- **Francesc Estrela:** 57, 122
- **Francesc Guardiola:** 50, 52, 53, 55, 94
- **Francesc Pedroche:** 15
- **Francesc Sempere:** 81
- **Francesc Such:** 118
- **Francisca Tasa "La Mare":** 68
- **Francisco P. Lapera:** 55, 80, 98, 99, 121
- **Franco Finocchiaro:** 68
- **Franz Ferdinand:** 21
- **França Galiana:** 27, 52
- **Fàtima Fuster:** 83, 99, 110, 117, 118, 121
- **Gabri Reigosa:** 92
- **Garate Studios:** 21, 40
- **Gatxull:** 42, 43, 44, 66, 98, 113, 121
- **Gemma Pasqual:** 27
- **Gener:** 48, 65
- **Georgie Dann:** 34
- **Gerard Terrafort:** 25, 57, 65, 98, 109
- **Gianfranco Brero:** 68
- **Gorka Urbizu:** 7, 40
- **Gotescauen:** 98
- **Graham Foster:** 13, 106, 122
- **Gran Babylon:** 98, 119, 120
- **Gran Teatre de Xàtiva:** 67, 71, 117
- **Gustavo Bueno:** 68
- **Gustavo Santaolalla:** 68
- **Hermann-Josef Müllers:** 115
- **Heroes del Silencio:** 16, 119, 121
- **Hiro Kurosaki:** 99
- **Hollywood Studios:** 16
- **Hens-House Studios:** 22, 106
- **Ibn Kafhaja:** 20
- **Igor Linsky Blues Band:** 11
- **Iowa, Orquestra:** 99
- **Inadaptats:** 7, 41, 42, 73, 80, 94
- **Inma Ortuño:** 17, 19, 20, 24, 25, 26, 28...
- **InSemiNació:** 7, 37, 43, 44, 98, 99, 106, 117, 122
- **Isa Lloret:** 119
- **Isaak Martín:** 92, 122
- **Ismael (Marxa Mora):** 110
- **Ivan Gregori:** 25, 75, 97, 100
- **Ixuquera:** 46
- **Ivan Mestre:** 19, 34, 106, 121
- **Izaskun Silva:** 40
- **Ja t'ho diré:** 63
- **Jacint Hernández:** 57
- **Jacin Marín:** 57, 107, 122
- **Jaume Costa:** 65, 109
- **Jaume Piquer Jordana:** 79
- **Jaume Llinares:** 36
- **Jaume Llorca:** 27
- **Jaume Galiana "Power":** 22, 24, 26, 84, 92, 98, 106, 118, 122
- **Jaume Roig:** 15, 28, 85
- **Jaume Sisa:** 66
- **Jaume Soriano Sivera:** 107, 112, 122
- **Javi Serra:** 106
- **Jeffrey Allen:** 122
- **Jeroni Moncho:** 26
- **Jesús Barranco:** 67, 122
- **Jesús Bravo:** 110
- **Jesús Pozo:** 60
- **Jimmi Soler:** 48
- **Jml guitars:** 122

- **Joan Àngel Ferrando**: 122
- **Joan Antoni Saval**: 91
- **Joan Benimeli**: 27, 91
- **Joan Bibiloni**: 13, 106
- **Joan Borja**: 27, 28, 113
- **Joan Camp**: 20, 45, 63
- **Joan Carles Ivorra**: 91
- **Joan Carles Ortega**: 44, 112, 122
- **Joan Espinosa**: 122
- **Joan Fuster**: 13, 65, 86
- **Joan Ives Pasqual**: 2, 3, 27, 29, 44, 50, 102, 103, 104, 118, 119, 122
- **Joan Gregori**: 61, 85
- **Joan Lluís Monjo**: 86
- **Joan Monleón**: 100
- **Joan Saldanya**: 19, 24, 34, 43, 98, 110, 121
- **Joan Tasa**: 91, 113, 118
- **Joan Vicent Cantó**: 2, 29, 122
- **Joan Vilaplana**: 19
- **Joanot Martorell**: 19
- **Joaquim Vilarnau**: 115, 122
- **Joaquín Ronda**: 27, 50
- **John Dowland**: 31
- **Johnny Cash**: 47
- **Jordanes de Bergamo**: 28
- **Jordi Juan**: 115
- **Jordi Lara**: 75, 90, 122
- **Jordi Mas**: 90
- **Jordi Pastor**: 42, 57, 67, 92, 109, 121
- **Jordi Reig**: 66, 70, 100
- **Jordi Ronda**: 97, 100, 122
- **Jordi Sanchis**: 91, 118, 122
- **Jordi Solé**: 20, 21, 106, 122
- **Jordi Such**: 24, 25, 121
- **Jordi Sugranyes**: 23, 25, 43, 77, 114, 115, 122
- **Jordi Tormo**: 73
- **Josel Delgado**: 25
- **Josep Bataller**: 19, 106, 121
- **Josep Climent**: 17, 62, 63, 80
- **Josep Lanuza**: 64, 84, 85, 86, 116, 117
- **Josep Lluís Sirera**: 86
- **Josep Lluís Albinyana**: 65
- **Josep Maria Berenguer**: 26, 50, 106, 122
- **Josep Miret**: 117
- **Josep Pastor**: 65, 109
- **Josep Puigcerver**: 25, 26, 48, 106
- **Josep Solé**: 106
- **Josep Umbia**: 122
- **Josep Vicent Marqués**: 64
- **Josep Vicent Frechina**: 98, 115, 122
- **Josep Vicent Pérez**: 119
- **Josepa Cucó**: 67
- **José Sánchez (Uruguayo)**: 122
- **José Calvo "Portugal"**: 97
- **José Lapera**: 80
- **José Luis Galiana**: 19, 106, 121
- **José Manuel Cano**: 60
- **José Miguel Aura**: 122
- **José Miguel López (Discopolis)**: 122
- **José Vicente Asensi**: 59
- **José Vicente Ferriz**: 85
- **José Vicente Fuster**: 24, 49, 52, 121
- **Juan A. Mas Canterer**: 8, 10, 12, 13, 14, 15...
- **Juan Antonio Guardiola**: 12, 30, 49, 98
- **Juan B. Seguí**: 55
- **Juan Carlos Mira**: 117, 121
- **Juan José Pasqual**: 18, 19, 82, 118
- **Juan Ortola**: 65
- **Juan Salvador Berenguer**: 7, 10, 12, 13, 15, 24, 26, 87, 106, 109, 120, 121
- **Juan Tasa**: 68
- **Juana Mari Vaquer**: 98
- **Juanan "Cullerot"**: 37
- **Juanma Blasco**: 82
- **Julian (Tasca Polop)**: 51
- **Kaki Arcarazo (Kortatu)**: 21, 40, 106, 122
- **Kaos Etilico**: 7, 42, 118
- **Kay Abaño**: 22
- **Kela**: 56
- **Kevin Adkinson**: 22, 25, 98, 122
- **Ki-Sap**: 57
- **Kitsh**: 51
- **Kortatu**: 47
- **Komfusió**: 36, 43, 44, 66, 73, 83, 98, 108, 109, 113, 118, 122
- **Kurosawa**: 68
- **L'Aixama**: 57
- **L'Empelt, col·lectiu**: 4, 44, 92, 116
- **L'Ham de Foc**: 57
- **La Comilona**: 26, 94, 103
- **La Fera Ferotge**: 73
- **La Fúmiga**: 25, 44, 57
- **La Gata OWIX**: 14
- **La Gossa Sorda**: 43, 57, 62
- **La Gran Babylon**: 98, 119, 120, 122
- **La Habitación Roja**: 48
- **La Kinky Beat**: 44
- **La Llavor**: 57, 92, 122
- **La Manta'l Coll d'Owix**: 12, 31, 39, 44, 47, 63, 82, 87, 100, 107, 118
- **La Maria**: 56, 57
- **La Muixeranga**: 83, 87, 117
- **La Polla Records**: 42
- **La Processó (Al Tall)**: 66
- **La Quinta Estación**: 7, 93, 118
- **La Raíz**: 91
- **La Ruta de la seda**: 80
- **Laia Bonet**: 91
- **Laia Bou**: 121
- **Laia Mas**: 108
- **Lax'n'Busto**: 7, 38, 40
- **Les Xarlestonetes**: 24
- **Lidia Lloret**: 120, 122
- **Litus Tenesa de Propaganda pel fet**: 39
- **Lleonard Giner (Carraixet)**: 122
- **Llaurís P. Solbes**: 25, 34, 43, 44, 46, 98, 113, 118
- **Lluna Espí**: 109
- **Lluís El Sifoner**: 31, 42, 48, 49, 57, 61, 64, 65, 67, 73, 86, 114, 115, 116, 117
- **Lluís Fornés**: 2, 6, 64, 65, 86, 108, 109, 115, 118
- **Lluís Gendrau**: 115
- **Lluís Llach**: 7, 31, 57, 72, 116
- **Lluís Marçal**: 122
- **Lluís Miquel Campos**: 57, 72
- **Lola Flores**: 43
- **Lola Ledesma**: 56
- **Los Cardos**: 99
- **Los Draps**: 20, 45, 46
- **Los Planetas**: 11
- **Los Látigos**: 99
- **Los Ronaldos**: 69
- **Los Zigarros**: 48
- **Lumbalú**: 44
- **Lumi Puigcerver**: 25
- **Luis González**: 122
- **Luz Casal**: 69
- **Mabel Berenguer**: 19, 70, 106, 121
- **Macaco**: 40, 63
- **Magda Cano González**: 112
- **Magnífics, Els**: 37
- **Maite Cano**: 3, 117, 118
- **Maite Iraola**: 93
- **Maite Jiménez**: 91
- **Malabarraka**: 43, 91
- **Maldito Records**: 104
- **Manolo Miralles**: 25, 26, 49, 64, 66, 67, 70, 71, 72, 84, 92, 106, 109, 117, 122
- **Manolo Molins**: 65
- **Manu Chao**: 68, 98
- **Manuela Alandes**: 56
- **Mar Bonet, M^a del Mar**: 72, 92
- **Mar Marzo**: 98
- **Mar Mas Molines**: 113
- **Mara Aranda**: 56, 57
- **Marala**: 56
- **Marc Ferri**: 47, 48, 108, 122

ANNEX III. AGRAÏMENTS

- **Marc Martí:** 51, 84, 107, 108, 114, 122
- **Marc Parrot:** 119, 121
- **Marc Pinet:** 21, 43, 91, 122
- **Marcos Úbeda:** 57, 122
- **Marga Landete:** 86
- **Mark Dasousa:** 19, 122
- **Mari Carmen Bou:** 85
- **Mari Carmen Mascaró:** 91
- **Mari Gràcia de l'Aixarà:** 37
- **Maria Asensi:** 83, 121
- **Maria del Mar Bonet:** 92
- **Maria Josepa Juan:** 91, 92
- **Maria José García:** 122
- **Maria Fuster:** 24
- **Maria Cristina Martínez:** 4, 7, 68, 108
- **Maribel Crespo:** 56, 66, 122
- **Maribel Ferrándiz:** 117
- **Maribel Llorca:** 55, 108
- **Marieta Soler:** 17, 26, 56, 57, 98, 117...
- **Mariló Blasco:** 113
- **Marlene Pérez:** 46
- **Marià Sánchez Soler:** 88
- **Marta Asensi:** 56, 83, 107, 120, 122
- **Marta Chiner:** 65, 109
- **Marta Llinares:** 77, 122
- **Marta Mateu:** 59
- **Mayte García Madrid:** 59, 81, 85, 118
- **Mecano:** 7, 61
- **Memòria Històrica Callosa:** 55, 91, 110
- **Mercè Fayos:** 7, 27, 29, 85, 88
- **Mercè Rodoreda:** 41, 42, 94
- **Mercedes Peón:** 40
- **Merxe Banyuls:** 56
- **Merxe Martínez:** 56
- **Merxe Ponsoda:** 98
- **Mestre Morell:** 109, 119
- **Miguel Ángel López:** 26, 106, 122
- **Miguel Sanchis:** 88
- **Miguel Zanetti:** 59
- **Miquel Àlvarez:** 110
- **Miquel Gil:** 21, 40, 63, 73
- **Miquel Grau:** 31, 67
- **Miquel Marín:** 77
- **Miquel Morales:** 43, 66, 83, 87, 113, 117
- **Miquel Moya:** 106
- **Miquel Ramos:** 39
- **Miquel Roselló:** 19, 108, 121
- **Miquel Simon:** 77, 122
- **Mike Oldfield:** 31, 98
- **Mirantbò Ràdio:** 77
- **Mireia Guardiola:** 83, 122
- **Mireia Miralles:** 67
- **Mireia Vives:** 41, 56, 92
- **Mona Chollet:** 27
- **Monty Peiró:** 56
- **Moonlight Shadow:** 31
- **Musicaloxa:** 50, 52, 55, 110
- **Musicants:** 7, 16, 25, 26, 39, 42, 56, 61, 66, 67
- **Music Lan Studios:** 20, 63
- **MO'Roots:** 44, 122
- **Mónica Solbes:** 30
- **Mònica Salort:** 91
- **Montse Rovira:** 76
- **Nacha Pop:** 77
- **Nair Indiado Brasil:** 30
- **Naila Galiana:** 83, 122
- **Nancy Creo:** 109
- **Neus Saval:** 21, 24, 34, 35, 53, 55, 56, 73...
- **Nina Saval:** 7
- **Nina Paley:** 29, 104
- **Nino Bravo:** 94
- **Nirvana:** 7, 12, 40
- **Nino Masferrer:** 21, 40, 62, 63
- **Noelia Domènech:** 112
- **Noelia Llorens Títana:** 57
- **Noelia Samper:** 46
- **Norbert Sanchis:** 12, 52
- **Nydia (Tv3):** 49
- **Núria Cadenes:** 73, 96, 113, 115, 122
- **Obrint Pas:** 13, 15, 38, 39, 42, 57, 62, 63
- **Ocults:** 15
- **Orishas:** 7
- **Óscar Guiu:** 21, 24, 25, 26, 34, 47, 49, 83...
- **Óscar Samper:** 24, 25, 34, 120...
- **Ovidi Montllor:** 7, 41, 42, 48, 49, 55, 67, 72, 73, 94, 116, 118
- **Ovidio López:** 16, 100, 106, 122
- **Paco Bessó:** 57, 66, 98, 109, 120, 121
- **Paco Cabrera:** 36, 77, 122
- **Paco Calvo Savall:** 24, 50, 97, 121, 122
- **Paco Calvo Mas:** 97
- **Paco Cardona:** 107, 122
- **Paco Muñoz:** 7, 57, 72, 92
- **Paco Loco:** 11, 16, 48, 106, 122
- **Paco Pascual:** 122
- **Paco Pineda:** 48, 64, 83, 108, 109, 121
- **Paco Saval (Roco):** 50, 122
- **Paco Trinidad:** 69, 106, 122
- **Palau Altea:** 22, 23, 24, 83, 84, 87, 108
- **Palau Ducal de Gandia:** 50, 83, 108, 116
- **Panoràmix:** 42
- **Papa Juls (Sangtraït):** 12
- **Paqui Noguera:** 65, 109
- **Paqui Tasa:** 27
- **Pare i Fill (Marxa Mora):** 110
- **Pare Soler:** 31, 49, 82
- **Pas de quatre:** 57, 98, 117, 119
- **Patty Stratton:** 71, 114
- **Patxi Ferrer:** 56
- **Pau Alabajos:** 41, 84
- **Pau Gimeno:** 67
- **Pau Guardiola:** 3, 7, 20, 21, 25, 26, 51, 66...
- **Pau Guiu:** 7
- **Paul McCartney:** 60
- **Pavesos, els:** 53, 57, 61, 66, 71, 100
- **Pedro Aznar:** 71
- **Pedro Delgado "pipus":** 37, 115
- **Pedro J. Galiana:** 14
- **Penalba, germans:** 57
- **Pep Botifarra:** 57, 66, 109
- **Pep de La Tona:** 57
- **Pep Cayuela:** 12, 13, 14, 15, 16, 17, 55, 121
- **Pep Gomar "Tano":** 48, 122
- **Pep Gomar (Tigruss Studis):** 48, 106
- **Pep Laguarda:** 31, 57
- **Pep Saval:** 25, 44, 55, 112
- **Pepa Buforn:** 113
- **Pepa Solbes:** 12
- **Pepe Loeches:** 60, 73
- **Pere Aragonés:** 62
- **Pere Llorenç:** 98
- **Pere Samblás:** 7, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19...
- **Philip Newell:** 48
- **Pink Floyd:** 51
- **Pinet, Jeroni:** 26, 85, 91, 99, 107, 117
- **Pinka:** 38, 63, 79
- **Pirat's Sound:** 44
- **Polla Records:** 42
- **Premis Ovidi Montllor:** 66
- **Primavera musical val:** 108, 114, 117
- **Pupil·les:** 56
- **Quasimodo:** 50
- **Quimi Portet:** 63, 106
- **Quique Arilla:** 99, 122
- **Quique Montesinos Parra:** 35, 109, 119
- **Radio Futura:** 24, 61, 90
- **Ràdio Rude:** 42, 57, 121
- **Rafa Cano (Marxa Mora):** 110
- **Rafa Gil:** 122
- **Rafa Marco:** 109, 117
- **Rafa Saval:** 98, 119, 120
- **Rafel Picó (del Mesón):** 99
- **Rafel Signes Rifi:** 29, 115, 122
- **Raimon:** 14, 43, 57, 61, 67, 72, 98
- **Raimon Galiana:** 57, 98, 119
- **Ramon Lorente:** 64

- **Rebeca Mut:** 25, 44, 48, 56, 92, 109, 119
- **Remigi Palmero:** 57
- **Revoltà:** 44
- **Ricard Bellveser:** 75, 76, 122
- **Ricardo Villalta:** 83, 121
- **Rober Flash:** 19, 106, 122
- **Rober Asensio:** 98
- **Robert Fernández:** 39
- **Robert Moreno:** 66, 70, 109
- **Roberto Espasa:** 77, 122
- **Rodolf Sirera:** 86
- **Ronaldos, Los:** 69
- **Rosa Caparrós:** 91
- **Rosa Samper:** 110
- **Rosa Solbes:** 48
- **Rosa Zaragoza:** 117
- **Rosabel Gumbau:** 15
- **Rosendo:** 47
- **Rubén Suárez:** 86, 122
- **Rumberia:** 44
- **Sangtraït:** 11
- **Salva Caudeli:** 65
- **Salva Ferrando:** 40
- **Salvador Gregori:** 50
- **Salvador Fotògraf:** 16, 102, 122
- **Salvador Guardiola "El Iaio":** 38, 50, 94
- **Salvador Llopis:** 50
- **Salvador Navarro:** 117, 121
- **Salvador Porter:** 55, 73
- **Salvador Seguí:** 59, 70
- **Samuel Sebastian:** 18, 22, 37, 48, 107, 119, 122
- **Sanchis Guarner:** 26, 65, 76
- **Sandra del Río:** 83, 122
- **Sandra Gómez:** 118
- **Sandra Monfort:** 56, 65, 109
- **Sant-Gatxo:** 17, 38, 62, 188
- **Sant Lluís Altea:** 81, 82
- **Sant Roc Altea:** 29, 83, 86, 113
- **Santa Inquisició:** 28, 29, 69, 107
- **Santana, Carlos:** 51
- **Santiago Auserón:** 23
- **Santy Arilla:** 113
- **Sara Capó:** 83, 122
- **Saoro Guardiola:** 106
- **Saoro Vicedo:** 122
- **Sekia:** 44
- **Sepultura:** 7
- **Sergio S. Bou:** 23, 23, 47, 81, 82, 86, 106
- **Serrat, Joan M.:** 51, 67, 72
- **Sescu Arilla:** 12, 30, 98
- **Sex Pistols:** 48
- **Siniestro Total:** 69
- **Sis veus per al poeta:** 56
- **Sisa:** 51
- **Ska-P:** 7, 94, 118
- **Skalariak:** 37, 57, 79
- **Skatalites:** 122
- **Smoking Souls:** 57
- **Soca en Arrel:** 7, 57, 65, 91, 98, 99, 106, 109, 116, 117
- **Sophie Mercier:** 53, 114
- **Soriano Sivera:** 108
- **Soul Attac:** 56
- **Spatikaukens:** 99
- **Sva-ters:** 36, 44
- **Suite Al-Azrak:** 118
- **Tano Lorenzo:** 106
- **Tarannà Teatre:** 64, 65, 86, 109, 115
- **Tasca El Puma:** 51
- **Teatre Principal:** 61, 70
- **Territori Sonor:** 77
- **Tesa:** 44, 56, 57, 64, 65, 109, 114
- **The Cavern:** 51
- **The Jam-Ones:** 11, 13, 15
- **The Poble:** 55, 98
- **The Police:** 31
- **Tinna Pla:** 56, 86, 122
- **Tio Canya:** 66, 67, 70
- **Tirant de Rock:** 11, 12, 13, 14, 15, 22, 36
- **Tirant Radical:** 38, 62, 63
- **Titot (Brams):** 63
- **Toni Alós:** 22, 122
- **Toni de l'Hostal:** 65, 109, 122
- **Toni Fayos:** 122
- **Toni Ferri S.:** 22, 30, 51, 98, 107, 109
- **Toni Ferri V.:** 22, 44, 66, 77, 82, 96, 98, 107, 109, 122
- **Toni Fort:** 66, 106, 109
- **Toni Marí:** 122
- **Toni Pep Rodríguez:** 57, 65
- **Toni Pont Sifre:** 86
- **Toni Romero (Brams):** 62
- **Toñi Llinares:** 59
- **Tres Fan Ball:** 42, 57
- **Tres Pams i mig Doc:** 16, 64, 65, 109
- **Tòfol Cabezas:** 122
- **Tòfol Pla:** 7, 12, 17, 21, 22, 24, 25, 34, 38...
- **Trobaversos:** 57, 86
- **Tubal Perales:** 122
- **Urbàlia Rurana:** 57, 72
- **Vaire:** 25, 26, 85
- **Vicent A. Estellés:** 65, 67, 84, 97, 106
- **Vicent Arques Cortés:** 96
- **Vicent Beltran Calvo:** 36, 57, 108, 112
- **Vicent Benimeli:** 12
- **Vicent Berenguer:** 11, 13, 15, 16, 52, 55, 59, 64, 66, 110, 119
- **Vicent Canyaueso (Marxa Mora):** 110
- **Vicent Galiana:** 99
- **Vicent Guardiola:** 84
- **Vicent Poderós:** 37
- **Vicent Pons:** 16, 64
- **Vicent Pérez Zaragoza:** 26, 113, 122
- **Vicent Torrent:** 16, 42, 57, 66, 70, 71
- **Vicent Valls Solbes:** 24, 37, 88, 98, 122
- **Vicent Xavier Contrí:** 14, 19, 57, 63, 115
- **Vicente J. Espasa:** 12
- **Vicenta Berenguer:** 44
- **Vikings:** 99
- **Volveremos (Film):** 4, 7, 68, 108, 116, 118
- **Villena, presó:** 47, 50, 83, 108, 116
- **Víctor Manuel:** 16, 100
- **Wilson & Collins:** 110
- **Xandre Fayos:** 7, 27, 29, 85, 88
- **Xarlestonetes, les:** 24
- **Xavi Aspenbass:** 25, 39, 48, 92, 118
- **Xavi Castillo:** 26, 85
- **Xavi Esma:** 77
- **Xavi Richard:** 57, 64
- **Xavi Sarrià:** 13, 39, 62, 77
- **Xavier Ahuir:** 57
- **Xavier Aliaga:** 112, 122
- **Xavier Mercadé:** 122
- **Xazzar:** 66
- **Xelo Sánchez:** 23, 103, 122
- **Xiclero, Tio:** 12
- **Ximo Berenguer:** 98
- **Ximo Blackis:** 35
- **Ximo Caffarena:** 66
- **Ximo Cano:** 64, 117
- **Ximo Guardiola:** 20, 26, 98, 100, 106...
- **Ximo Guardiola (pare):** 26, 70, 98
- **Ximo Escrivà:** 92
- **Ximo Puig:** 67
- **Ximo Romà:** 49, 84, 85, 86, 116, 117
- **Ximo Tomàs Maki:** 39, 57, 92
- **Yann Tiernssen:** 31, 68
- **Zígor (Kaos Etilico):** 42, 118
- **Zoo:** 57, 66

